УДК 34:001.12/.18, 351.74:355. 343:356.168
№ держреєстрації 0125U000988

Київський інститут Національної гвардії України
03179, м. Київ, вул. Оборони Києва, 7; тел. +38 (098) 001 30 15

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник Київського інституту
Національної гвардії України,
канд. юрид. наук,
полковник
Андрій МАРТИНЮК
___.___.2026

ЗВІТ
ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВІДУВАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

(шифр – «Сова»)
(остаточний)

Науковий керівник НДР
к.т.н, доцент,
полковник Артем ІВАНЧЕНКО
___.___.2026

2026

Рукопис закінчено ___.___.2026 р.

Результати роботи розглянуто вченою радою Київського інституту Національної гвардії України, протокол від ___.___.2026 р. № ___

СПИСОК АВТОРІВ

Науковий керівник НДР
начальник кафедри розвідки факультету
СБД НГУ – начальник розвідки,
к. т. н., доцент,
полковник Артем ІВАНЧЕНКО
___.___.2026

Відповідальний виконавець
старший викладач кафедри розвідки
факультету СБД НГУ,
підполковник Євгеній КАРНАШ
___.___.2026

Заступник начальника відділу розвитку
освітньої та спортивної інфраструктури
Департаменту освіти, науки та спорту МВС,
канд. юрид. наук, доцент,
майор Андрій ДАНИЛЕВСЬКИЙ
___.___.2026

Викладач кафедри розвідки
факультету СБД НГУ,
підполковник Сергій ЛЕГЕНЧУК
___.___.2026

РЕФЕРАТ

Звіт по НДР: 136 с., 25 табл., 50 джерел.

РОЗВІДКА, РОЗВІДУВАЛЬНИЙ ПІДРОЗДІЛ, РОЗВІДУВАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ, ПРАВОВИЙ СТАТУС, СЛУЖБОВО-БОЙОВЕ ЗАВДАННЯ.

Об’єктом дослідження - суспільні відносини, що виникають у процесі розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України.

Ціль роботи - полягає у покращенні стану нормативно-правового регулювання розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України.

Методи дослідження - загальнонаукові методи (аналіз і синтез, індукція і дедукція, системний підхід), історичний метод, статистичний метод, догматичний метод, методи порівняння, моделювання.

Результатом наукового дослідження є підготовка пропозицій щодо покращення стану правового регулювання розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що проведене дослідження відображає аналіз поточного стану правового регулювання розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України, на підставі якого сформульовані пропозиції щодо покращення такого стану.

Основні положення та висновки наукової роботи оприлюднені в науковій статті у фаховому періодичному виданні та 2 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Результати наукової роботи можуть бути впроваджені:

1) у службово-бойовій діяльності підрозділів Національної гвардії України (підвищення ефективності застосування підрозділів; зміни до організаційно-штатної структури);

2) у науковій діяльності (для подальших досліджень у сфері розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України);

3) в освітньому процесі (підготовка навчальної літератури).

Проведене дослідження є завершеною працею, предметом якої є аналіз стану правового регулювання розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України. Виконана робота слугує висвітленню відповідного спектра проблем, що постають у сучасній військовій науці.

Науковий керівник НДР
к.т.н., доцент,
полковник **Артем ІВАНЧЕНКО**

ЗМІСТ

Перелік умовних скорочень 7

Вступ 8

1. Теоретичні основи розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України 11

1.1. Сутність та зміст розвідувального забезпечення 11

1.2. Основні принципи військової розвідки 13

1.3. Місце розвідувального забезпечення у системі бойового забезпечення 16

1.4. Концепції інтегрованого розвідувального забезпечення НАТО та їх значення для розвитку системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України 19

Висновки до розділу 1 21

2. Система розвідувального забезпечення Національної гвардії України в умовах сучасної війни 24

2.1. Аналіз бойового досвіду розвідувального забезпечення у ході російсько-української війни 2022–2026 років 24

2.2. Роль безпілотних літальних апаратів у системі розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України 26

2.3. Багатоджерельна розвідка та інтегровані системи аналізу інформації у системі розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України 29

2.4. Розвідка з відкритих джерел у системі сучасного розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України 32

2.5. Система ситуаційної обізнаності та цифрове управління бойовими діями у системі розвідувального забезпечення Національної гвардії України 35

2.6. Роль систем штучного інтелекту у сучасному розвідувальному забезпеченні підрозділів Національної гвардії України 38

Висновки до розділу 2 41

3. Організація розвідувального забезпечення оперативно-тактичних угруповань та корпусів 44

3.1. Організаційна структура розвідувального забезпечення на рівнях тактичного, оперативного та оперативно-стратегічного управління 44

3.2. Організація розвідувального забезпечення корпусу та оперативно-тактичних угруповань військ 46

3.3. Взаємодія Національної гвардії України із Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою

безпеки України та Державною прикордонною службою України у системі розвідувального забезпечення 49

3.4. Організація обміну розвідувальною інформацією та функціонування систем передачі даних у сучасному розвідувальному забезпеченні 52

3.5. Центри аналізу інформації та система ситуаційної обізнаності у сучасному розвідувальному забезпеченні 55

Висновки до розділу 3 57

4. Міжнародний досвід організації системи розвідувального забезпечення 61

4.1. Досвід Сполучених Штатів Америки щодо організації системи розвідувального забезпечення військових формувань типу Національної гвардії 61

4.2. Досвід Французької Республіки щодо організації розвідувального забезпечення військових формувань типу жандармерії 64

4.3. Досвід Республіки Польща щодо організації системи розвідувального забезпечення та територіальної розвідки 67

4.4. Досвід Фінляндської Республіки та Королівства Швеція щодо організації територіальної розвідки, всеохоплюючої оборони та системи ситуаційної обізнаності 69

4.5. Порівняльний аналіз міжнародних моделей сучасного розвідувального забезпечення та інтегрованих систем управління розвідкою..... 72

Висновки до розділу 4 76

5. Проблеми нормативно-правового регулювання розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України..... 79

5.1. Проблеми визначення правового статусу розвідувальних підрозділів Національної гвардії України 79

5.2. Проблеми нормативного регулювання використання безпілотних літальних апаратів у системі розвідувального забезпечення Національної гвардії України 82

5.3. Проблеми обміну розвідувальною інформацією та інтеграції систем передачі даних у системі розвідувального забезпечення Національної гвардії України..... 84

5.4. Проблеми інтеграції багатоджерельної розвідки, центрів аналізу інформації та системи ситуаційної обізнаності у системі розвідувального забезпечення Національної гвардії України 87

5.5. Проблеми нормативного регулювання використання відкритих джерел інформації, автоматизованих систем аналізу даних та цифровізації системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України 90

5.6. Проблеми кадрового, організаційного та технічного забезпечення системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України 93

5.7. Проблеми сумісності систем розвідувального забезпечення та інтеграції Національної гвардії України до стандартів НАТО 96

5.8. Перспективні напрями реформування системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України 99

Висновки до розділу 5 102

6. Пропозиції внесення змін до чинного законодавства, що регламентує розвідувальне забезпечення підрозділів Національної гвардії України 105

6.1. Пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про Національну гвардію України» 105

6.2. Пропозиції щодо нормативного врегулювання інтегрованого розвідувального забезпечення та системи спільного управління розвідкою 108

6.3. Пропозиції щодо нормативного регулювання безпілотних систем та системи ситуаційної обізнаності у діяльності Національної гвардії України 111

6.4. Пропозиції щодо створення сучасної системи центрів аналізу інформації та інтегрованої багатоджерельної розвідки у структурі Національної гвардії України 113

6.5. Пропозиції щодо інтеграції системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України до стандартів НАТО 116

Висновки до розділу 6 118

Висновки 122

Перелік джерел та посилань 126

Додаток А Проект закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правової регламентації розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України» 130

Додаток Б Концепція запровадження в діяльності підрозділів Національної гвардії України скандинавської моделі охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки під час проведення масових заходів ... 131

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ACINT — акустична розвідка
COMINT — розвідка комунікацій
ELINT — електронна розвідка
EW — радіоелектронна боротьба
G2 — орган управління розвідкою оперативного рівня
GIS — геоінформаційна система
GPS — глобальна система позиціонування
HUMINT — агентурна розвідка
IMINT — видова розвідка
IRM (Intelligence Requirements Management) — управління вимогами до розвідки
ISR — розвідка, спостереження та рекогносцировка
J2 — орган управління розвідкою оперативно-стратегічного рівня
MASINT — параметрична та сигнатурна розвідка
NATO — Організація Північноатлантичного договору
OSINT — розвідка за відкритими джерелами
S2 — орган управління (офіцер) розвідкою тактичного рівня
SIGINT — радіотехнічна та сигнальна розвідка
UAV — безпілотний літальний апарат
АІ — автоматизована інформаційна система
БпС — безпілотна система
БпЛА — безпілотний літальний апарат
ВР — управління вимогами до розвідки
ГУР МО — Головне управління розвідки Міністерства оборони України
ДПСУ — Державна прикордонна служба України
ЄС — Європейський Союз
ЗС — Збройні Сили
ЗСУ — Збройні Сили України
МВС — Міністерство внутрішніх справ
НГУ — Національна гвардія України
НДР — науково-дослідна робота
ОТУ — оперативно-тактичне угруповання
РЕБ — радіоелектронна боротьба
РЕР — радіоелектронна розвідка
РЗ — розвідувальне забезпечення
РІ — розвідувальна інформація
РВіА — ракетні війська і артилерія
РЛС — радіолокаційна станція
РФ — російська федерація
СБД — службово-бойова діяльність
СБУ — Служба безпеки України
СОУ — Сили оборони України
ССО — Сили спеціальних операцій

ВСТУП

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України, яка триває з 2022 року, суттєво змінила характер функціонування сектору безпеки і оборони держави та обумовила необхідність перегляду підходів до застосування всіх складових Сил оборони України [1]. Особливо значних змін зазнала Національна гвардія України, підрозділи якої були залучені не лише до виконання правоохоронних і стабілізаційних завдань, а й до безпосереднього ведення бойових дій у складі оперативно-тактичних угруповань військ на найбільш складних напрямках бойових дій [2].

Сучасна війна характеризується високою динамікою бойових дій, широким використанням високоточної зброї, безпілотних літальних апаратів, автоматизованих систем управління військами, цифрових засобів обміну інформацією, засобів радіоелектронної боротьби та багаторівневих систем розвідки. У таких умовах своєчасне отримання, обробка та передача розвідувальної інформації стають одним із ключових чинників досягнення переваги над противником [3]. Розвідка фактично перетворюється на основу процесу прийняття рішень командирами всіх рівнів, а ефективність системи розвідувального забезпечення безпосередньо впливає на успішність ведення бойових дій, рівень втрат особового складу та ефективність застосування наявних сил і засобів.

Досвід бойових дій на території України підтвердив, що в умовах сучасної війни вирішального значення набуває швидкість проходження циклу: «виявлення противника — передача координат — ураження — оцінка результатів ураження». Саме тому провідні держави світу активно переходять до інтегрованих систем розвідки, спостереження та рекогносцировки, які поєднують засоби повітряної, радіоелектронної, космічної, агентурної та відкритої розвідки в єдину систему збору, аналізу й поширення розвідувальної інформації [4].

У ході бойових дій підрозділи Національної гвардії України активно застосовують безпілотні літальні апарати, засоби радіоелектронної розвідки, цифрові системи ситуаційної обізнаності, автоматизовані засоби управління вогнем та елементи багатоджерельної розвідки. Водночас нормативно-правове регулювання розвідувального забезпечення Національної гвардії України не повною мірою відповідає сучасним умовам ведення війни та потребує подальшого вдосконалення.

Однією з основних проблем залишається відсутність комплексного нормативного врегулювання правового статусу розвідувальних підрозділів Національної гвардії України, порядку організації та здійснення розвідувального забезпечення, використання безпілотних систем, застосування сучасних технічних засобів розвідки, інтеграції Національної гвардії України до єдиної системи розвідувального забезпечення Сил оборони України, механізмів обміну розвідувальною інформацією між складовими сектору безпеки і оборони, організації багатоджерельної розвідки та центрів

узагальнення розвідувальної інформації, а також використання розвідки за відкритими джерелами під час бойових операцій.

Проблематика розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України набуває особливої актуальності у зв'язку з переходом Сил оборони України до корпусної системи управління військами, що потребує формування сучасної багаторівневої системи розвідки з чітким розподілом функцій між тактичним, оперативним та оперативно-стратегічним рівнями управління [5].

Важливим чинником є також необхідність адаптації системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України до стандартів держав — членів Організації Північноатлантичного договору. У державах Альянсу розвідка розглядається як інтегрована система, що об'єднує розвідувальні, інформаційні та аналітичні спроможності всіх видів військ. Значна увага приділяється автоматизації обробки даних, створенню центрів узагальнення розвідувальної інформації, інтеграції безпілотних систем, цифрових платформ ситуаційної обізнаності та використанню систем штучного інтелекту для аналізу розвідувальної інформації.

Водночас існуюча система розвідувального забезпечення Національної гвардії України значною мірою формувалася в умовах мирного часу та не повною мірою враховує досвід широкомасштабної війни, необхідність інтеграції до єдиної цифрової системи управління, потребу у високій швидкості передачі інформації, масове застосування безпілотних літальних апаратів, використання багатоджерельної розвідки та особливості сучасного високоманевреного бою.

Дослідження виконувалось в декілька етапів, про що були складені відповідні звіти: вибір напряму дослідження; теоретичні та експериментальні дослідження; узагальнення та оцінка результатів проведених досліджень, складання звітної документації; складання пропозицій внесення змін до чинного законодавства що регламентує розвідувальне забезпечення підрозділів НГУ [6].

Актуальність дослідження обумовлена потребою у належному правовому регулюванні розвідувального забезпечення підрозділів НГУ, визначенні місця підрозділів НГУ в системі розвідувального співтовариства, підстав обміну розвідувальною інформацією з іншими складовими Сил оборони, підстав використання технічних засобів розвідки та здійснення розвідувальних заходів підрозділами НГУ [7].

Питання розвідувального забезпечення підрозділів НГУ в цілому та правового регулювання такої діяльності зокрема, розглядалися в роботах С.В. Албула, О.Г. Бондаренка, К.Л. Бугайчука, К.В. Власова, Р.О. Гончара, В.П. Гриняка, Д.А. Датчука, О.Є. Забули, В.Л. Ігнатенко, Ш.П. Клібанського, О.В. Кривенка, І.С. Луговського, Є.С. Чайки та інших. Проте аналіз зазначених джерел виявляє недостатність правової регламентації розвідувального забезпечення підрозділів НГУ, відсутність серед дослідників єдиної точки зору щодо оптимальної моделі розвідувального забезпечення окремих напрямів діяльності НГУ. Існує обґрунтована потреба в оновленні законодавства,

унормуванні статусу розвідувальних підрозділів НГУ, створенні ефективних механізмів нагляду і координації з іншими структурами сектору безпеки. Враховуючи специфіку діяльності велика кількість підзаконних нормативно-правових актів містить інформацію з обмеженим доступом.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВІДУВАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

1.1. Сутність та зміст розвідувального забезпечення

Розвідувальне забезпечення є одним із найважливіших елементів системи бойового забезпечення військ та виступає основою ефективного управління силами і засобами під час підготовки та ведення бойових дій. В умовах сучасної війни значення розвідки постійно зростає, оскільки саме своєчасне отримання достовірної інформації про противника, місцевість, погодні умови, радіоелектронну обстановку та інші фактори бойової обстановки забезпечує можливість прийняття обґрунтованих управлінських рішень і досягнення переваги над противником [8, 9].

Сучасний характер бойових дій суттєво відрізняється від воєн попередніх поколінь. Висока маневреність військ, стрімка зміна оперативної обстановки, широке застосування високоточної зброї, безпілотних систем, засобів радіоелектронної боротьби, автоматизованих систем управління військами та цифрових технологій призводять до того, що інформація стає одним із головних ресурсів сучасної війни. У таких умовах перевагу отримує та сторона, яка швидше здійснює збір, обробку, аналіз та передачу розвідувальної інформації.

Розвідувальне забезпечення являє собою комплекс взаємопов’язаних заходів, спрямованих на добування, збір, накопичення, аналіз, оцінювання та доведення розвідувальної інформації до органів військового управління в інтересах планування та ведення бойових дій (Таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 – Основні складові сучасного розвідувального забезпечення

Складова	**Основний зміст**	**Основні засоби**
Повітряна розвідка	Виявлення противника з повітря	БпЛА
Радіоелектронна розвідка	Перехоплення сигналів	РЕР
Відкрита розвідка	Аналіз цифрового середовища	Соціальні мережі
Геопросторовий аналіз	Визначення координат	Цифрові карти
Аналітична діяльність	Узагальнення інформації	Центри аналізу

Його основною метою є забезпечення командирів усіх рівнів достовірною та своєчасною інформацією про противника, характер його дій, склад сил і засобів, можливі напрямки ударів, систему управління, логістику, інженерне обладнання позицій та інші фактори, що впливають на хід бойових дій.

У сучасній війні розвідувальне забезпечення вже не обмежується діяльністю окремих розвідувальних підрозділів. Воно перетворюється на складну багаторівневу систему, яка об’єднує різноманітні джерела інформації,

технічні засоби спостереження, безпілотні літальні апарати, системи радіоелектронної розвідки, супутниковий моніторинг, відкриті джерела інформації, цифрові засоби управління та аналітичні центри. У результаті формується єдина система ситуаційної обізнаності, яка забезпечує командування повною картиною бойової обстановки у режимі реального часу [10].

Важливою особливістю сучасного розвідувального забезпечення є його інтеграція із системою управління військами та засобами вогневого ураження. Якщо раніше розвідка переважно виконувала функцію збору інформації, то сьогодні вона безпосередньо впливає на процес ураження противника. Саме розвідка забезпечує виявлення цілей, визначення координат, передачу даних до систем управління вогнем та оцінювання результатів ураження. Таким чином сучасна система розвідки функціонує як складова єдиного циклу: виявлення противника – аналіз інформації – прийняття рішення – вогневе ураження – оцінювання результатів.

Особливо важливого значення розвідувальне забезпечення набуло в умовах російсько-української війни. Досвід бойових дій 2022–2026 років підтвердив, що ефективність застосування військ значною мірою залежить від рівня ситуаційної обізнаності командирів, швидкості передачі інформації та можливостей інтеграції різних джерел розвідувальних даних. Масове застосування безпілотних літальних апаратів, цифрових систем управління, засобів радіоелектронної боротьби та автоматизованих платформ аналізу даних призвело до формування нової моделі ведення війни, у якій інформаційна перевага стала не менш важливою, ніж перевага у чисельності військ або озброєнні.

Для Національної гвардії України розвідувальне забезпечення має особливе значення у зв’язку зі специфікою виконуваних завдань. Підрозділи НГУ беруть участь у веденні бойових дій, обороні населених пунктів, стабілізаційних заходах, боротьбі з диверсійно-розвідувальними групами, охороні критичної інфраструктури та забезпеченні правового режиму воєнного стану. Усі зазначені завдання потребують постійного моніторингу обстановки, швидкого отримання розвідувальної інформації та її оперативного використання під час прийняття рішень.

Особливістю системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України є необхідність одночасного функціонування як у системі Сил оборони України, так і у сфері внутрішньої безпеки держави. Це обумовлює необхідність поєднання елементів військової розвідки, тактичної розвідки, інформаційно-аналітичної діяльності, моніторингу відкритих джерел інформації, спостереження за міським середовищем та контрдиверсійного забезпечення.

Система розвідувального забезпечення дедалі більше базується на принципах багатоджерельної розвідки, коли інформація надходить одночасно з різних джерел та інтегрується в єдину систему аналізу [11, 12]. У теперішніх умовах для отримання повної картини бойової обстановки використовуються дані агентурної розвідки, радіоелектронної розвідки, безпілотних літальних апаратів, супутникового спостереження, відкритих джерел інформації та інших

технічних засобів. Поєднання різних видів розвідки забезпечує підвищення достовірності інформації, скорочення часу аналізу та покращення ефективності управління військами.

Важливим елементом сучасного розвідувального забезпечення є система ситуаційної обізнаності. Вона забезпечує командирів інформацією про поточну бойову обстановку, дозволяє прогнозувати дії противника, здійснювати координацію підрозділів та оперативно реагувати на зміни ситуації. Саме ситуаційна обізнаність є основою сучасного управління військами та дозволяє забезпечити високий темп бойових дій.

Суттєву роль у розвитку розвідувального забезпечення відіграють цифрові технології та автоматизовані системи аналізу інформації. Системи управління дозволяють інтегрувати великі обсяги даних, автоматично визначати координати цілей, здійснювати аналіз бойової обстановки та забезпечувати швидкий обмін інформацією між підрозділами. У перспективі дедалі більшого значення набуватиме застосування технологій штучного інтелекту, автоматизованого аналізу даних та прогнозування дій противника.

Разом із тим розвиток системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України стримується низкою проблем нормативно-правового, організаційного та технічного характеру. Серед них можна виділити недостатнє нормативне врегулювання діяльності підрозділів розвідки, відсутність єдиної системи інтеграції розвідувальних даних, недостатню сумісність цифрових платформ, нестачу сучасних технічних засобів та потребу у підготовці висококваліфікованих фахівців у сфері сучасної військової розвідки.

Таким чином розвідувальне забезпечення Національної гвардії України є складною інтегрованою системою, яка поєднує організаційні, інформаційні, технічні та аналітичні елементи та забезпечує ефективне виконання службово-бойових завдань в умовах сучасної високоманевреної війни. Його подальший розвиток повинен здійснюватися з урахуванням сучасного бойового досвіду, принципів багатоджерельної розвідки, цифровізації систем управління та стандартів НАТО у сфері інтегрованого розвідувального забезпечення.

1.2. Основні принципи військової розвідки

Ефективність сучасної системи розвідувального забезпечення безпосередньо залежить від дотримання основних принципів військової розвідки, які сформувалися на основі багаторічного досвіду ведення бойових дій, розвитку військової науки та змін у характері сучасної війни. В умовах сучасного збройного конфлікту розвідка перетворюється на один із ключових елементів управління військами, а її результати безпосередньо впливають на успішність застосування сил і засобів, організацію вогневого ураження, маневр підрозділів та забезпечення ситуаційної обізнаності командирів усіх рівнів [13].

Війна характеризується високою інтенсивністю бойових дій, швидкою зміною обстановки, широким застосуванням безпілотних систем, високоточної зброї, засобів радіоелектронної боротьби та автоматизованих систем

управління. У таких умовах основні принципи військової розвідки набувають особливого значення, оскільки саме вони забезпечують ефективне функціонування системи розвідувального забезпечення та дозволяють адаптувати її до сучасних викликів.

Одним із базових принципів військової розвідки є цілеспрямованість. Його сутність полягає у підпорядкуванні всієї діяльності органів та сил розвідки досягненню конкретної мети бойових дій. Усі розвідувальні заходи повинні бути спрямовані на забезпечення потреб командування та вирішення визначених завдань. Основні зусилля розвідки концентруються на найбільш важливих напрямках, районах можливих дій противника, місцях зосередження резервів, пунктах управління, артилерійських позиціях, системах протиповітряної оборони та логістичних маршрутах. У сучасних умовах цілеспрямованість розвідки безпосередньо пов’язана із системою визначення пріоритетних цілей та підтримкою процесу прийняття рішень.

Важливим принципом військової розвідки є безперервність. Сучасний бій характеризується постійною зміною обстановки, тому навіть короткочасне припинення ведення розвідки може призвести до втрати важливої інформації та створення умов для раптових дій противника. Безперервність означає ведення розвідки цілодобово, незалежно від погодних умов, характеру місцевості та інтенсивності бойових дій. У сучасних умовах цей принцип реалізується завдяки використанню безпілотних літальних апаратів, засобів радіоелектронної розвідки, автоматизованих систем моніторингу та цифрових платформ ситуаційної обізнаності, які забезпечують постійне спостереження за районом бойових дій [14, 15].

Не менш важливим принципом є активність розвідки. У сучасній війні противник постійно застосовує маскування, радіоелектронне подавлення, інформаційні операції та дезінформацію. За таких умов ефективна розвідка можлива лише за умови постійної ініціативної діяльності розвідувальних органів, активного пошуку нових джерел інформації та випередження дій противника. Активність досягається широким використанням безпілотних систем, маневром розвідувальних груп, застосуванням різних видів розвідки та швидким реагуванням на зміни бойової обстановки. У сучасних умовах особливого значення набуває активне використання відкритих джерел інформації, цифрових платформ та автоматизованих систем аналізу даних.

Одним із ключових принципів військової розвідки є своєчасність. Розвідувальна інформація має надходити до командирів у строки, необхідні для прийняття управлінських рішень. В умовах війни інформація дуже швидко втрачає актуальність, оскільки противник постійно здійснює маневр силами та засобами, змінює позиції та застосовує засоби приховування. Саме тому одним із головних завдань сучасної системи розвідки є скорочення часу між виявленням цілі та її ураженням. Своєчасність забезпечується інтеграцією розвідки із системами управління військами та засобами вогневого ураження, автоматизацією передачі інформації та використанням цифрових систем управління.

Особливе значення у сучасних умовах має принцип достовірності. Будь-яка помилка у розвідувальній інформації може призвести до прийняття неправильних рішень, невиправданих втрат або зриву виконання бойового завдання. Противник активно використовує дезінформацію, хибні позиції, інформаційні операції та засоби маскування. У зв'язку з цим достовірність досягається шляхом перевірки інформації з різних джерел, порівняння результатів різних видів розвідки та використання багатоджерельного аналізу. Саме інтеграція агентурної, радіоелектронної, повітряної, супутникової та відкритої розвідки забезпечує формування найбільш повної та достовірної картини бойової обстановки [16].

Важливим принципом військової розвідки є прихованість. Розвідувальна діяльність повинна здійснюватися таким чином, щоб противник не міг визначити справжні наміри командування, напрями зосередження основних зусиль та характер майбутніх дій військ. Засоби технічного спостереження, безпілотні системи, супутникова розвідка та радіоелектронні засоби значно ускладнюють забезпечення прихованості, тому сучасна система розвідки повинна використовувати маскування, захищені канали зв'язку, маневр силами та засобами, а також заходи протидії технічній розвідці противника.

Військова розвідка базується також на принципі комплексності. У сучасній війні жоден окремий вид розвідки не здатний забезпечити повну картину бойової обстановки. Саме тому особливого значення набуває поєднання різних джерел інформації у межах єдиної системи багатоджерельної розвідки. Система розвідувального забезпечення інтегрує агентурну, радіоелектронну, повітряну, супутникову, технічну та відкриту розвідку. Комплексність дозволяє підвищити достовірність інформації, скоротити час аналізу та забезпечити ефективне управління військами [17].

Однією з головних тенденцій розвитку сучасної військової розвідки є централізація управління при одночасній децентралізації джерел отримання інформації. Система управління розвідкою передбачає функціонування багаторівневої структури, яка об'єднує тактичний, оперативний та стратегічний рівні управління. Водночас безпосереднє отримання інформації здійснюється великою кількістю розосереджених сенсорів, безпілотних систем, спостережних постів та аналітичних платформ. Це дозволяє забезпечити стійкість системи розвідки до впливу противника та підвищити її живучість у сучасних умовах.

Військова розвідка також базується на принципі інтегрованості. Розвідувальне забезпечення вже не може існувати окремо від систем управління військами, вогневого ураження та цифрових платформ ситуаційної обізнаності. Саме інтеграція різних компонентів забезпечує функціонування єдиної системи ситуаційної обізнаності, у межах якої командири отримують повну інформацію про обстановку у режимі реального часу. У сучасних умовах інтегрованість забезпечується шляхом використання автоматизованих систем управління, цифрових карт, безпілотних систем та єдиних інформаційних платформ.

Особливого значення набуває принцип автоматизації процесів розвідки. Обсяги інформації у сучасній війні постійно зростають, тому без

автоматизованих систем обробки даних ефективне функціонування системи розвідки стає неможливим. Автоматизація забезпечує скорочення часу аналізу інформації, автоматичне визначення координат цілей, інтеграцію різних джерел даних та підтримку процесу прийняття рішень. У перспективі дедалі більшого значення набуватимуть технології штучного інтелекту, автоматизованого аналізу даних та прогнозування дій противника.

Для Національної гвардії України реалізація основних принципів військової розвідки має особливе значення у зв'язку зі специфікою виконуваних завдань. Підрозділи НГУ беруть участь у бойових діях, обороні населених пунктів, стабілізаційних операціях, боротьбі з диверсійно-розвідувальними групами та забезпеченні внутрішньої безпеки держави. Усі зазначені завдання потребують постійного моніторингу обстановки, швидкого отримання розвідувальної інформації та інтеграції різних джерел даних у єдину систему управління.

Таким чином основні принципи військової розвідки формують фундамент сучасної системи розвідувального забезпечення та визначають ефективність її функціонування в умовах сучасної високоманевреної війни. Їх дотримання забезпечує підвищення рівня ситуаційної обізнаності, ефективності управління військами та інтеграції Національної гвардії України до єдиної системи розвідувального забезпечення Сил оборони України.

1.3. Місце розвідувального забезпечення у системі бойового забезпечення

Розвідувальне забезпечення посідає центральне місце у системі бойового забезпечення військ та є одним із головних факторів ефективного ведення сучасних бойових дій. У сучасній війні саме своєчасне отримання достовірної інформації про противника, місцевість, характер бойової обстановки та можливі загрози визначає здатність командування оперативно приймати рішення, здійснювати маневр силами і засобами, організовувати вогневе ураження та забезпечувати стійкість управління військами. У зв'язку з цим розвідувальне забезпечення фактично перетворюється на основу функціонування всієї системи бойового забезпечення.

Система бойового забезпечення являє собою сукупність взаємопов'язаних заходів, сил та засобів, спрямованих на створення сприятливих умов для успішного виконання військами поставлених завдань. До її складу входять інженерне забезпечення, радіоелектронна боротьба, маскування, радіаційний, хімічний і біологічний захист, навігаційне, топогеодезичне та інформаційне забезпечення. Разом із тим саме розвідка забезпечує отримання інформації, необхідної для організації та ефективного функціонування всіх інших видів забезпечення [18].

Сучасний характер війни призводить до того, що розвідувальне забезпечення вже не може розглядатися лише як окремий елемент бойового забезпечення. Воно стає інтегрованою системою інформаційної підтримки бойових дій, яка забезпечує формування ситуаційної обізнаності командирів усіх рівнів. Саме на основі результатів розвідки здійснюється планування

операцій, визначаються напрямки головних ударів, оцінюються можливості противника та організовується взаємодія між підрозділами.

Бойові дії характеризуються високою швидкістю зміни обстановки, широким застосуванням високоточної зброї, безпілотних систем, засобів радіоелектронної боротьби та цифрових технологій. У таких умовах перевагу отримує сторона, яка швидше отримує інформацію, аналізує її та використовує для прийняття рішень. Саме тому розвідувальне забезпечення безпосередньо впливає на швидкість управління військами та ефективність їх застосування.

Важливим аспектом розвідувального забезпечення є його інтеграція із системами вогневого ураження. Розвідка забезпечує виявлення противника, визначення координат цілей, коригування вогню та оцінювання результатів ураження. У сучасній війні час між виявленням цілі та її ураженням постійно скорочується, а ефективність бойових дій значною мірою залежить від здатності системи розвідки забезпечити оперативне доведення інформації до засобів вогневого ураження. У результаті формується єдиний цикл бойового управління, у межах якого розвідка, системи управління та вогневе ураження функціонують як єдина інтегрована система.

Особливо важливу роль розвідувальне забезпечення відіграє у сучасній артилерійській боротьбі. Широке застосування безпілотних літальних апаратів, цифрових систем управління та автоматизованих платформ передачі координат дозволяє значно підвищити точність артилерійського вогню та скоротити час реагування на зміни обстановки. Саме розвідка забезпечує виявлення артилерійських позицій противника, визначення маршрутів переміщення техніки та організацію контрбатарейної боротьби.

Розвідувальне забезпечення має тісний взаємозв’язок із системою радіоелектронної боротьби. Війна характеризується активним застосуванням засобів радіоелектронного впливу, які використовуються як для придушення систем зв’язку противника, так і для протидії безпілотним системам та цифровим платформам управління. У таких умовах розвідка забезпечує виявлення джерел радіовипромінювання, систем радіоелектронної боротьби противника, засобів зв’язку та пунктів управління. Одночасно власні системи радіоелектронної боротьби забезпечують прикриття розвідувальних органів та підвищують прихованість дій військ [18].

Важливим елементом системи бойового забезпечення є інженерне забезпечення, ефективність якого також значною мірою залежить від розвідки. Саме розвідка забезпечує виявлення інженерних загороджень, мінних полів, укріплених районів та особливостей місцевості. На основі результатів розвідки визначаються маршрути маневру, райони обладнання позицій та способи подолання інженерних перешкод. Особливого значення набуває використання безпілотних систем та цифрових карт для оцінювання прохідності місцевості та аналізу змін бойової обстановки.

Розвідувальне забезпечення нерозривно пов’язане із системою інформаційного забезпечення військ. В умовах сучасної війни інформаційний простір стає одним із основних середовищ протиборства. Противник активно використовує інформаційні операції, дезінформацію, психологічний вплив та

цифрові платформи для формування необхідної інформаційної обстановки. У зв'язку з цим розвідка здійснює моніторинг інформаційного середовища, аналіз відкритих джерел інформації та виявлення інформаційних загроз. Особливого значення набуває використання відкритих джерел інформації, соціальних мереж та цифрових сервісів для оцінювання бойової обстановки.

В умовах війни одним із ключових елементів системи бойового забезпечення стає система ситуаційної обізнаності. Її основою є інтеграція результатів різних видів розвідки у єдину інформаційну систему, яка забезпечує командирів повною картиною бойової обстановки. Система ситуаційної обізнаності дозволяє оцінювати розташування противника, прогнозувати його дії, координувати роботу підрозділів та забезпечувати швидке реагування на зміни обстановки. Саме ситуаційна обізнаність стає основою сучасного управління військами та забезпечує функціонування мережево-центричної моделі ведення війни [19, 20].

Особливу роль розвідувальне забезпечення відіграє у діяльності Національної гвардії України. Підрозділи НГУ виконують широкий спектр завдань, пов'язаних як із веденням бойових дій, так і із забезпеченням внутрішньої безпеки держави. Вони беруть участь в обороні населених пунктів, стабілізаційних операціях, боротьбі з диверсійно-розвідувальними групами, охороні критичної інфраструктури та забезпеченні правового режиму воєнного стану. Усі зазначені завдання потребують ефективної системи розвідувального забезпечення, яка забезпечує постійний моніторинг обстановки, своєчасне отримання інформації та інтеграцію різних джерел даних.

В умовах війни система розвідувального забезпечення Національної гвардії України дедалі більше інтегрується у єдину систему розвідки Сил оборони України. Це обумовлює необхідність взаємодії із Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою безпеки України та іншими складовими сектору безпеки і оборони. Саме інтеграція систем розвідки забезпечує формування єдиного інформаційного простору та дозволяє підвищити ефективність управління військами.

Система бойового забезпечення дедалі більше базується на принципах багатоджерельної розвідки та автоматизованого аналізу інформації. Розвиток цифрових технологій, безпілотних систем, автоматизованих платформ управління та технологій штучного інтелекту призводить до формування нової моделі ведення війни, у межах якої інформація стає головним ресурсом бойових дій. У таких умовах розвідувальне забезпечення виступає основою функціонування всієї системи бойового забезпечення та забезпечує ефективне застосування військ у сучасному високоманевреному бою [21].

Таким чином, розвідувальне забезпечення займає центральне місце у системі бойового забезпечення військ та виступає основою сучасної системи управління військами. Його розвиток безпосередньо пов'язаний із цифровізацією бойових дій, інтеграцією різних видів розвідки, автоматизацією обробки інформації та впровадженням технологій ситуаційної обізнаності. Для Національної гвардії України ефективне розвідувальне забезпечення є

необхідною умовою успішного виконання службово-бойових завдань та інтеграції до єдиної системи Сил оборони України.

1.4. Концепції інтегрованого розвідувального забезпечення НАТО та їх значення для розвитку системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України

Розвиток військової розвідки у державах-членах НАТО характеризується переходом від традиційної моделі ведення розвідки до інтегрованих систем інформаційного забезпечення бойових дій, які об'єднують різні джерела розвідувальної інформації, автоматизовані системи управління, цифрові платформи ситуаційної обізнаності та засоби вогневого ураження в єдину систему управління бойовими діями. Досвід сучасних збройних конфліктів підтвердив, що ефективність застосування військ значною мірою залежить не лише від чисельності сил і засобів, а насамперед від рівня інформаційної переваги, швидкості прийняття рішень та здатності інтегрувати дані з різних джерел у єдину систему управління.

У країнах НАТО розвідувальне забезпечення розглядається як складова єдиної системи управління військами, яка забезпечує безперервний збір, обробку, аналіз та доведення інформації до органів управління усіх рівнів. У сучасних умовах основою функціонування такої системи є концепція інтегрованого розвідувального забезпечення, яка поєднує розвідку, спостереження, дорозвідку, автоматизований аналіз даних та підтримку процесу прийняття рішень.

Система розвідувального забезпечення НАТО формується на основі принципів мережево-центричної війни. Її сутність полягає у створенні єдиного інформаційного простору, у межах якого всі сенсори, безпілотні системи, розвідувальні органи, системи управління та засоби вогневого ураження об'єднані у спільну цифрову мережу. Саме така інтеграція дозволяє значно скоротити час між виявленням цілі та її ураженням, забезпечити постійний моніторинг бойової обстановки та підвищити ефективність управління військами [22].

Важливим елементом системи розвідувального забезпечення НАТО є інтеграція різних видів розвідки у єдину систему багатоджерельного аналізу інформації. У війні окремий вид розвідки не здатний забезпечити повну картину бойової обстановки, тому особливого значення набуває поєднання даних агентурної, радіоелектронної, супутникової, повітряної, технічної та відкритої розвідки. Саме інтеграція різних джерел інформації забезпечує підвищення достовірності даних, скорочення часу аналізу та ефективне управління бойовими діями.

Концепції НАТО передбачають функціонування багаторівневої системи розвідки, яка охоплює тактичний, оперативний та стратегічний рівні управління. На тактичному рівні основне значення має безпосереднє ведення розвідки у районі бойових дій, застосування безпілотних літальних апаратів,

спостережних постів та засобів радіоелектронної розвідки. Оперативний рівень забезпечує інтеграцію інформації, її аналіз та координацію дій різних компонентів системи розвідки. Стратегічний рівень відповідає за прогнозування розвитку обстановки, оцінювання загроз та формування загальної картини ведення війни.

Особливого значення у концепціях НАТО набуває система ситуаційної обізнаності. Її основною метою є формування єдиної картини бойової обстановки у режимі реального часу. Завдяки інтеграції різних сенсорів, безпілотних систем, супутникових платформ та цифрових систем управління командири отримують можливість оперативно оцінювати обстановку, прогнозувати дії противника та координувати застосування військ. Саме ситуаційна обізнаність стала одним із ключових елементів сучасної системи управління бойовими діями.

Важливим напрямом розвитку систем розвідувального забезпечення НАТО є автоматизація процесів аналізу та обробки інформації. Під час війни обсяги даних, що надходять від різних джерел розвідки, постійно зростають, тому ефективне функціонування системи управління неможливе без використання автоматизованих платформ аналізу даних. Значного розвитку набувають технології штучного інтелекту, машинного навчання, автоматизованого визначення цілей та прогнозування дій противника. Такі системи дозволяють значно скоротити час аналізу інформації та підвищити ефективність прийняття рішень [23].

Суттєву роль у концепціях НАТО відіграє інтеграція безпілотних систем у систему розвідувального забезпечення. Безпілотні літальні апарати забезпечують постійне спостереження за районом бойових дій, виявлення цілей, коригування вогню та оцінювання результатів ураження. У сучасній війні безпілотні системи стали одним із головних джерел розвідувальної інформації та основою системи тактичної розвідки. Водночас їх ефективне застосування можливе лише за умови інтеграції у єдину цифрову систему управління бойовими діями.

Особливого значення у системах НАТО набуває міжвідомча взаємодія та інтеграція розвідувальних органів різних структур у єдину систему інформаційного забезпечення. Розвідка функціонує не лише як діяльність військових структур, а як інтегрована система, що об’єднує військову, прикордонну, інформаційну, кібернетичну та внутрішню безпеку держави. Саме міжвідомча координація забезпечує формування єдиного інформаційного простору та підвищує ефективність протидії сучасним загрозам.

Важливим елементом системи розвідувального забезпечення НАТО є стійкість систем управління до впливу противника. У сучасній війні активно застосовуються засоби радіоелектронної боротьби, кібератаки, інформаційні операції та інші засоби впливу на системи управління. У зв’язку з цим значна увага приділяється створенню захищених цифрових мереж, резервуванню каналів зв’язку, розосередженню сенсорів та підвищенню живучості систем ситуаційної обізнаності [24].

Для Національної гвардії України концепції інтегрованого розвідувального забезпечення НАТО мають особливе значення у зв'язку з необхідністю адаптації до сучасних стандартів ведення бойових дій. Досвід російсько-української війни підтвердив, що ефективність застосування підрозділів НГУ значною мірою залежить від рівня інтеграції у систему розвідки Сил оборони України, швидкості обміну інформацією та можливостей використання сучасних цифрових платформ.

Діяльність Національної гвардії України вже значною мірою відповідає окремим принципам систем НАТО. Підрозділи НГУ активно використовують безпілотні літальні апарати, цифрові системи управління, засоби відкритої розвідки та автоматизовані платформи передачі інформації. Разом із тим існує потреба у подальшому розвитку системи інтегрованого розвідувального забезпечення, створенні єдиної архітектури ситуаційної обізнаності, інтеграції різних джерел інформації та автоматизації процесів управління бойовими діями.

Особливого значення для НГУ набуває створення багаторівневої системи інтеграції розвідки, яка повинна поєднувати тактичний, оперативний та стратегічний рівні управління. Необхідним є створення центрів аналізу інформації, інтеграція безпілотних систем у єдину мережу управління, розвиток автоматизованих платформ ситуаційної обізнаності та забезпечення взаємодії із системами розвідки Збройних Сил України та інших складових сектору безпеки і оборони.

Таким чином концепції інтегрованого розвідувального забезпечення НАТО визначають основні напрями розвитку сучасної системи військової розвідки та мають важливе значення для реформування системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України. Їх впровадження дозволить підвищити ефективність управління військами, забезпечити інтеграцію у систему Сил оборони України, покращити ситуаційну обізнаність та забезпечити адаптацію НГУ до вимог сучасної високоманевреної війни.

Висновки до розділу 1

У результаті проведеного дослідження теоретичних основ розвідувального забезпечення Національної гвардії України встановлено, що сучасна система розвідки є одним із ключових елементів системи бойового забезпечення та фактично становить основу управління військами в умовах сучасної високоманевреної війни. Сучасний характер бойових дій, широке застосування безпілотних систем, автоматизованих платформ управління, засобів радіоелектронної боротьби та цифрових технологій суттєво змінили роль розвідки у системі забезпечення бойових дій та визначили необхідність формування нової моделі розвідувального забезпечення.

У ході дослідження встановлено, що сучасне розвідувальне забезпечення являє собою складну інтегровану систему, яка поєднує організаційні, інформаційні, технічні та аналітичні елементи. Його основною метою є забезпечення командирів усіх рівнів достовірною та своєчасною інформацією

про противника, характер бойової обстановки, місцевість, результати вогневого ураження та інші фактори, що впливають на прийняття управлінських рішень. У сучасних умовах розвідувальне забезпечення дедалі більше інтегрується із системами управління військами та засобами вогневого ураження, формуючи єдиний цикл управління бойовими діями.

Проведений аналіз підтвердив, що система розвідки базується на принципах цілеспрямованості, безперервності, достовірності, своєчасності, прихованості та комплексності. Саме дотримання зазначених принципів забезпечує ефективне функціонування системи розвідувального забезпечення в умовах сучасної війни. Особливого значення набуває інтеграція різних видів розвідки, автоматизація процесів аналізу інформації та створення єдиної системи ситуаційної обізнаності.

У ході дослідження встановлено, що війна характеризується переходом від ізольованого використання окремих засобів розвідки до інтегрованої системи багатоджерельного аналізу інформації. Саме поєднання безпілотної, радіоелектронної, супутникової, агентурної та відкритої розвідки забезпечує формування найбільш повної картини бойової обстановки та дозволяє підвищити ефективність управління військами.

Особливого значення у системі розвідувального забезпечення набуває система ситуаційної обізнаності. Саме цифрові платформи управління бойовими діями, автоматизовані системи аналізу інформації та інтеграція різних джерел даних забезпечують можливість командуванню оперативно оцінювати бойову обстановку та приймати рішення у режимі реального часу. У результаті ситуаційна обізнаність перетворюється на один із головних факторів досягнення переваги над противником.

Проведений аналіз підтвердив, що концепції держав-членів НАТО базуються на принципах інтеграції різних джерел розвідки, автоматизації управління бойовими діями та створення єдиного інформаційного простору. Особливого значення у системах розвідки набувають безпілотні літальні апарати, цифрові платформи управління, автоматизовані системи аналізу інформації та інтегровані центри ситуаційної обізнаності.

У ході дослідження встановлено, що система розвідувального забезпечення Національної гвардії України поступово трансформується відповідно до сучасних умов ведення війни та набуває ознак інтегрованої цифрової системи управління інформацією. Підрозділи НГУ дедалі активніше використовують безпілотні системи, цифрові платформи ситуаційної обізнаності, автоматизовані системи аналізу інформації та інші сучасні засоби розвідки. Разом із тим існуюча система потребує подальшого вдосконалення та адаптації до сучасних вимог ведення бойових дій.

Особливого значення набуває інтеграція системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України до єдиного інформаційного простору Сил оборони України. Сучасна війна підтвердила, що ефективне ведення бойових дій можливе лише за умови постійної взаємодії між різними складовими сектору безпеки і оборони та функціонування єдиної системи управління інформацією.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок про те, що подальший розвиток системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України повинен здійснюватися на основі принципів інтеграції різних джерел інформації, автоматизації аналізу даних, цифровізації систем управління та адаптації до сучасних стандартів НАТО. Саме створення сучасної інтегрованої системи ситуаційної обізнаності та багатоджерельної розвідки є необхідною умовою підвищення ефективності службово-бойової діяльності НГУ в умовах сучасної війни.

2. СИСТЕМА РОЗВІДУВАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ

2.1. Аналіз бойового досвіду розвідувального забезпечення у ході російсько-української війни 2022–2026 років

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України стала найбільшим воєнним конфліктом у Європі з часів Другої світової війни та суттєво змінила сучасні підходи до організації і ведення бойових дій. Бойові дії продемонстрували кардинальну трансформацію ролі розвідки у сучасній війні та підтвердили, що інформаційна перевага над противником є одним із головних факторів досягнення успіху на полі бою. У сучасних умовах саме своєчасне отримання, обробка та використання розвідувальної інформації визначають ефективність застосування військ, організацію вогневого ураження, маневр підрозділів та стійкість системи управління [25].

Досвід російсько-української війни підтвердив, що сучасна війна характеризується надзвичайно високою динамікою бойових дій, швидкою зміною оперативної обстановки та широким застосуванням високотехнологічних засобів ведення війни. Масове використання безпілотних літальних апаратів, цифрових систем управління, засобів радіоелектронної боротьби, автоматизованих платформ передачі інформації та відкритих джерел даних призвело до формування нової моделі ведення бойових дій, у межах якої швидкість збору та аналізу інформації набуває вирішального значення.

У сучасних умовах розвідка фактично перетворилася на центральний елемент системи управління військами. Якщо раніше розвідувальне забезпечення розглядалося переважно як допоміжний елемент бойового забезпечення, то сьогодні воно є основою прийняття управлінських рішень та інтегрованою складовою процесу ураження противника. Саме результати розвідки визначають порядок застосування артилерії, безпілотних систем, штурмових груп та інших засобів ведення бойових дій [26].

Однією з головних особливостей сучасної війни стало суттєве скорочення часу між виявленням противника та його ураженням. У сучасному бою перевагу отримує та сторона, яка швидше виявляє цілі, передає координати та організовує вогневе ураження. У результаті формується єдиний цикл бойового управління, у межах якого розвідка, системи управління та засоби ураження функціонують як інтегрована система. Саме швидкість проходження цього циклу стала одним із головних показників ефективності сучасних бойових дій.

Значну роль у війні відіграли безпілотні літальні апарати, які фактично стали основним джерелом тактичної розвідувальної інформації. Безпілотні системи забезпечують постійне спостереження за районом бойових дій, виявлення техніки та живої сили противника, коригування артилерійського вогню, оцінювання результатів ураження та контроль пересування військ. Саме широке застосування безпілотних систем призвело до формування нової моделі бойових дій, у якій поле бою стало значно більш прозорим для обох сторін.

Досвід бойових дій показав, що сучасна система розвідки вже не може функціонувати ізольовано. Ефективне ведення війни можливе лише за умови інтеграції різних видів розвідки у єдину систему аналізу та управління. У ході війни активно поєднувалися результати агентурної, радіоелектронної, повітряної, супутникової та відкритої розвідки. Саме інтеграція різних джерел інформації забезпечувала підвищення достовірності даних та скорочення часу прийняття рішень.

Важливим елементом війни стала розвідка з використанням відкритих джерел інформації. Аналіз відкритих джерел дозволяв виявляти пересування військ, маршрути логістики, місця розташування техніки та результати вогневого ураження. У сучасних умовах відкриті джерела інформації перетворилися на повноцінний елемент системи розвідки та активно інтегруються у загальну систему ситуаційної обізнаності.

Суттєвого значення у війні набули засоби радіоелектронної боротьби та радіоелектронної розвідки. Противник активно використовував засоби придушення безпілотних систем, перехоплення сигналів, подавлення навігаційних систем та радіозв'язку. У результаті система розвідки повинна була постійно адаптуватися до дій противника, змінювати способи передачі інформації, використовувати захищені канали зв'язку та забезпечувати стійкість цифрових систем управління [26].

Важливою особливістю війни стала цифровізація систем управління військами. У ході бойових дій активно використовувалися цифрові платформи ситуаційної обізнаності, автоматизовані системи передачі координат, електронні карти та інтегровані системи управління вогнем. Такі системи дозволяли значно скоротити час між виявленням цілі та її ураженням, підвищити координацію між підрозділами та забезпечити інтеграцію різних джерел інформації у єдину систему управління бойовими діями.

Для Національної гвардії України бойовий досвід став визначальним у процесі трансформації системи розвідувального забезпечення. Підрозділи НГУ брали участь в обороні населених пунктів, стабілізаційних заходах, штурмових діях, боротьбі з диверсійно-розвідувальними групами та охороні критичної інфраструктури. Усі зазначені завдання потребували постійного моніторингу обстановки, швидкого обміну інформацією та інтеграції розвідувальних даних із системами управління бойовими діями.

Особливого значення для НГУ набуло застосування безпілотних систем у міській забудові. Безпілотні літальні апарати забезпечували контроль вулиць, перехресть, дахів будівель, пересування штурмових груп та виявлення позицій противника. У сучасних умовах бойові дії у міському середовищі стали одним із найбільш складних видів ведення війни, а безпілотні системи фактично перетворилися на основний інструмент тактичної розвідки у населених пунктах.

Бойовий досвід також виявив низку проблем у системі розвідувального забезпечення. Серед них можна виділити недостатню кількість штатних безпілотних систем, обмежені можливості автоматизованої обробки інформації, нестачу захищених каналів зв'язку, фрагментованість цифрових

платформ та недостатню інтеграцію різних джерел розвідувальних даних. Крім того, існувала проблема сумісності різних систем управління та недостатнього нормативного регулювання використання сучасних технічних засобів розвідки [27, 28].

Важливим висновком війни стало усвідомлення необхідності переходу до інтегрованої системи багатоджерельної розвідки та ситуаційної обізнаності. Саме поєднання різних видів розвідки, автоматизація аналізу інформації та інтеграція цифрових систем управління забезпечують ефективність сучасних бойових дій. У перспективі дедалі більшого значення набуватимуть технології штучного інтелекту, автоматизованого визначення цілей, прогнозування дій противника та інтеграції великих масивів даних у єдину систему управління.

Досвід російсько-української війни підтвердив, що система розвідувального забезпечення повинна бути інтегрованою, автоматизованою, стійкою до впливу противника та здатною функціонувати у режимі реального часу. Саме розвиток систем ситуаційної обізнаності, безпілотних систем, цифрових платформ управління та інтеграція різних видів розвідки визначатимуть ефективність бойових дій у майбутньому.

Таким чином бойовий досвід продемонстрував, що розвідувальне забезпечення стало одним із головних елементів сучасної війни та визначає ефективність управління військами, організацію вогневого ураження та здатність досягати переваги над противником. Для Національної гвардії України подальший розвиток системи розвідувального забезпечення повинен здійснюватися з урахуванням сучасного бойового досвіду, принципів багатоджерельної розвідки, цифровізації систем управління та інтеграції до єдиної системи Сил оборони України.

2.2. Роль безпілотних літальних апаратів у системі розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України

Однією з найбільш характерних особливостей російсько-української війни стало масове застосування безпілотних літальних апаратів у системі бойових дій та розвідувального забезпечення військ. Безпілотні системи фактично стали одним із ключових елементів війни та суттєво змінили підходи до ведення розвідки, організації вогневого ураження та управління військами. У сучасних умовах безпілотні літальні апарати вже не розглядаються лише як допоміжний засіб спостереження, а перетворюються на інтегровану складову системи ситуаційної обізнаності та управління бойовими діями [29].

Війна характеризується високою динамікою бойових дій, постійною зміною оперативної обстановки, широким застосуванням високоточної зброї та цифрових систем управління. За таких умов саме безпілотні системи забезпечують можливість постійного моніторингу району бойових дій, швидкого виявлення противника та оперативного доведення інформації до командирів усіх рівнів. У результаті безпілотні літальні апарати стали одним із головних джерел тактичної розвідувальної інформації.

Для Національної гвардії України застосування безпілотних систем має особливе значення у зв’язку зі специфікою виконуваних завдань. Підрозділи НГУ беруть участь у бойових діях у міській забудові, стабілізаційних операціях, боротьбі з диверсійно-розвідувальними групами, обороні населених пунктів, охороні критичної інфраструктури та забезпеченні внутрішньої безпеки держави. Усі зазначені завдання потребують постійного контролю обстановки, оперативного виявлення противника та швидкого реагування на зміни бойової ситуації. Саме безпілотні літальні апарати забезпечують можливість виконання цих завдань у режимі реального часу [30].

Особливістю бойових дій є те, що поле бою стало значно більш прозорим для обох сторін. Масове застосування безпілотних систем призвело до того, що будь-яке переміщення техніки, особового складу або зміна бойових порядків можуть бути швидко виявлені противником. У результаті безпілотні системи суттєво вплинули на характер сучасного бою, тактику застосування військ та способи маскування.

Безпілотні літальні апарати виконують широкий спектр завдань у системі розвідувального забезпечення. Передусім вони забезпечують ведення повітряної розвідки та спостереження за районом бойових дій. Завдяки використанню оптичних, тепловізійних та інших сенсорів безпілотні системи дозволяють виявляти противника, контролювати маршрути пересування, визначати місця розташування техніки та виявляти інженерні споруди. У сучасних умовах саме безпілотні системи забезпечують основний обсяг тактичної розвідувальної інформації на рівні підрозділів.

Важливу роль безпілотні системи відіграють у системі вогневого ураження противника. Вони забезпечують виявлення цілей, визначення координат, коригування артилерійського вогню та оцінювання результатів ураження. Саме інтеграція безпілотних систем із артилерійськими засобами дозволила суттєво підвищити ефективність контрбатарейної боротьби та скоротити час між виявленням цілі та її ураженням. У сучасній війні безпілотні системи фактично стали невід’ємною складовою системи управління вогнем [31].

Значного розвитку у війні набули ударні безпілотні системи та так звані дрони-камікадзе. Їх масове застосування суттєво змінило характер бойових дій на тактичному рівні. Використання ударних безпілотних апаратів дозволяє здійснювати високоточне ураження бронетехніки, вогневих точок, транспортних засобів та живої сили противника з мінімальними витратами ресурсів. Особливого значення набули безпілотні системи з функцією прямого управління оператором, які активно застосовуються для ураження техніки та фортифікаційних споруд [32].

Суттєво змінилася і роль розвідувальних підрозділів у війні. Якщо раніше основними засобами спостереження були спостережні пости та розвідувальні групи, то сьогодні основний обсяг інформації надходить саме від безпілотних систем. У результаті змінюється структура системи розвідувального забезпечення, а безпілотні підрозділи фактично стають центральним елементом тактичної розвідки.

Значну роль безпілотні системи відіграють у міських бойових діях. Міське середовище характеризується складною конфігурацією забудови, великою кількістю укриттів, обмеженою видимістю та високою насиченістю противника. У таких умовах безпілотні літальні апарати забезпечують спостереження за вулицями, перехрестями, дахами будівель та переміщенням штурмових груп. Саме використання безпілотних систем дозволяє значно підвищити рівень ситуаційної обізнаності підрозділів НГУ під час ведення бойових дій у населених пунктах.

Важливою тенденцією сучасної війни є інтеграція безпілотних систем у цифрові платформи управління військами. Безпілотні апарати передають інформацію до автоматизованих систем ситуаційної обізнаності, що дозволяє формувати єдину картину бойової обстановки у режимі реального часу. У результаті командири отримують можливість оперативно оцінювати обстановку, координувати дії підрозділів та організовувати вогневе ураження.

Разом із тим масове застосування безпілотних систем породжує нові виклики та загрози. Однією з головних проблем сучасної війни стала активна боротьба між безпілотними системами та засобами радіоелектронної боротьби. Противник активно використовує засоби придушення сигналів управління, порушення навігації та перехоплення каналів зв’язку. У результаті сучасні безпілотні системи повинні бути стійкими до радіоелектронного впливу та мати захищені канали передачі даних [33].

Суттєвою проблемою залишається і питання нормативного регулювання застосування безпілотних систем. Масове впровадження безпілотних апаратів відбулося значно швидше, ніж формування відповідної нормативної бази. У сучасних умовах існує потреба у визначенні правового статусу безпілотних систем, порядку їх використання, інтеграції у систему управління військами та забезпечення взаємодії між різними підрозділами.

Важливим напрямом розвитку системи безпілотної розвідки є автоматизація обробки інформації та використання технологій штучного інтелекту. Сучасні системи дозволяють автоматично розпізнавати цілі, аналізувати бойову обстановку, визначати маршрути пересування противника та прогнозувати його дії. У перспективі саме інтеграція штучного інтелекту та автоматизованих систем аналізу даних стане одним із головних напрямів розвитку безпілотних систем.

Для Національної гвардії України подальший розвиток системи безпілотної розвідки має стратегічне значення. Необхідним є створення єдиної системи інтеграції безпілотних систем у загальну систему розвідувального забезпечення, розвиток автоматизованих платформ ситуаційної обізнаності, підготовка операторів безпілотних систем та забезпечення сумісності цифрових платформ із системами Сил оборони України [34].

Таким чином, безпілотні літальні апарати стали одним із ключових елементів сучасної системи розвідувального забезпечення та суттєво змінили характер ведення бойових дій. Їх інтеграція у систему управління військами, поєднання з цифровими платформами ситуаційної обізнаності та автоматизованими системами аналізу інформації визначають основні напрями

розвитку сучасної військової розвідки. Для Національної гвардії України розвиток безпілотних систем є необхідною умовою підвищення ефективності бойових дій та інтеграції до сучасної системи Сил оборони України.

2.3. Багатоджерельна розвідка та інтегровані системи аналізу інформації у системі розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України

Ефективне ведення бойових дій неможливе без інтеграції різних джерел розвідувальної інформації у єдину систему аналізу та управління. Висока динаміка сучасного бою, широке застосування безпілотних систем, цифрових платформ управління, засобів радіоелектронної боротьби та відкритих джерел інформації призвели до формування нової моделі розвідки, у межах якої інформація надходить одночасно з великої кількості джерел та інтегрується в єдину систему ситуаційної обізнаності [35].

У сучасній війні окремий вид розвідки вже не здатний забезпечити повну картину бойової обстановки. Саме тому, особливого значення набуває багатоджерельна розвідка (Таблиця 2.1), яка базується на поєднанні агентурної, радіоелектронної, повітряної, супутникової, технічної та відкритої розвідки. У результаті формується комплексна система аналізу інформації, яка забезпечує підвищення достовірності даних, скорочення часу аналізу та ефективне управління військами.

Таблиця 2.1 – Основні види багатоджерельної розвідки

Вид розвідки	**Основне призначення**
Безпілотна розвідка	Повітряне спостереження
Радіоелектронна розвідка	Виявлення засобів зв’язку
Супутникова розвідка	Контроль територій
Відкриті джерела	Моніторинг інформаційного середовища
Агентурна інформація	Дані про наміри противника
Спостережні пости	Візуальний контроль обстановки

Система багатоджерельної розвідки функціонує як інтегрована інформаційна мережа, у межах якої дані від безпілотних систем, засобів радіоелектронної розвідки, спостережних постів, супутникових платформ та відкритих джерел об’єднуються у єдину систему аналізу. Саме така інтеграція дозволяє створити повну картину бойової обстановки та забезпечити командування інформацією у режимі реального часу [36].

Особливого значення багатоджерельна розвідка набула у ході російсько-української війни. Бойові дії показали, що ефективне застосування артилерії, штурмових підрозділів та безпілотних систем можливе лише за умови постійного обміну інформацією між різними елементами системи розвідки. Саме інтеграція різних джерел даних (Таблиця 2.2) дозволяє своєчасно виявляти противника, визначати координати цілей та організовувати вогневе ураження.

Таблиця 2.2 – Основні джерела інформації у системі багатоджерельної розвідки

Джерело	**Основний зміст інформації**
БпЛА	Розташування противника
РЕР	Засоби зв’язку та управління
Соціальні мережі	Інформаційне середовище
Супутникові системи	Аналіз місцевості
Розвідувальні групи	Тактична інформація
Підрозділи суміжних структур	Оперативні дані

Важливим елементом багатоджерельної розвідки є інтеграція безпілотних літальних апаратів у систему управління військами. Безпілотні системи забезпечують постійний моніторинг району бойових дій, виявлення техніки та живої сили противника, коригування артилерійського вогню та оцінювання результатів ураження. Однак інформація, отримана від безпілотних систем, потребує постійного порівняння та уточнення за допомогою інших джерел розвідки. Саме тому дані від безпілотних систем інтегруються із результатами радіоелектронної розвідки, агентурної діяльності та аналізу відкритих джерел інформації.

Значну роль у сучасній системі багатоджерельної розвідки відіграє радіоелектронна розвідка. Вона дозволяє виявляти роботу систем зв’язку противника, визначати місця розташування пунктів управління, засобів протиповітряної оборони та радіоелектронної боротьби. У сучасних умовах саме радіоелектронна розвідка забезпечує отримання великого обсягу інформації про характер дій противника та його систему управління.

Не менш важливим елементом сучасної багатоджерельної розвідки є аналіз відкритих джерел інформації. Соціальні мережі, цифрові карти, супутникові сервіси та відкриті бази даних стали важливими джерелами інформації про пересування військ, маршрути логістики, місця розташування техніки та результати бойових дій. У сучасній війні відкриті джерела інформації активно використовуються для підтвердження або уточнення даних, отриманих іншими видами розвідки [37].

Особливого значення набуває геопросторовий аналіз, який забезпечує оцінювання місцевості, виявлення змін у районі бойових дій та аналіз маршрутів переміщення військ. Використання цифрових карт, супутникових знімків та геоінформаційних систем дозволяє значно підвищити ефективність планування бойових дій та організації системи розвідки.

Багатоджерельна розвідка безпосередньо пов’язана із системою ситуаційної обізнаності. Інтеграція різних джерел інформації дозволяє формувати єдину картину бойової обстановки, яка відображає розташування своїх військ, противника, маршрути пересування, результати вогневого ураження та інші елементи бойової ситуації. Саме система ситуаційної обізнаності є основою сучасного управління військами та дозволяє оперативно реагувати на зміни обстановки (Таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 – Основні функції системи багатоджерельної розвідки

Функція	**Основний зміст**
Збір інформації	Отримання даних від різних джерел
Інтеграція даних	Поєднання різних видів розвідки
Аналіз інформації	Оцінювання бойової обстановки
Прогнозування	Оцінка можливих дій противника
Формування ситуаційної обізнаності	Створення єдиної картини бойових дій
Передача даних	Доведення інформації до командування

Важливим напрямом розвитку багатоджерельної розвідки є створення центрів інтегрованого аналізу інформації. У таких центрах здійснюється збір, обробка, аналіз та узагальнення розвідувальних даних, що надходять від різних джерел. Саме центри аналізу інформації забезпечують формування єдиної картини бойової обстановки та доведення інформації до органів управління.

У війні дедалі більшого значення набуває автоматизація процесів аналізу інформації. Великі обсяги даних, що надходять від безпілотних систем, цифрових платформ та інших джерел розвідки, потребують використання автоматизованих систем обробки інформації. Сучасні системи дозволяють автоматично визначати координати цілей, здійснювати аналіз бойової обстановки, виявляти закономірності дій противника та прогнозувати розвиток ситуації.

Суттєву роль у системі багатоджерельної розвідки відіграють технології штучного інтелекту. Вони дозволяють автоматизувати аналіз великих масивів даних, розпізнавати цілі на зображеннях, здійснювати прогнозування дій противника та підтримувати процес прийняття рішень. У перспективі саме інтеграція штучного інтелекту у систему розвідки стане одним із головних напрямів розвитку сучасних систем управління бойовими діями.

Для Національної гвардії України багатоджерельна розвідка має особливе значення у зв’язку зі специфікою виконуваних завдань. Підрозділи НГУ беруть участь у бойових діях у міській забудові, стабілізаційних операціях, боротьбі з диверсійно-розвідувальними групами та охороні критичної інфраструктури. Усі зазначені завдання потребують постійного моніторингу обстановки, інтеграції різних джерел інформації та швидкого доведення розвідувальних даних до органів управління (Таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Основні проблеми розвитку багатоджерельної розвідки

Проблема	**Основний зміст**
Фрагментованість систем	Різні джерела інформації
Нестача автоматизації	Повільний аналіз даних
Сумісність платформ	Проблеми інтеграції
Захист інформації	Вразливість до кібератак
Нестача фахівців	Дефіцит аналітиків
Інтеграція БпЛА	Обмежений обмін інформацією

Особливо важливою для НГУ є інтеграція тактичної розвідки із системами Сил оборони України. Саме обмін інформацією між Національною гвардією України, Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки, Службою безпеки України та іншими складовими сектору безпеки і оборони дозволяє забезпечити формування єдиного інформаційного простору та підвищити ефективність бойових дій [38].

Разом із тим бойовий досвід виявив низку проблем у системі багатоджерельної розвідки. Серед них можна виділити фрагментованість цифрових платформ, недостатню сумісність систем обміну інформацією, нестачу автоматизованих засобів аналізу даних та недостатній рівень інтеграції різних джерел розвідувальної інформації. Крім того, існує проблема захисту інформації та стійкості цифрових систем до впливу засобів радіоелектронної боротьби та кібератак.

Важливою проблемою залишається також кадрове забезпечення системи багатоджерельної розвідки. Система аналізу інформації потребує висококваліфікованих фахівців у сфері безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, геопросторового аналізу, цифрових платформ та автоматизованої обробки даних. Саме рівень підготовки персоналу значною мірою визначає ефективність функціонування системи розвідки.

Таким чином багатоджерельна розвідка та інтегровані системи аналізу інформації є основою сучасної системи розвідувального забезпечення та визначають ефективність управління військами у сучасній війні. Їх розвиток безпосередньо пов’язаний із цифровізацією бойових дій, інтеграцією різних джерел інформації, автоматизацією аналізу даних та впровадженням сучасних технологій ситуаційної обізнаності. Для Національної гвардії України розвиток системи багатоджерельної розвідки є необхідною умовою підвищення ефективності службово-бойової діяльності та інтеграції до єдиної системи Сил оборони України.

2.4. Розвідка з відкритих джерел у системі сучасного розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України

Однією з найбільш характерних особливостей сучасної російсько-української війни стало стрімке зростання ролі розвідки з відкритих джерел у системі розвідувального забезпечення військ. Розвиток цифрових технологій, широке поширення мережі Інтернет, соціальних мереж, супутникових сервісів,

мобільного зв’язку та цифрових платформ призвели до формування принципово нового інформаційного середовища, у якому значна частина розвідувальної інформації може бути отримана з відкритих джерел. У сучасних умовах відкриті джерела інформації стали повноцінним елементом системи військової розвідки та суттєво впливають на процес ведення бойових дій.

Війна характеризується високою інформаційною насиченістю. Практично будь-які дії військ супроводжуються великою кількістю цифрових слідів у інформаційних ресурсах. У результаті значна частина даних про пересування військ, місця розташування техніки, результати ударів та характер бойових дій може бути отримана шляхом аналізу відкритих джерел інформації [39].

Розвідка з відкритих джерел являє собою діяльність із пошуку, збору, аналізу та узагальнення інформації, яка знаходиться у вільному доступі та може бути використана для оцінювання бойової обстановки, дій противника та прогнозування розвитку ситуації. У сучасній війні відкриті джерела інформації дедалі більше інтегруються у систему багатоджерельної розвідки та поєднуються із даними безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, агентурної діяльності та іншими джерелами інформації.

Особливого значення розвідка з відкритих джерел набула під час російсько-української війни. Соціальні мережі, телеграм-канали, цифрові карти, супутникові сервіси та відеохостинги стали важливими джерелами інформації про пересування військ противника, маршрути логістики, розташування техніки та результати вогневого ураження. У багатьох випадках саме відкриті джерела дозволяли оперативно отримувати інформацію про бойову обстановку ще до надходження даних від традиційних засобів розвідки.

Система розвідки з відкритих джерел активно використовує аналіз цифрового середовища. Особливу роль відіграють соціальні мережі, у яких можуть з’являтися фотографії, відеоматеріали та текстові повідомлення, що містять важливу інформацію про бойові дії. Аналіз таких матеріалів дозволяє визначати місце зйомки, ідентифікувати тип техніки, встановлювати маршрути пересування військ та оцінювати результати ударів [40].

Важливим елементом розвідки з відкритих джерел є геопросторовий аналіз. Використання супутникових сервісів, цифрових карт та геоінформаційних систем дозволяє здійснювати геолокацію об’єктів, визначати координати місцевості, аналізувати зміни у районі бойових дій та оцінювати характер інженерного обладнання позицій. Саме геопросторовий аналіз став одним із ключових елементів сучасної системи ситуаційної обізнаності.

Значного розвитку розвідка з відкритих джерел набуває у системі інформаційного протиборства. Війна супроводжується активним використанням інформаційних операцій, дезінформації, психологічного впливу та цифрових платформ для формування необхідної інформаційної обстановки. У таких умовах аналіз відкритих джерел дозволяє виявляти інформаційні операції противника, оцінювати їх вплив та здійснювати протидію інформаційним загрозам.

Для Національної гвардії України розвідка з відкритих джерел має особливе значення у зв’язку зі специфікою виконуваних завдань. Підрозділи НГУ беруть участь у бойових діях у міській забудові, стабілізаційних операціях, боротьбі з диверсійно-розвідувальними групами, охороні громадського порядку та забезпеченні внутрішньої безпеки держави. Усі зазначені завдання потребують постійного моніторингу інформаційного середовища, аналізу соціальних мереж, виявлення потенційних загроз та оцінювання суспільної обстановки.

Важливим є використання відкритих джерел для виявлення диверсійно-розвідувальних груп, аналізу підозрілої активності та моніторингу інформаційного простору у районах проведення стабілізаційних заходів. У сучасних умовах інформація, отримана із соціальних мереж або цифрових платформ, може дозволяти оперативно виявляти загрози та запобігати диверсійній діяльності.

Суттєву роль у сучасній розвідці з відкритих джерел відіграють технології автоматизованого аналізу інформації. Великі обсяги даних, що надходять із цифрового середовища, потребують використання автоматизованих платформ збору та аналізу інформації. Сучасні системи дозволяють автоматично здійснювати моніторинг інформаційного простору, визначати ключові повідомлення, аналізувати геолокацію, розпізнавати об’єкти на зображеннях та прогнозувати розвиток інформаційної обстановки.

Використання технологій штучного інтелекту для аналізу відкритих джерел інформації набуває особливого значення. Алгоритми дозволяють автоматично виявляти закономірності у великих масивах даних, здійснювати пошук потенційних загроз, аналізувати інформаційні кампанії та прогнозувати поведінку противника. У перспективі саме автоматизація аналізу відкритих джерел стане одним із головних напрямів розвитку сучасної військової розвідки [41].

Разом із тим широке використання відкритих джерел інформації створює низку проблем та ризиків. Однією з головних проблем є велика кількість недостовірної інформації, дезінформації та навмисно створених інформаційних вкидів. Противник активно використовує соціальні мережі та цифрові платформи для поширення неправдивої інформації, створення паніки та введення в оману систем розвідки. У зв’язку з цим особливого значення набуває перевірка інформації з різних джерел та її порівняння із результатами інших видів розвідки.

Суттєвою проблемою є також питання інформаційної безпеки та захисту власних військ від демаскування у цифровому середовищі. Використання мобільних телефонів, соціальних мереж та інших цифрових сервісів особовим складом може призводити до витоку інформації про місце розташування військ, маршрути пересування та характер бойових дій. У сучасних умовах інформаційна дисципліна стає одним із важливих елементів забезпечення безпеки військ.

Важливою проблемою залишається недостатній рівень нормативного регулювання використання відкритих джерел інформації у системі військової

розвідки. У сучасних умовах існує потреба у визначенні правового статусу розвідки з відкритих джерел, порядку використання цифрових платформ, автоматизованих систем аналізу інформації та інтеграції відкритих джерел у систему багатоджерельної розвідки [42].

Для Національної гвардії України розвиток системи розвідки з відкритих джерел має стратегічне значення. Необхідним є створення спеціалізованих аналітичних підрозділів, інтеграція цифрових платформ ситуаційної обізнаності, автоматизація аналізу інформації та підготовка фахівців у сфері аналізу цифрового середовища. Особливого значення набуває забезпечення взаємодії із системами Сил оборони України та інтеграція відкритих джерел інформації у загальну систему розвідувального забезпечення.

Таким чином розвідка з відкритих джерел стала одним із ключових елементів сучасної системи розвідувального забезпечення та суттєво впливає на характер ведення бойових дій. Її інтеграція із системою багатоджерельної розвідки, цифровими платформами ситуаційної обізнаності та автоматизованими системами аналізу даних визначає основні напрями розвитку сучасної військової розвідки. Для Національної гвардії України розвиток системи розвідки з відкритих джерел є необхідною умовою підвищення ефективності службово-бойової діяльності та адаптації до сучасних умов ведення війни.

2.5. Система ситуаційної обізнаності та цифрове управління бойовими діями у системі розвідувального забезпечення Національної гвардії України

Сьогодні актуальним стало стрімке зростання ролі цифрових систем управління бойовими діями та систем ситуаційної обізнаності. Характер війни, висока динаміка бойових дій, широке застосування безпілотних систем, високоточної зброї та автоматизованих платформ управління призвели до формування нової моделі ведення війни, у межах якої інформація та швидкість її використання стають головними чинниками досягнення переваги над противником [43].

У сучасних умовах ефективність застосування військ безпосередньо залежить від здатності командування оперативно отримувати інформацію про бойову обстановку, аналізувати її та доводити рішення до підлеглих у режимі реального часу. Саме тому система ситуаційної обізнаності стала одним із ключових елементів сучасного розвідувального забезпечення та основою функціонування системи управління військами.

Система ситуаційної обізнаності (Таблиця 2.5) являє собою інтегровану інформаційну систему, яка забезпечує збір, обробку, аналіз та відображення інформації про бойову обстановку в режимі реального часу. Її основною метою є формування єдиної картини бойових дій, яка дозволяє командирам усіх рівнів оцінювати обстановку, прогнозувати дії противника та приймати обґрунтовані рішення щодо застосування військ.

Таблиця 2.5 – Основні елементи системи ситуаційної обізнаності

Елемент системи	**Основне призначення**
Безпілотні системи	Повітряна розвідка та спостереження
Радіоелектронна розвідка	Виявлення засобів зв’язку противника
Центр аналізу інформації	Інтеграція та аналіз даних
Цифрові платформи	Відображення бойової обстановки
Система управління	Прийняття та доведення рішень
Вогневе ураження	Реалізація бойових рішень

Система ситуаційної обізнаності базується на інтеграції різних джерел інформації. До її складу входять дані безпілотних літальних апаратів, радіоелектронної розвідки, супутникового спостереження, відкритих джерел інформації, спостережних постів, розвідувальних груп та цифрових платформ управління. Саме поєднання різних джерел даних забезпечує формування найбільш повної картини бойової обстановки [44].

Швидкість передачі інформації та оперативність прийняття рішень стали одним із головних факторів ефективності бойових дій. Час між виявленням цілі та її ураженням постійно скорочується, тому командири потребують постійного доступу до актуальної інформації про противника, розташування власних військ та зміни бойової обстановки.

Система ситуаційної обізнаності функціонує як єдина цифрова мережа (Таблиця 2.6), яка об’єднує розвідку, управління військами та засоби вогневого ураження. Саме така інтеграція дозволяє забезпечити автоматизовану передачу координат цілей, коригування артилерійського вогню, координацію дій підрозділів та оперативне реагування на зміни бойової обстановки. У результаті формується єдина система цифрового управління бойовими діями.

Таблиця 2.6 – Основні функції системи ситуаційної обізнаності

Функція	**Основний зміст**
Моніторинг обстановки	Контроль бойових дій
Інтеграція інформації	Поєднання різних джерел даних
Координація підрозділів	Підтримка управління
Підтримка прийняття рішень	Формування аналітичних матеріалів
Автоматизована передача даних	Оперативний обмін інформацією
Контроль результатів	Оцінка ефективності бойових дій

Вагому роль у системі ситуаційної обізнаності відіграють безпілотні літальні апарати. Саме вони забезпечують основний обсяг інформації про противника та дозволяють здійснювати постійний моніторинг району бойових дій. Дані від безпілотних систем передаються до цифрових платформ управління, де інтегруються із результатами інших видів розвідки та відображаються у вигляді єдиної картини бойової обстановки.

Важливим елементом цифрового управління бойовими діями є автоматизація процесів аналізу інформації. Війна супроводжується надзвичайно великими обсягами даних, які надходять від різних джерел розвідки. Без використання автоматизованих систем аналізу ефективне управління бойовими діями стає практично неможливим. Саме автоматизовані системи дозволяють швидко обробляти інформацію, визначати координати цілей, здійснювати аналіз бойової обстановки та підтримувати процес прийняття рішень.

У сучасних умовах значного розвитку набувають цифрові системи управління артилерійським вогнем. Такі системи забезпечують автоматизоване отримання координат цілей, розрахунок параметрів стрільби, передачу даних до артилерійських підрозділів та оцінювання результатів ураження. У результаті суттєво скорочується час між виявленням цілі та її ураженням, що значно підвищує ефективність бойових дій [45].

Особливого значення цифрове управління бойовими діями набуває у міських бойових діях. Міське середовище характеризується складною забудовою, великою кількістю укриттів та обмеженою видимістю. У таких умовах система ситуаційної обізнаності забезпечує командирів інформацією про розташування власних підрозділів, переміщення противника, стан маршрутів та результати бойових дій. Саме цифрові платформи дозволяють координувати дії штурмових груп та забезпечувати взаємодію між різними підрозділами.

Для Національної гвардії України розвиток системи ситуаційної обізнаності має особливе значення. Підрозділи НГУ виконують широкий спектр завдань, пов’язаних як із веденням бойових дій, так і із забезпеченням внутрішньої безпеки держави. Усі зазначені завдання потребують постійного моніторингу обстановки, інтеграції різних джерел інформації та швидкого доведення даних до органів управління.

Важливим напрямом розвитку системи ситуаційної обізнаності є інтеграція різних складових Сил оборони України у єдиний інформаційний простір. Війна потребує постійного обміну інформацією між Збройними Силами України, Національною гвардією України, Головним управлінням розвідки, Службою безпеки України та іншими структурами сектору безпеки і оборони. Саме інтеграція цифрових платформ та автоматизованих систем управління забезпечує формування єдиної системи ситуаційної обізнаності.

Разом із тим бойовий досвід виявив низку проблем у сфері цифрового управління бойовими діями. Серед них можна виділити недостатню сумісність різних цифрових платформ, фрагментованість систем обміну інформацією, нестачу захищених каналів зв’язку та недостатній рівень автоматизації аналізу даних. Значною проблемою залишається також вразливість цифрових систем до засобів радіоелектронної боротьби та кібератак [46].

Суттєвого значення набуває питання захисту інформації та стійкості цифрових систем управління. Противник активно використовує засоби радіоелектронного придушення, перехоплення сигналів та кібератаки для порушення функціонування систем управління військами. У зв’язку з цим

сучасна система ситуаційної обізнаності повинна мати захищені канали передачі даних, резервні системи зв'язку та високу стійкість до зовнішнього впливу.

Важливим напрямом розвитку цифрового управління бойовими діями є використання технологій штучного інтелекту. Сучасні системи дозволяють автоматично аналізувати великі обсяги інформації, розпізнавати цілі, прогнозувати дії противника та підтримувати процес прийняття рішень. У перспективі саме інтеграція штучного інтелекту у систему ситуаційної обізнаності стане одним із головних напрямів розвитку сучасних систем управління військами.

Для Національної гвардії України необхідним є подальший розвиток єдиної цифрової системи управління бойовими діями, інтеграція безпілотних систем у загальну систему ситуаційної обізнаності, автоматизація обробки інформації та забезпечення сумісності цифрових платформ із системами Сил оборони України та стандартами НАТО.

Таким чином, система ситуаційної обізнаності та цифрове управління бойовими діями є одним із ключових елементів сучасного розвідувального забезпечення та визначають ефективність застосування військ у сучасній високоманевреній війні. Їх розвиток безпосередньо пов'язаний із цифровізацією бойових дій, інтеграцією різних джерел інформації, автоматизацією аналізу даних та створенням єдиного інформаційного простору Сил оборони України. Для Національної гвардії України розвиток системи ситуаційної обізнаності є необхідною умовою підвищення ефективності службово-бойової діяльності та інтеграції до сучасної системи управління військами.

2.6. Роль систем штучного інтелекту у сучасному розвідувальному забезпеченні підрозділів Національної гвардії України

Стрімкий розвиток цифрових технологій, автоматизованих систем управління та засобів аналізу інформації призвів до того, що технології штучного інтелекту поступово стають одним із ключових елементів сучасної системи розвідувального забезпечення. Сучасний бій супроводжується надзвичайно великими обсягами інформації, які надходять від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, цифрових платформ, супутникового спостереження та відкритих джерел. У таких умовах ефективне функціонування системи розвідки стає неможливим без автоматизованої обробки даних та використання сучасних алгоритмів аналізу інформації [47].

Характер бойових дій характеризується високою швидкістю зміни обстановки, постійним маневром військ та значним інформаційним навантаженням на органи управління. Командири та штаби змушені у короткі терміни аналізувати великі обсяги інформації, визначати пріоритетні цілі, прогнозувати дії противника та організовувати взаємодію між підрозділами.

Саме тому технології штучного інтелекту поступово перетворюються на один із ключових інструментів підтримки процесу прийняття рішень.

У системі розвідки штучний інтелект використовується для автоматизованого збору, обробки, аналізу та узагальнення інформації. Алгоритми автоматизованого аналізу даних дозволяють значно скоротити час обробки інформації, виявляти закономірності у великих масивах даних, розпізнавати цілі на фото- та відеоматеріалах, аналізувати маршрути переміщення противника та прогнозувати розвиток бойової обстановки.

Особливого значення системи штучного інтелекту набули у сфері аналізу інформації, отриманої від безпілотних літальних апаратів. Бойові дії супроводжуються масовим застосуванням безпілотних систем, які генерують величезний обсяг відеоінформації. Аналіз таких даних у ручному режимі є надзвичайно складним та потребує значних людських ресурсів. Саме тому сучасні системи автоматизованого аналізу дозволяють розпізнавати техніку, визначати переміщення військ, виявляти артилерійські позиції та автоматично визначати координати цілей [47].

Важливим напрямом використання штучного інтелекту є автоматизоване визначення цілей та підтримка систем вогневого ураження. У сучасних умовах автоматизовані алгоритми дозволяють швидко аналізувати інформацію, визначати пріоритетність цілей та передавати координати до систем управління вогнем. Саме інтеграція автоматизованого аналізу даних із системами артилерії та безпілотних ударних комплексів суттєво скорочує час між виявленням противника та його ураженням.

Сучасні технології штучного інтелекту активно використовуються також у системі ситуаційної обізнаності. Автоматизовані системи дозволяють інтегрувати інформацію з різних джерел у єдину цифрову платформу, аналізувати зміни бойової обстановки та формувати єдину картину бойових дій у режимі реального часу. У результаті командири отримують можливість оперативно оцінювати ситуацію та приймати рішення на основі повної та актуальної інформації.

Значного значення штучний інтелект набуває у сфері прогнозування дій противника. Сучасні алгоритми аналізу даних дозволяють виявляти закономірності у поведінці військ противника, оцінювати можливі напрямки ударів, аналізувати маршрути логістики та прогнозувати розвиток бойової обстановки. У перспективі саме системи прогнозування можуть стати одним із головних елементів сучасної військової розвідки [48].

Особливу роль технології штучного інтелекту можуть відігравати під час ведення бойових дій у міському середовищі. Складна конфігурація забудови, велика кількість укриттів та обмежена видимість суттєво ускладнюють роботу розвідувальних органів. Автоматизовані системи аналізу відеоінформації дозволяють виявляти переміщення противника, визначати вогневі точки та оцінювати рівень загроз у міському середовищі.

Суттєве значення штучний інтелект має і у сфері аналізу відкритих джерел інформації. Соціальні мережі, цифрові платформи, супутникові сервіси та інформаційні ресурси генерують величезний обсяг даних, які потребують

швидкого аналізу. Сучасні алгоритми дозволяють автоматично здійснювати моніторинг інформаційного середовища, виявляти інформаційні загрози, аналізувати цифрові сліди та прогнозувати можливі інформаційні операції противника.

Важливим напрямом розвитку сучасних систем розвідки є інтеграція штучного інтелекту із системами радіоелектронної боротьби та радіоелектронної розвідки. Автоматизовані системи аналізу дозволяють виявляти роботу засобів зв'язку противника, визначати джерела випромінювання, оцінювати характер радіоелектронної обстановки та прогнозувати дії систем радіоелектронного впливу.

Разом із тим широке впровадження технологій штучного інтелекту створює низку нових проблем та викликів. Однією з головних проблем є залежність сучасних систем управління від цифрової інфраструктури та обчислювальних ресурсів. Умови сучасної війни характеризуються активним застосуванням кібератак, засобів радіоелектронного придушення та інформаційних операцій, що створює ризики порушення функціонування автоматизованих систем управління [49].

Проблемою є також питання достовірності автоматизованого аналізу інформації. Алгоритми штучного інтелекту можуть допускати помилки у розпізнаванні цілей, аналізі інформації або прогнозуванні дій противника. У сучасних умовах противник активно використовує маскування, дезінформацію та хибні цілі, що ускладнює роботу автоматизованих систем аналізу.

Важливого значення набуває проблема захисту інформації та безпеки автоматизованих систем. Системи штучного інтелекту потребують великих обсягів даних та постійного обміну інформацією між різними платформами. У результаті виникає необхідність створення захищених цифрових мереж, систем резервування інформації та механізмів протидії кібератакам.

Для Національної гвардії України важливим напрямом розвитку є створення єдиної системи автоматизованого аналізу інформації та інтеграція технологій штучного інтелекту у систему розвідувального забезпечення. Необхідним є створення спеціалізованих центрів аналізу інформації, інтеграція безпілотних систем із автоматизованими платформами управління та підготовка фахівців у сфері аналізу великих масивів даних.

Особливого значення набуває інтеграція систем штучного інтелекту у єдину систему Сил оборони України. Саме об'єднання автоматизованих платформ аналізу інформації, систем ситуаційної обізнаності та цифрових систем управління дозволить створити сучасну інтегровану систему розвідувального забезпечення та підвищити ефективність управління військами.

Таким чином, технології штучного інтелекту поступово стають одним із ключових елементів сучасної системи розвідувального забезпечення та суттєво впливають на характер ведення бойових дій. Їх використання забезпечує автоматизацію аналізу інформації, підвищення рівня ситуаційної обізнаності, скорочення часу прийняття рішень та інтеграцію різних джерел даних у єдину систему управління. Для Національної гвардії України розвиток систем

штучного інтелекту є необхідною умовою підвищення ефективності службово-бойової діяльності та адаптації до сучасних умов ведення війни.

Висновки до розділу 2

У результаті проведеного дослідження системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України в умовах сучасної війни встановлено, що сучасний характер бойових дій суттєво змінив роль розвідки у системі управління військами та визначив нові вимоги до організації збору, аналізу та використання інформації. Повномасштабна російсько-українська війна підтвердила, що інформаційна перевага над противником стала одним із головних факторів досягнення успіху на полі бою, а ефективність бойових дій безпосередньо залежить від швидкості отримання та обробки розвідувальної інформації.

Війна характеризується високою динамікою бойових дій, широким застосуванням високоточної зброї, безпілотних систем, засобів радіоелектронної боротьби та цифрових платформ управління. У таких умовах розвідка фактично перетворилася на центральний елемент системи бойового управління, а інтеграція розвідки, систем управління та засобів вогневого ураження стала одним із головних чинників ефективного ведення бойових дій.

У ході дослідження встановлено, що безпілотні літальні апарати стали одним із ключових елементів сучасної системи розвідувального забезпечення. Саме безпілотні системи забезпечують основний обсяг тактичної розвідувальної інформації, дозволяють здійснювати постійний моніторинг бойової обстановки, коригувати артилерійський вогонь та оцінювати результати вогневого ураження. У результаті безпілотні системи фактично стали невід’ємною складовою сучасної системи управління військами.

Проведений аналіз підтвердив, що сучасна система розвідки дедалі більше базується на принципах багатоджерельного аналізу інформації. Інтеграція даних від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, супутникового моніторингу, відкритих джерел інформації та інших засобів спостереження дозволяє формувати найбільш повну та достовірну картину бойової обстановки. Саме багатоджерельна розвідка забезпечує скорочення часу аналізу інформації та підвищення ефективності управління військами.

У ході дослідження встановлено, що особливого значення у сучасній війні набуває розвідка з використанням відкритих джерел інформації. Соціальні мережі, цифрові карти, супутникові сервіси та інші інформаційні ресурси стали важливими джерелами інформації про пересування військ противника, результати ударів та характер бойових дій. У сучасних умовах відкриті джерела інформації перетворилися на повноцінний елемент системи розвідувального забезпечення та активно інтегруються у систему ситуаційної обізнаності.

Проведене дослідження підтвердило, що система ситуаційної обізнаності стала одним із ключових елементів сучасного управління бойовими діями. Саме цифрові платформи управління дозволяють інтегрувати інформацію від різних джерел розвідки, формувати єдину картину бойової обстановки та

забезпечувати підтримку процесу прийняття рішень у режимі реального часу. У сучасній війні система ситуаційної обізнаності безпосередньо впливає на швидкість реагування військ, координацію дій підрозділів та ефективність вогневого ураження.

Особливого значення набуває автоматизація аналізу інформації та використання технологій штучного інтелекту. Великі обсяги даних, що надходять від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки та відкритих джерел інформації, потребують використання автоматизованих систем аналізу та прогнозування. У результаті автоматизація обробки інформації стає одним із головних напрямів розвитку сучасної системи розвідки.

У ході дослідження встановлено, що сучасна система розвідувального забезпечення Національної гвардії України поступово трансформується відповідно до сучасних умов ведення війни та набуває ознак інтегрованої цифрової системи управління інформацією. Підрозділи НГУ активно використовують безпілотні системи, цифрові платформи ситуаційної обізнаності, автоматизовані системи аналізу інформації та інші сучасні технічні засоби розвідки.

Разом із тим проведений аналіз дозволив виявити низку проблем, які суттєво впливають на ефективність сучасної системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України. Серед основних проблем можна виділити недостатню інтеграцію різних джерел розвідки у єдину систему ситуаційної обізнаності, фрагментованість цифрових платформ управління, обмежені можливості автоматизованого аналізу інформації та недостатню сумісність систем передачі даних.

Суттєвою проблемою залишається також нормативно-правове забезпечення використання безпілотних систем, цифрових платформ управління та автоматизованих систем аналізу інформації. Чинне законодавство не повною мірою враховує сучасний характер бойових дій та необхідність інтеграції різних джерел інформації у єдину систему управління військами.

Особливого значення набуває проблема захисту цифрових систем управління та інформаційної безпеки. Сучасна війна характеризується активним застосуванням кібератак, засобів радіоелектронної боротьби та інформаційних операцій. У результаті сучасна система розвідки повинна мати захищені цифрові мережі, резервні системи зв’язку та механізми забезпечення стійкості до зовнішнього впливу.

Проведене дослідження підтвердило необхідність подальшої інтеграції системи розвідки Національної гвардії України до єдиного інформаційного простору Сил оборони України. Саме інтеграція цифрових платформ управління, систем ситуаційної обізнаності та багатоджерельної розвідки забезпечить підвищення ефективності управління військами та адаптацію НГУ до сучасних умов ведення війни.

Таким чином проведений аналіз дозволяє зробити висновок про те, що сучасна система розвідувального забезпечення Національної гвардії України повинна розвиватися на основі принципів інтеграції різних джерел інформації,

автоматизації аналізу даних, цифровізації систем управління та створення єдиної системи ситуаційної обізнаності. Подальший розвиток безпілотних систем, автоматизованих платформ управління, багатоджерельної розвідки та цифрових технологій є необхідною умовою підвищення ефективності службово-бойової діяльності НГУ та адаптації системи розвідки до сучасних умов ведення війни.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗВІДУВАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧНИХ УГРУПОВАНЬ ТА КОРПУСІВ

3.1. Організаційна структура розвідувального забезпечення на рівнях тактичного, оперативного та оперативно-стратегічного управління

Система розвідувального забезпечення військ базується на багаторівневій організації управління розвідкою, яка забезпечує безперервний збір, обробку, аналіз та доведення інформації від тактичного до стратегічного рівня управління. Ефективність сучасних бойових дій безпосередньо залежить від рівня інтеграції розвідки, швидкості передачі інформації та здатності різних органів управління функціонувати як єдина система ситуаційної обізнаності.

Система розвідувального забезпечення вже не може функціонувати як сукупність окремих розвідувальних підрозділів. Вона перетворюється на складну інтегровану структуру, яка об’єднує тактичний, оперативний та оперативно-стратегічний рівні управління в єдину систему управління бойовими діями. Саме така структура забезпечує формування єдиної картини бойової обстановки, підтримку процесу прийняття рішень та координацію дій військ.

Основу системи управління розвідкою складає багаторівнева структура органів розвідувального забезпечення, яка функціонує на рівнях підрозділу, бригади, корпусу та міжвидового угруповання військ. На кожному рівні управління здійснюється збір, аналіз та узагальнення інформації, однак характер завдань та обсяг відповідальності суттєво відрізняються залежно від масштабу бойових дій [50].

Тактичний рівень розвідки є основою всієї системи розвідувального забезпечення. Саме на цьому рівні здійснюється безпосереднє отримання інформації про противника у районі бойових дій. Тактична розвідка забезпечує виявлення противника, визначення координат цілей, оцінювання характеру місцевості та моніторинг змін бойової обстановки. Основне навантаження на тактичному рівні покладається на безпілотні літальні апарати, спостережні пости, розвідувальні групи та засоби радіоелектронної розвідки.

У війні тактичний рівень управління дедалі більше інтегрується із системами автоматизованого управління бойовими діями. Командири підрозділів отримують доступ до цифрових платформ ситуаційної обізнаності, які дозволяють у режимі реального часу оцінювати бойову обстановку, координувати дії підрозділів та організовувати вогневе ураження. У результаті тактична розвідка стає невід’ємною частиною єдиної цифрової системи управління військами.

Особливого значення на тактичному рівні набуває інтеграція безпілотних систем із системами управління вогнем. Саме безпілотні літальні апарати забезпечують основний обсяг інформації про противника та дозволяють оперативно передавати координати цілей до артилерійських підрозділів. У

сучасних умовах тактичний рівень розвідки функціонує як система постійного моніторингу бойової обстановки та безпосередньої підтримки бойових дій.

Оперативний рівень управління забезпечує інтеграцію інформації, отриманої від тактичних підрозділів, та формування єдиної оперативної картини бойових дій. Саме на цьому рівні здійснюється координація розвідувальної діяльності різних підрозділів, визначення пріоритетних напрямків розвідки, аналіз оперативної обстановки та прогнозування дій противника. Оперативний рівень розвідки виконує функцію центру інтеграції інформації та забезпечує підтримку процесу прийняття рішень командуванням угруповань військ.

Важливим елементом оперативного рівня є центри аналізу та узагальнення розвідувальної інформації. Саме у таких центрах здійснюється інтеграція даних від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації, агентурної діяльності та інших джерел розвідки. У результаті формується єдина оперативна картина бойової обстановки, яка використовується для планування операцій та координації бойових дій.

Оперативний рівень розвідки значною мірою базується на автоматизованих системах аналізу інформації. Великі обсяги даних, що надходять від різних джерел розвідки, потребують використання цифрових платформ ситуаційної обізнаності та автоматизованих систем обробки інформації. Саме автоматизація дозволяє скоротити час аналізу даних, прискорити процес прийняття рішень та забезпечити оперативне реагування на зміни бойової обстановки.

Оперативно-стратегічний рівень управління забезпечує інтеграцію системи військової розвідки держави та формування загальної картини ведення війни. На цьому рівні здійснюється стратегічний аналіз, оцінювання загроз, прогнозування розвитку бойових дій та координація взаємодії між різними складовими сектору безпеки і оборони. Саме оперативно-стратегічний рівень забезпечує функціонування єдиного інформаційного простору держави у сфері безпеки та оборони.

Особливого значення на оперативно-стратегічному рівні набуває інтеграція різних видів розвідки у єдину систему багатоджерельного аналізу інформації. Дані від тактичної, оперативної, супутникової, радіоелектронної та відкритої розвідки поєднуються у єдину систему аналізу та використовуються для оцінювання загальної обстановки, визначення стратегічних напрямків дій противника та підтримки процесу прийняття рішень на рівні державного управління.

Система розвідувального забезпечення функціонує на основі принципу інтегрованої взаємодії між різними рівнями управління. Інформація, отримана на тактичному рівні, передається до оперативних центрів аналізу, де здійснюється її узагальнення та інтеграція із даними інших джерел. У свою чергу оперативно-стратегічний рівень забезпечує доведення до підрозділів інформації про загальну обстановку, дії противника та результати стратегічного аналізу.

Важливою особливістю сучасної структури управління розвідкою є інтеграція безпілотних систем, цифрових платформ та автоматизованих систем управління бойовими діями. Саме цифровізація систем управління дозволяє забезпечити функціонування єдиної системи ситуаційної обізнаності та суттєво підвищити швидкість обміну інформацією між різними рівнями управління.

Для Національної гвардії України розвиток багаторівневої системи розвідувального забезпечення має особливе значення у зв'язку зі специфікою виконуваних завдань. Підрозділи НГУ беруть участь у бойових діях у складі оперативно-тактичних угруповань, виконують стабілізаційні заходи, ведуть боротьбу з диверсійно-розвідувальними групами та забезпечують внутрішню безпеку держави. Усі зазначені завдання потребують інтеграції системи розвідки НГУ у загальну систему розвідки Сил оборони України [46].

Особливого значення для НГУ набуває створення єдиної системи ситуаційної обізнаності, яка повинна забезпечувати інтеграцію тактичної, оперативної та стратегічної інформації. Необхідним є створення сучасних центрів аналізу інформації, інтеграція безпілотних систем у єдину цифрову мережу та забезпечення сумісності систем управління із платформами Сил оборони України та стандартами НАТО.

Разом із тим сучасна структура розвідувального забезпечення має низку проблем. Серед них можна виділити фрагментованість цифрових платформ, недостатню сумісність систем обміну інформацією, обмежені можливості автоматизованої обробки даних та нестачу захищених каналів зв'язку. Суттєвою проблемою залишається також необхідність адаптації структури управління розвідкою до сучасних умов ведення війни та інтеграції до стандартів НАТО.

Таким чином, організаційна структура розвідувального забезпечення являє собою багаторівневу інтегровану систему управління інформацією, яка забезпечує взаємодію тактичного, оперативного та оперативно-стратегічного рівнів управління. Її розвиток безпосередньо пов'язаний із цифровізацією бойових дій, автоматизацією аналізу інформації та створенням єдиного інформаційного простору Сил оборони України. Для Національної гвардії України формування сучасної структури розвідувального забезпечення є необхідною умовою ефективного виконання службово-бойових завдань та інтеграції до сучасної системи управління військами.

3.2. Організація розвідувального забезпечення корпусу та оперативно-тактичних угруповань військ

Очевидна необхідність переходу до багаторівневої інтегрованої системи управління військами, у якій особливе значення має організація розвідувального забезпечення на рівні корпусів та оперативно-тактичних угруповань військ. Висока інтенсивність бойових дій, значна протяжність лінії фронту, постійна зміна оперативної обстановки та широке застосування високотехнологічних засобів ведення війни зумовили необхідність створення

сучасної системи управління розвідкою, здатної забезпечувати командування достовірною інформацією у режимі реального часу.

Саме корпусний рівень управління стає ключовою ланкою інтеграції тактичної, оперативної та стратегічної інформації. На цьому рівні здійснюється узагальнення даних, отриманих від тактичних підрозділів, безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, супутникового спостереження та інших джерел інформації. У результаті формується єдина оперативна картина бойових дій, яка використовується для планування операцій, координації дій військ та організації вогневого ураження [37].

Організація розвідувального забезпечення корпусу являє собою складну багаторівневу систему, яка включає органи управління розвідкою, підрозділи безпілотних систем, засоби радіоелектронної розвідки, аналітичні центри, цифрові системи управління та мережі обміну інформацією. Основною метою такої системи є забезпечення командування оперативною інформацією про противника, характер бойової обстановки, стан місцевості та результати бойових дій.

Корпусний рівень управління виконує функцію інтеграційного центру, який забезпечує поєднання даних різних видів розвідки у єдину систему аналізу інформації. Саме на цьому рівні здійснюється формування ситуаційної обізнаності, визначення пріоритетних цілей, прогнозування дій противника та підтримка процесу прийняття рішень.

Важливим елементом системи розвідувального забезпечення корпусу є орган управління розвідкою. Його основним завданням є координація діяльності всіх елементів системи розвідки, визначення пріоритетних напрямків збору інформації, організація взаємодії між різними підрозділами та забезпечення обміну даними. Саме орган управління розвідкою забезпечує функціонування єдиної системи ситуаційної обізнаності та інтеграцію різних джерел інформації.

Суттєву роль у системі розвідки корпусу відіграють центри аналізу та узагальнення інформації. У таких центрах здійснюється збір, систематизація та аналіз великих обсягів даних, що надходять від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації та інших засобів спостереження. У результаті формується єдина оперативна картина бойових дій, яка використовується для координації дій військ та підтримки процесу прийняття рішень.

Особливого значення у сучасній системі розвідки корпусу набуває інтеграція безпілотних систем. Безпілотні літальні апарати забезпечують постійне спостереження за районом бойових дій, виявлення техніки та живої сили противника, контроль маршрутів переміщення військ та оцінювання результатів вогневого ураження. Саме безпілотні системи стали одним із головних джерел інформації для органів управління корпусного рівня.

У сучасних умовах безпілотні системи інтегруються у єдину цифрову мережу управління військами. Дані від безпілотних літальних апаратів передаються до центрів аналізу інформації, де поєднуються із результатами

інших видів розвідки. Це дозволяє значно скоротити час між виявленням цілі та прийняттям рішення щодо її ураження.

Суттєву роль у системі розвідки корпусу відіграє радіоелектронна розвідка. Вона забезпечує виявлення засобів зв'язку противника, систем радіоелектронної боротьби, пунктів управління та засобів протиповітряної оборони. У сучасній війні саме радіоелектронна розвідка дозволяє отримувати значний обсяг інформації про структуру угруповання противника та характер його дій.

Важливим елементом сучасної системи розвідки є інтеграція відкритих джерел інформації. Аналіз соціальних мереж, цифрових карт, супутникових сервісів та інших відкритих платформ дозволяє доповнювати результати традиційної розвідки та підвищувати достовірність отриманих даних. У сучасних умовах відкриті джерела інформації активно використовуються для оцінювання бойової обстановки та підтвердження результатів інших видів розвідки.

Особливого значення набуває автоматизація процесів управління розвідкою. Сучасна війна супроводжується надзвичайно великими обсягами інформації, тому без автоматизованих систем аналізу даних ефективне управління бойовими діями стає практично неможливим. Саме цифрові платформи ситуаційної обізнаності дозволяють інтегрувати інформацію з різних джерел у єдину систему управління та забезпечувати оперативне реагування на зміни бойової обстановки.

Корпусна система розвідки функціонує як інтегрована цифрова мережа, яка об'єднує розвідку, управління військами та засоби вогневого ураження. Це дозволяє значно скоротити цикл управління бойовими діями та забезпечити високий рівень координації між підрозділами.

Особливу роль у сучасній системі розвідувального забезпечення відіграє система ситуаційної обізнаності. Саме вона забезпечує командування інформацією про розташування своїх військ, противника, маршрути пересування, результати вогневого ураження та зміни бойової обстановки. У сучасній війні ситуаційна обізнаність стала одним із головних факторів ефективності управління військами [15].

Для Національної гвардії України організація розвідувального забезпечення на рівні корпусу та оперативно-тактичних угруповань має особливе значення у зв'язку з інтеграцією підрозділів НГУ до єдиної системи Сил оборони України. Підрозділи НГУ дедалі частіше виконують завдання у складі оперативно-тактичних угруповань, беруть участь у спільних операціях та взаємодіють із Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки, Службою безпеки України та іншими складовими сектору безпеки і оборони.

Ефективне виконання завдань Національною гвардією України неможливе без інтеграції до єдиної системи ситуаційної обізнаності та цифрового управління бойовими діями. Саме обмін інформацією між різними рівнями управління забезпечує своєчасне отримання розвідувальних даних, координацію дій підрозділів та організацію вогневого ураження.

Разом із тим бойовий досвід виявив низку проблем у системі розвідувального забезпечення корпусного рівня. Серед них можна виділити недостатню сумісність цифрових платформ, обмежені можливості автоматизованого аналізу інформації, нестачу захищених каналів зв'язку та недостатню інтеграцію різних джерел розвідки. Суттєвою проблемою залишається також необхідність створення єдиної системи управління інформацією та інтеграції безпілотних систем у загальну цифрову мережу управління військами.

Особливого значення набуває питання стійкості системи розвідки до впливу противника. Сучасна війна характеризується активним застосуванням засобів радіоелектронної боротьби, кібератак та інформаційних операцій, що створює ризики порушення функціонування цифрових систем управління. У зв'язку з цим сучасна система розвідки повинна мати захищені канали передачі даних, резервні системи зв'язку та високу живучість.

Таким чином організація розвідувального забезпечення корпусу та оперативно-тактичних угруповань являє собою складну багаторівневу систему інтеграції розвідки, управління та засобів вогневого ураження. Її розвиток безпосередньо пов'язаний із цифровізацією бойових дій, інтеграцією різних джерел інформації, автоматизацією аналізу даних та створенням єдиної системи ситуаційної обізнаності. Для Національної гвардії України розвиток сучасної системи розвідувального забезпечення корпусного рівня є необхідною умовою ефективного виконання службово-бойових завдань та інтеграції до сучасної системи управління Сил оборони України.

3.3. Взаємодія Національної гвардії України із Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою безпеки України та Державною прикордонною службою України у системі розвідувального забезпечення

Ефективне функціонування системи розвідувального забезпечення неможливе без постійної взаємодії між усіма складовими сектору безпеки і оборони держави. Система розвідувального забезпечення функціонує як єдина інтегрована мережа, у межах якої здійснюється безперервний обмін інформацією між різними структурами сектору безпеки і оборони [17].

Для Національної гвардії України взаємодія із Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою безпеки України та Державною прикордонною службою України має особливе значення. Підрозділи НГУ дедалі частіше виконують бойові завдання у складі оперативно-тактичних угруповань військ, беруть участь у спільних операціях, здійснюють стабілізаційні заходи та забезпечують внутрішню безпеку держави. Усі зазначені завдання потребують постійного отримання актуальної розвідувальної інформації та інтеграції до єдиної системи ситуаційної обізнаності (Таблиця 3.1).

Таблиця 3.1 – Основні напрями взаємодії між складовими сектору безпеки і оборони

Структура	**Основний напрям взаємодії**
ЗСУ	Бойове управління
ГУР МО	Оперативна та стратегічна інформація
СБУ	Контрдиверсійна діяльність
ДПСУ	Контроль прикордонних районів
НГУ	Тактична розвідка та стабілізаційні заходи

Особливу роль у системі взаємодії відіграють Збройні Сили України, які є основою системи воєнної розвідки держави та забезпечують функціонування багаторівневої системи розвідувального забезпечення. Саме Збройні Сили України мають найбільш розвинену систему безпілотної, радіоелектронної, супутникової та оперативної розвідки, а також сучасні цифрові системи управління бойовими діями. У сучасних умовах Національна гвардія України інтегрується у систему управління Збройних Сил України та використовує результати їх розвідувальної діяльності для виконання службово-бойових завдань.

Важливим напрямом взаємодії між НГУ та Збройними Силами України є спільне використання систем ситуаційної обізнаності та цифрових платформ управління бойовими діями. Саме інтеграція цифрових систем дозволяє забезпечити оперативний обмін інформацією, координацію дій підрозділів та підтримку процесу прийняття рішень. У сучасних умовах інформація про противника, маршрути пересування, результати вогневого ураження та зміни бойової обстановки повинна передаватися між різними структурами у режимі реального часу.

Суттєве значення має взаємодія Національної гвардії України із Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України. Саме цей орган забезпечує стратегічну та оперативну військову розвідку, здійснює аналіз загальної обстановки та забезпечує отримання інформації про противника на значній глибині його бойових порядків. Дані, отримані від Головного управління розвідки, використовуються під час планування операцій, визначення напрямків можливих ударів противника та організації системи оборони.

Особливо важливим є отримання від Головного управління розвідки інформації про пересування резервів противника, стан його логістики, діяльність систем управління та характер застосування засобів вогневого ураження. Саме така інформація дозволяє командуванню Національної гвардії України своєчасно реагувати на зміни оперативної обстановки та організовувати взаємодію із підрозділами Збройних Сил України.

Важливим елементом сучасної системи розвідувального забезпечення є взаємодія із Службою безпеки України. У сучасних умовах СБУ виконує важливі функції у сфері контррозвідки, боротьби з диверсійно-розвідувальними групами, протидії інформаційним операціям та забезпечення внутрішньої безпеки держави. Для Національної гвардії України особливе значення має

обмін інформацією щодо діяльності диверсійних груп, терористичних загроз, інформаційних операцій та спроб дестабілізації внутрішньої обстановки.

Війна характеризується широким застосуванням гібридних методів ведення бойових дій, що включають інформаційний вплив, диверсійну діяльність та використання агентурних мереж. У таких умовах взаємодія між НГУ та СБУ є необхідною умовою ефективного забезпечення безпеки держави та протидії сучасним загрозам.

Важливе місце у системі взаємодії посідає Державна прикордонна служба України. Саме прикордонні підрозділи забезпечують моніторинг прикордонних районів, контроль за переміщенням осіб та техніки, а також виявлення диверсійно-розвідувальних груп. Для Національної гвардії України особливого значення набуває обмін інформацією щодо ситуації у прикордонних районах, характеру дій противника та можливих загроз у прикордонній смузі.

У сучасних умовах прикордонні райони є одними з найбільш важливих напрямків ведення розвідки. Саме тут здійснюється моніторинг пересування військ противника, контроль логістичних маршрутів та виявлення ознак підготовки наступальних дій. Взаємодія між НГУ та Державною прикордонною службою забезпечує своєчасне отримання інформації про зміни обстановки та дозволяє організовувати спільні дії щодо протидії загрозам.

Особливого значення у війні набуває інтеграція різних джерел інформації у єдину систему ситуаційної обізнаності. Дані, отримані від Збройних Сил України, Головного управління розвідки, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби та інших структур, повинні інтегруватися у єдину систему аналізу інформації. Саме інтеграція різних джерел розвідки дозволяє формувати найбільш повну та достовірну картину бойової обстановки.

Система взаємодії між складовими сектору безпеки і оборони дедалі більше базується на використанні цифрових платформ управління бойовими діями. Такі системи забезпечують автоматизований обмін інформацією, інтеграцію даних від різних джерел розвідки та підтримку процесу прийняття рішень. У результаті формується єдина система ситуаційної обізнаності, яка дозволяє координувати дії військ у режимі реального часу.

Важливим напрямом взаємодії є також координація застосування безпілотних систем. Безпілотні літальні апарати активно використовуються всіма складовими сектору безпеки і оборони, тому їх застосування потребує постійного обміну інформацією та координації дій. Саме інтеграція безпілотних систем у єдину цифрову мережу дозволяє забезпечити ефективний моніторинг бойової обстановки та організацію вогневого ураження.

Разом із тим бойовий досвід виявив низку проблем у системі взаємодії між різними структурами сектору безпеки і оборони. Серед них можна виділити фрагментованість цифрових платформ, недостатню сумісність систем обміну інформацією, різний рівень автоматизації управління та обмежені можливості інтеграції розвідувальних даних. Суттєвою проблемою залишається також відсутність єдиних стандартів обміну інформацією та інтеграції цифрових систем управління.

Особливого значення набуває проблема захисту інформації та стійкості систем обміну даними до впливу противника. Сучасна війна характеризується активним застосуванням кібератак, засобів радіоелектронного придушення та інформаційних операцій. У зв'язку з цим системи обміну інформацією повинні мати захищені канали передачі даних, резервні механізми зв'язку та високу стійкість до зовнішнього впливу.

Для Національної гвардії України подальший розвиток системи взаємодії із складовими сектору безпеки і оборони є одним із ключових напрямів реформування системи розвідувального забезпечення. Необхідним є створення єдиної системи ситуаційної обізнаності, інтеграція цифрових платформ управління, розвиток автоматизованих систем аналізу інформації та забезпечення сумісності систем обміну даними із платформами Сил оборони України та стандартами НАТО [23].

Таким чином взаємодія Національної гвардії України із Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою безпеки України та Державною прикордонною службою України є необхідною умовою ефективного функціонування сучасної системи розвідувального забезпечення. Її розвиток безпосередньо пов'язаний із цифровізацією бойових дій, інтеграцією різних джерел інформації, автоматизацією процесів управління та створенням єдиного інформаційного простору Сил оборони України.

3.4. Організація обміну розвідувальною інформацією та функціонування систем передачі даних у сучасному розвідувальному забезпеченні

Ефективність бойових дій безпосередньо залежить не лише від можливостей системи розвідки щодо отримання інформації, але й від швидкості, безперервності та надійності її передачі між органами управління різних рівнів. Інформація стає одним із ключових ресурсів війни, а система обміну розвідувальними даними перетворюється на основу управління військами та забезпечення ситуаційної обізнаності.

Бойові дії характеризується надзвичайно високою динамікою зміни обстановки. Підрозділи постійно здійснюють маневр, змінюють бойові порядки, застосовують безпілотні системи та високоточну зброю. У таких умовах навіть незначне запізнення з передачею розвідувальної інформації може призвести до втрати актуальності даних, зриву бойового завдання або значних втрат особового складу. Саме тому система передачі інформації стає одним із найважливіших елементів сучасного розвідувального забезпечення.

Організація обміну розвідувальною інформацією являє собою сукупність організаційних, технічних та інформаційних заходів, спрямованих на забезпечення безперервного руху інформації між різними рівнями управління, розвідувальними органами, бойовими підрозділами та засобами вогневого ураження. Основною метою такої системи є забезпечення командирів

актуальною інформацією у режимі реального часу та підтримка процесу прийняття рішень.

Система передачі розвідувальної інформації функціонує як єдина цифрова мережа, яка об'єднує безпілотні системи, розвідувальні підрозділи, центри аналізу інформації, цифрові платформи ситуаційної обізнаності та засоби управління військами. Саме інтеграція всіх елементів у єдину систему дозволяє забезпечити швидке реагування на зміни бойової обстановки та ефективне управління бойовими діями [41].

Особливу роль у сучасній системі обміну інформацією відіграють безпілотні літальні апарати. Вони забезпечують основний обсяг тактичної інформації про противника, а отримані дані повинні оперативно передаватися до командних пунктів, центрів аналізу та артилерійських підрозділів. У сучасних умовах безпілотні системи інтегруються у цифрові платформи управління, що дозволяє автоматично передавати координати цілей та скорочувати час між виявленням противника та його ураженням.

Суттєвого значення у системі передачі інформації набуває інтеграція різних джерел розвідки. Дані, отримані від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації, спостережних постів та агентурної діяльності, повинні поєднуватися у єдину систему аналізу. Саме інтеграція різних джерел інформації забезпечує формування повної картини бойової обстановки та підвищує достовірність розвідувальних даних.

Важливим елементом сучасної системи обміну інформацією є центри аналізу та узагальнення даних. Саме у таких центрах здійснюється обробка великих масивів інформації, їх інтеграція у єдину систему ситуаційної обізнаності та доведення результатів аналізу до органів управління. У сучасних умовах центри аналізу інформації фактично стають центральним елементом системи розвідувального забезпечення.

Особливого значення набуває автоматизація передачі та обробки інформації. У сучасній війні великі обсяги даних, що надходять від різних джерел розвідки, роблять неможливим ефективне функціонування системи управління без використання автоматизованих платформ аналізу та передачі інформації. Саме автоматизовані системи забезпечують оперативне доведення інформації до командирів та підтримують процес прийняття рішень.

Система передачі розвідувальної інформації безпосередньо пов'язана із системою ситуаційної обізнаності. Усі дані, що надходять від розвідувальних органів, інтегруються у єдину цифрову платформу, яка відображає розташування своїх військ, противника, результати вогневого ураження та зміни бойової обстановки. Саме така система забезпечує командирів можливістю оперативно оцінювати ситуацію та координувати дії підрозділів [27].

Для Національної гвардії України організація обміну розвідувальною інформацією має особливе значення у зв'язку з інтеграцією підрозділів НГУ до єдиної системи Сил оборони України. Підрозділи НГУ взаємодіють із Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки, Службою безпеки України та іншими структурами сектору безпеки і оборони. Усі

зазначені структури використовують різні джерела інформації та цифрові системи управління, тому ефективна взаємодія між ними потребує створення єдиної системи обміну даними.

Особливо важливим є забезпечення сумісності цифрових платформ управління бойовими діями. У сучасних умовах різні підрозділи можуть використовувати різні системи передачі інформації, що ускладнює інтеграцію даних та створює ризики втрати актуальної інформації. Саме тому одним із головних напрямів розвитку системи розвідувального забезпечення є створення єдиної архітектури цифрового управління бойовими діями.

Важливого значення набуває питання захисту інформації та стійкості систем передачі даних. Сучасна війна характеризується активним застосуванням засобів радіоелектронної боротьби, кібератак та інформаційних операцій. Противник активно намагається порушити роботу систем зв'язку, перехопити інформацію або вивести з ладу цифрові платформи управління. У зв'язку з цим система передачі розвідувальної інформації повинна мати захищені канали зв'язку, резервні механізми передачі даних та високу стійкість до зовнішнього впливу.

Особливої актуальності набуває проблема захисту безпілотних систем та каналів передачі інформації від засобів радіоелектронного впливу. Сучасний противник активно використовує засоби придушення навігації, блокування сигналів управління та перехоплення даних. Саме тому сучасна система передачі інформації повинна забезпечувати використання захищених цифрових мереж та стійких каналів зв'язку.

Суттєвою проблемою залишається також фрагментованість систем обміну інформацією між різними структурами сектору безпеки і оборони. Відсутність єдиних стандартів передачі даних, різний рівень автоматизації систем управління та недостатня інтеграція цифрових платформ ускладнюють формування єдиного інформаційного простору. У результаті інформація може передаватися із затримками або дублюватися, що негативно впливає на ефективність управління військами.

Важливим напрямом розвитку сучасної системи передачі розвідувальної інформації є використання технологій штучного інтелекту та автоматизованого аналізу даних. Сучасні алгоритми дозволяють автоматично здійснювати обробку великих масивів інформації, визначати пріоритетні цілі, прогнозувати дії противника та підтримувати процес прийняття рішень. У перспективі саме автоматизовані системи аналізу інформації стануть основою сучасного управління бойовими діями [14].

Для Національної гвардії України подальший розвиток системи обміну розвідувальною інформацією є одним із ключових напрямів реформування системи розвідки. Необхідним є створення єдиної системи ситуаційної обізнаності, інтеграція цифрових платформ управління, автоматизація передачі та аналізу інформації, а також забезпечення сумісності систем НГУ із платформами Сил оборони України та стандартами НАТО.

Таким чином, організація обміну розвідувальною інформацією є одним із ключових елементів сучасної системи розвідувального забезпечення та

визначає ефективність управління військами у сучасній війні. Її розвиток безпосередньо пов’язаний із цифровізацією бойових дій, інтеграцією різних джерел інформації, автоматизацією аналізу даних та створенням єдиного інформаційного простору Сил оборони України. Для Національної гвардії України ефективна система передачі розвідувальної інформації є необхідною умовою підвищення ефективності службово-бойової діяльності та адаптації до сучасних умов ведення війни.

3.5. Центри аналізу інформації та система ситуаційної обізнаності у сучасному розвідувальному забезпеченні

Традиційні підходи до ведення розвідки вже не забезпечують необхідної швидкості реагування на зміни бойової обстановки. Саме тому особливого значення набувають центри аналізу інформації та системи ситуаційної обізнаності, які забезпечують інтеграцію різних джерел розвідки у єдину систему управління бойовими діями.

Сучасна війна характеризується надзвичайно високою інформаційною насиченістю. Безпілотні літальні апарати, засоби радіоелектронної розвідки, супутникові системи, відкриті джерела інформації, цифрові платформи та інші засоби спостереження генерують величезні обсяги даних, які потребують постійного аналізу та узагальнення. У таких умовах центри аналізу інформації стають одним із ключових елементів сучасної системи розвідувального забезпечення та забезпечують формування єдиної картини бойової обстановки [26].

Центр аналізу інформації являє собою орган управління, основним завданням якого є збір, систематизація, інтеграція та аналіз інформації, що надходить від різних джерел розвідки. Саме у таких центрах здійснюється поєднання результатів безпілотної, радіоелектронної, агентурної, супутникової та відкритої розвідки у єдину систему ситуаційної обізнаності. У результаті командування отримує можливість оцінювати бойову обстановку у режимі реального часу та оперативно приймати рішення щодо застосування військ.

Центри аналізу інформації виконують функцію інтеграційного ядра системи розвідувального забезпечення. Вони забезпечують взаємодію між різними органами управління, підрозділами розвідки, безпілотними системами та засобами вогневого ураження. Саме інтеграція інформації у межах єдиного центру дозволяє значно скоротити час між виявленням цілі та її ураженням.

Особливого значення центри аналізу інформації набули у ході російсько-української війни. Бойові дії продемонстрували, що сучасний бій вимагає постійного моніторингу обстановки та швидкого реагування на дії противника. У результаті командири потребують безперервного доступу до актуальної інформації про пересування військ, стан бойових порядків, результати вогневого ураження та зміни оперативної ситуації. Саме центри аналізу інформації забезпечують формування такої картини бойових дій.

Система ситуаційної обізнаності базується на інтеграції великої кількості джерел інформації. До її складу входять дані безпілотних літальних апаратів, радіоелектронної розвідки, спостережних постів, цифрових карт, супутникового моніторингу, відкритих джерел інформації та інших систем спостереження. Саме поєднання різних джерел дозволяє забезпечити найбільш повну та достовірну картину бойової обстановки.

Важливим елементом сучасної системи ситуаційної обізнаності є цифрові платформи управління бойовими діями. Такі системи дозволяють у режимі реального часу відображати розташування своїх військ, противника, результати вогневого ураження, маршрути переміщення та інші елементи бойової обстановки. У сучасній війні саме цифрові системи управління забезпечують координацію дій підрозділів та інтеграцію різних компонентів системи розвідки.

Особливого значення набуває інтеграція безпілотних систем у систему ситуаційної обізнаності. Безпілотні літальні апарати забезпечують основний обсяг тактичної інформації про противника та дозволяють здійснювати постійний моніторинг району бойових дій. Інформація, отримана від безпілотних систем, надходить до центрів аналізу, де поєднується із даними інших джерел та використовується для формування єдиної картини бойових дій [27].

Центри аналізу інформації дедалі більше базуються на автоматизованих системах обробки даних. Великі обсяги інформації, що надходять від різних джерел розвідки, потребують використання автоматизованих алгоритмів аналізу, які дозволяють швидко виявляти закономірності, визначати координати цілей та прогнозувати дії противника. Саме автоматизація процесів аналізу інформації стає одним із головних напрямів розвитку сучасних систем управління військами.

Важливого значення набуває використання технологій штучного інтелекту у роботі центрів аналізу інформації. Сучасні алгоритми дозволяють автоматично аналізувати великі масиви даних, розпізнавати техніку та живу силу противника, визначати маршрути пересування військ та підтримувати процес прийняття рішень. У перспективі саме інтеграція штучного інтелекту у систему ситуаційної обізнаності забезпечить подальше скорочення часу реагування на зміни бойової обстановки.

Для Національної гвардії України розвиток центрів аналізу інформації має особливе значення у зв’язку зі специфікою виконуваних завдань. Завдання підрозділів потребують постійного моніторингу обстановки, інтеграції різних джерел інформації та швидкого доведення даних до органів управління.

Особливо важливим для НГУ є створення інтегрованої системи ситуаційної обізнаності, яка повинна забезпечувати поєднання інформації від різних складових сектору безпеки і оборони. У сучасних умовах Національна гвардія України взаємодіє із Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки, Службою безпеки України та Державною прикордонною службою. Саме інтеграція інформації від різних структур дозволяє сформувати найбільш повну картину бойової обстановки.

Важливим напрямом розвитку сучасних центрів аналізу інформації є забезпечення автоматизованого обміну даними між різними органами управління. У сучасній війні інформація повинна передаватися без затримок та бути доступною для командирів усіх рівнів. Саме цифрові системи обміну інформацією забезпечують інтеграцію розвідки, управління та засобів вогневого ураження у єдину систему [44].

Разом із тим бойовий досвід виявив низку проблем у функціонуванні центрів аналізу інформації та систем ситуаційної обізнаності. Серед них можна виділити фрагментованість цифрових платформ, недостатню сумісність систем обміну даними, нестачу захищених каналів зв'язку та недостатній рівень автоматизації аналізу інформації. Значною проблемою залишається також необхідність забезпечення стійкості цифрових систем до впливу засобів радіоелектронної боротьби та кібератак.

Особливого значення набуває питання захисту інформації. Сучасні системи ситуаційної обізнаності є одними з головних цілей для противника, який активно використовує кібератаки, засоби радіоелектронного придушення та інформаційні операції. У зв'язку з цим сучасна система аналізу інформації повинна мати захищені канали передачі даних, резервні системи зв'язку та високу живучість.

Для Національної гвардії України подальший розвиток центрів аналізу інформації є одним із ключових напрямів реформування системи розвідувального забезпечення. Необхідним є створення сучасних інтегрованих центрів аналізу, автоматизація процесів обробки інформації, інтеграція безпілотних систем у єдину цифрову мережу та забезпечення сумісності платформ із системами Сил оборони України та стандартами НАТО.

Таким чином, центри аналізу інформації та система ситуаційної обізнаності є одним із ключових елементів сучасного розвідувального забезпечення та визначають ефективність управління військами у сучасній війні. Їх розвиток безпосередньо пов'язаний із цифровізацією бойових дій, інтеграцією різних джерел інформації, автоматизацією аналізу даних та створенням єдиного інформаційного простору Сил оборони України. Для Національної гвардії України розвиток сучасної системи ситуаційної обізнаності є необхідною умовою ефективного виконання службово-бойових завдань та адаптації до сучасних умов ведення війни.

Висновки до розділу 3

У результаті проведеного дослідження організації розвідувального забезпечення оперативно-тактичних угруповань та корпусів встановлено, що сучасна система управління розвідкою являє собою складну багаторівневу інтегровану структуру, яка забезпечує безперервний збір, аналіз, узагальнення та передачу інформації між тактичним, оперативним та оперативно-стратегічним рівнями управління. Характер бойових дій підтвердив, що ефективне ведення війни неможливе без функціонування єдиного

інформаційного простору, інтеграції різних джерел розвідки та забезпечення високого рівня ситуаційної обізнаності командирів усіх рівнів.

Проведений аналіз підтвердив, що сучасна система розвідувального забезпечення дедалі більше базується на інтеграції тактичного, оперативного та стратегічного рівнів управління у межах єдиної системи управління інформацією. Саме багаторівнева структура розвідки дозволяє забезпечити постійний рух інформації від тактичних підрозділів до органів управління оперативного та стратегічного рівнів, а також оперативне доведення рішень та розвідувальних даних до підрозділів, які безпосередньо виконують бойові завдання.

У ході дослідження встановлено, що сучасна структура управління розвідкою функціонує на основі інтеграції різних джерел інформації, цифрових платформ ситуаційної обізнаності, безпілотних систем та автоматизованих засобів аналізу даних. Саме така інтеграція забезпечує можливість формування єдиної картини бойової обстановки та підтримки процесу прийняття рішень у режимі реального часу.

Проведений аналіз підтвердив, що особливого значення у сучасних умовах набуває організація розвідувального забезпечення на рівні корпусів та оперативно-тактичних угруповань військ. Саме на цьому рівні здійснюється інтеграція інформації від тактичних підрозділів, безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації та інших елементів системи розвідки. У результаті формується єдина оперативна картина бойових дій, яка використовується для планування операцій, координації дій військ та організації вогневого ураження.

Особливого значення у системі управління розвідкою набувають центри аналізу інформації. Саме такі центри забезпечують інтеграцію різних джерел даних, автоматизований аналіз інформації та підтримку процесу прийняття рішень. Проведене дослідження підтвердило, що сучасна система ситуаційної обізнаності неможлива без функціонування інтегрованих центрів аналізу інформації, здатних обробляти великі обсяги даних у режимі реального часу.

У ході дослідження встановлено, що важливу роль у сучасній системі розвідки відіграє взаємодія між Національною гвардією України, Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою безпеки України та Державною прикордонною службою України. Саме інтеграція різних складових сектору безпеки і оборони дозволяє забезпечити формування єдиного інформаційного простору та підтримку високого рівня ситуаційної обізнаності.

Проведений аналіз підтвердив, що сучасна система розвідки повинна базуватися на принципах постійного обміну інформацією між різними структурами сектору безпеки і оборони. У сучасній війні ефективне ведення бойових дій можливе лише за умови швидкого обміну даними, інтеграції цифрових платформ управління та забезпечення сумісності систем передачі інформації.

Особливого значення набуває інтеграція безпілотних систем у систему управління бойовими діями. Безпілотні літальні апарати стали одним із

головних джерел тактичної інформації про противника та забезпечують постійний моніторинг бойової обстановки. Саме інтеграція безпілотних систем у цифрові платформи управління дозволяє забезпечити оперативну передачу координат цілей та скорочення часу між виявленням противника та його ураженням.

У результаті дослідження встановлено, що важливим напрямом розвитку системи розвідувального забезпечення є автоматизація процесів аналізу інформації та інтеграція цифрових платформ ситуаційної обізнаності. Сучасні бойові дії супроводжуються великими обсягами інформації, які потребують автоматизованої обробки та аналізу. Саме автоматизація процесів управління забезпечує можливість оперативного реагування на зміни бойової обстановки та підтримки процесу прийняття рішень.

Суттєвого значення набуває інтеграція системи розвідки Національної гвардії України до сучасних стандартів держав-членів НАТО. Проведений аналіз підтвердив, що сучасні системи управління Альянсу базуються на принципах сумісності цифрових платформ, автоматизованого обміну даними та функціонування єдиного інформаційного простору. У зв’язку з цим подальший розвиток системи розвідки НГУ повинен здійснюватися з урахуванням сучасних підходів до організації інтегрованої системи управління інформацією.

Проведене дослідження дозволило виявити низку проблем, які суттєво впливають на ефективність сучасної системи розвідувального забезпечення. Серед основних проблем можна виділити недостатню інтеграцію різних джерел інформації, фрагментованість цифрових платформ управління, недостатню сумісність систем передачі даних, обмежені можливості автоматизованого аналізу інформації та недостатній рівень захисту цифрових систем від зовнішнього впливу.

Особливого значення набуває проблема створення єдиної системи ситуаційної обізнаності Національної гвардії України. У сучасних умовах командири усіх рівнів повинні мати можливість отримувати актуальну інформацію про бойову обстановку у режимі реального часу незалежно від джерела її походження. Саме створення єдиної цифрової платформи ситуаційної обізнаності є необхідною умовою ефективного функціонування сучасної системи управління військами.

Суттєвою проблемою залишається також забезпечення стійкості систем управління до впливу противника. Сучасна війна характеризується активним застосуванням кібератак, засобів радіоелектронного придушення та інформаційних операцій. У результаті сучасна система розвідки повинна мати захищені цифрові мережі, резервні системи зв’язку та механізми забезпечення живучості систем ситуаційної обізнаності.

Таким чином проведене дослідження підтвердило, що сучасна система розвідувального забезпечення Національної гвардії України повинна розвиватися як інтегрована багаторівнева структура, яка забезпечує поєднання різних джерел інформації, цифрових платформ управління та автоматизованих систем аналізу даних. Подальший розвиток системи розвідки НГУ повинен бути спрямований на створення єдиного інформаційного простору, інтеграцію

безпілотних систем у структуру управління бойовими діями, розвиток центрів аналізу інформації та адаптацію системи управління до сучасних стандартів НАТО та умов ведення сучасної війни.

4. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ РОЗВІДУВАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

4.1. Досвід Сполучених Штатів Америки щодо організації системи розвідувального забезпечення військових формувань типу Національної гвардії

Сполучені Штати Америки мають одну з найбільш розвинених та технологічно інтегрованих систем військової розвідки у світі. Сучасна американська модель розвідувального забезпечення формувалася впродовж тривалого часу та зазнала суттєвої трансформації під впливом локальних воєн, антитерористичних операцій, цифровізації бойових дій та розвитку високотехнологічних засобів ведення війни. Особливий інтерес для Національної гвардії України становить досвід організації розвідувального забезпечення Національної гвардії США, яка поєднує функції військового резерву, територіальної оборони та сил внутрішньої безпеки [38].

Американська система розвідки базується на принципах інтеграції різних джерел інформації, автоматизації аналізу даних, створення єдиного інформаційного простору та широкого використання цифрових систем управління. У сучасних умовах система розвідувального забезпечення США функціонує як багаторівнева інтегрована мережа, яка об’єднує військову, стратегічну, технічну, супутникову та інформаційну розвідку в єдину систему управління бойовими діями (Таблиця 4.1).

Таблиця 4.1 – Основні особливості системи розвідки США

Елемент системи	**Основне призначення**
Безпілотні системи	Повітряна розвідка
Центри аналізу інформації	Інтеграція даних
Цифрові платформи	Система ситуаційної обізнаності
Автоматизований аналіз	Підтримка прийняття рішень
Система управління	Координація бойових дій

Особливістю американської моделі є те, що розвідка розглядається не як окремий елемент бойового забезпечення, а як основа функціонування всієї системи управління військами. Саме інформація про противника, бойову обстановку та результати вогневого ураження є головним ресурсом сучасної війни, а ефективність бойових дій безпосередньо залежить від швидкості її отримання та використання.

Система розвідувального забезпечення США побудована на принципах мережево-центричної війни. Її основою є створення єдиного інформаційного середовища, у межах якого всі засоби спостереження, безпілотні системи, розвідувальні органи, аналітичні центри та засоби вогневого ураження інтегруються у спільну цифрову мережу. Саме така інтеграція забезпечує

можливість оперативного обміну інформацією та підтримки процесу прийняття рішень у режимі реального часу.

Особливого значення у системі розвідки США набуває багатоджерельний аналіз інформації. Дані, отримані від агентурної, радіоелектронної, супутникової, безпілотної та відкритої розвідки, інтегруються у єдину систему аналізу та використовуються для формування загальної картини бойової обстановки. Саме інтеграція різних видів розвідки забезпечує підвищення достовірності інформації та скорочення часу її обробки.

Важливу роль у системі розвідки США відіграють центри аналізу інформації. Саме у таких центрах здійснюється збір, систематизація та узагальнення інформації, що надходить від різних джерел. У сучасних умовах центри аналізу інформації фактично стали ядром системи ситуаційної обізнаності та забезпечують формування єдиної картини бойових дій для командування різних рівнів [35].

Особливістю американської системи є високий рівень автоматизації процесів аналізу інформації. Сучасні системи дозволяють автоматично інтегрувати дані від безпілотних систем, супутникових платформ, радіоелектронної розвідки та інших джерел у єдину цифрову систему управління. У результаті суттєво скорочується час між виявленням противника та прийняттям рішення щодо його ураження.

Суттєвого значення у системі розвідки США набуло широке використання безпілотних літальних апаратів. Саме безпілотні системи забезпечують постійне спостереження за районом бойових дій, виявлення противника, контроль пересування військ та оцінювання результатів ударів. Безпілотні системи інтегруються у загальну систему управління бойовими діями та забезпечують оперативне доведення інформації до засобів вогневого ураження.

Особливу роль у системі розвідувального забезпечення США відіграє Національна гвардія. Вона є важливою складовою системи оборони держави та бере участь як у виконанні бойових завдань за межами країни, так і у забезпеченні внутрішньої безпеки. Підрозділи Національної гвардії США активно використовуються під час стабілізаційних операцій, боротьби з тероризмом, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та забезпечення безпеки критичної інфраструктури.

Система розвідувального забезпечення Національної гвардії США інтегрована у загальну систему військової розвідки держави. Підрозділи Національної гвардії мають власні безпілотні системи, підрозділи радіоелектронної розвідки, аналітичні центри та цифрові платформи ситуаційної обізнаності. У результаті вони здатні виконувати широкий спектр бойових та стабілізаційних завдань у складі спільних угруповань військ.

Важливою особливістю американської моделі є високий рівень міжвідомчої взаємодії. Розвідувальна інформація активно обмінюється між військовими структурами, правоохоронними органами, службами безпеки та цивільними органами управління. Саме така інтеграція забезпечує формування

єдиного інформаційного простору та дозволяє ефективно реагувати на сучасні загрози [41].

Особливого значення у системі розвідки США набуває використання відкритих джерел інформації та цифрового аналізу інформаційного середовища. Соціальні мережі, супутникові сервіси, цифрові карти та інші інформаційні ресурси активно використовуються для оцінювання бойової обстановки та аналізу діяльності противника. У сучасних умовах відкриті джерела інформації стали повноцінним елементом системи розвідки.

Важливим напрямом розвитку американської системи розвідки є інтеграція технологій штучного інтелекту. Сучасні алгоритми дозволяють автоматично аналізувати великі масиви даних, розпізнавати техніку та живу силу противника, прогнозувати розвиток бойової обстановки та підтримувати процес прийняття рішень. Саме автоматизація аналізу інформації стала одним із ключових факторів підвищення ефективності сучасної системи розвідки США.

Ключову роль у системі розвідувального забезпечення США відіграє захист інформації та стійкість систем управління до зовнішнього впливу. Сучасна війна характеризується активним застосуванням кібератак, засобів радіоелектронного придушення та інформаційних операцій, тому американська система розвідки приділяє значну увагу створенню захищених цифрових мереж, резервуванню каналів зв’язку та забезпеченню стійкості систем ситуаційної обізнаності.

Для Національної гвардії України досвід США має особливе значення у зв’язку з необхідністю реформування системи розвідувального забезпечення та інтеграції до сучасної системи управління Сил оборони України. Особливий інтерес становить американський досвід інтеграції безпілотних систем у систему управління бойовими діями, створення центрів аналізу інформації, автоматизації обробки даних та формування єдиної системи ситуаційної обізнаності.

Важливим для НГУ є також досвід організації взаємодії між військовими структурами та органами внутрішньої безпеки. Американська модель демонструє ефективність інтеграції військової та правоохоронної складової у межах єдиної системи безпеки та оборони держави.

Разом із тим досвід США свідчить про те, що ефективне функціонування сучасної системи розвідки потребує значних фінансових, технічних та кадрових ресурсів. Розвиток цифрових платформ управління, безпілотних систем, автоматизованих засобів аналізу інформації та технологій штучного інтелекту потребує постійного оновлення технічної бази та підготовки висококваліфікованих фахівців.

Таким чином досвід Сполучених Штатів Америки у сфері організації системи розвідувального забезпечення є одним із найбільш розвинених та технологічно інтегрованих у світі. Його основними особливостями є інтеграція різних видів розвідки, створення єдиного інформаційного простору, широке використання безпілотних систем, автоматизація аналізу інформації та розвиток систем ситуаційної обізнаності. Для Національної гвардії України

використання окремих елементів американського досвіду є важливим напрямом реформування системи розвідувального забезпечення та адаптації до сучасних умов ведення війни.

4.2. Досвід Французької Республіки щодо організації розвідувального забезпечення військових формувань типу жандармерії

Французька Республіка має одну з найбільш розвинених у Європі систем внутрішньої безпеки та військової розвідки, яка базується на тісній інтеграції військових, правоохоронних та інформаційно-аналітичних структур. Особливий інтерес для Національної гвардії України становить досвід організації розвідувального забезпечення Національної жандармерії Франції, яка поєднує функції військового формування, правоохоронного органу та складової системи національної безпеки держави.

Французька система розвідувального забезпечення формувалася під впливом боротьби з терористичними загрозами, участі у міжнародних миротворчих та бойових операціях, а також необхідності забезпечення внутрішньої стабільності держави. У результаті у Франції була створена багаторівнева система інтегрованого розвідувального забезпечення, яка забезпечує поєднання військової, контррозвідувальної, інформаційної та правоохоронної діяльності у межах єдиного інформаційного простору.

Особливістю французької моделі є те, що Національна жандармерія Франції є військовим формуванням із правоохоронними функціями, яке підпорядковується одночасно Міністерству внутрішніх справ та Міністерству оборони. Така подвійна система підпорядкування дозволяє забезпечити інтеграцію військових та правоохоронних механізмів у сфері безпеки та оборони держави.

У сучасних умовах Національна жандармерія Франції виконує широкий спектр завдань, пов’язаних із забезпеченням громадської безпеки, боротьбою з тероризмом, охороною стратегічних об’єктів, проведенням стабілізаційних заходів та підтримкою військових операцій. Усі зазначені завдання потребують ефективної системи розвідувального забезпечення, яка забезпечує постійний моніторинг обстановки та своєчасне отримання інформації про загрози.

Система розвідувального забезпечення французької жандармерії базується на принципах інтеграції різних джерел інформації та широкого використання цифрових платформ ситуаційної обізнаності. Особливого значення набуває поєднання результатів агентурної, технічної, радіоелектронної та відкритої розвідки у єдину систему аналізу інформації. Саме інтеграція різних джерел даних дозволяє забезпечити формування найбільш повної картини оперативної обстановки.

Важливу роль у системі розвідки Франції відіграють центри аналізу інформації. Саме у таких центрах здійснюється збір, обробка та узагальнення інформації, отриманої від різних джерел. У сучасних умовах центри аналізу

фактично стали основою системи ситуаційної обізнаності та забезпечують координацію дій між військовими та правоохоронними структурами.

Особливого значення у французькій системі розвідки набуває моніторинг міського середовища. Франція приділяє значну увагу забезпеченню безпеки великих міст, транспортної інфраструктури та об'єктів критичної інфраструктури. Саме тому система розвідки жандармерії активно використовує відеоспостереження, цифровий аналіз інформації, моніторинг соціальних мереж та автоматизовані системи аналізу даних.

Система розвідки Франції активно інтегрує цифрові технології та автоматизовані платформи управління. У сучасних умовах інформація від систем відеоспостереження, безпілотних літальних апаратів, радіоелектронної розвідки та відкритих джерел інтегрується у єдину цифрову систему ситуаційної обізнаності. Це дозволяє оперативно оцінювати обстановку, прогнозувати розвиток ситуації та підтримувати процес прийняття рішень.

Особливу роль у французькій системі розвідки відіграють безпілотні літальні апарати. Вони активно використовуються для спостереження за районами проведення операцій, контролю транспортної інфраструктури, охорони стратегічних об'єктів та моніторингу масових заходів. У сучасних умовах безпілотні системи інтегруються у загальну систему ситуаційної обізнаності та забезпечують постійне отримання інформації про оперативну обстановку.

Важливим елементом французької системи є інтеграція військової та контррозвідувальної діяльності. У сучасних умовах боротьба з диверсійними та терористичними загрозами потребує тісної взаємодії між військовими структурами, службами безпеки та правоохоронними органами. Саме така інтеграція дозволяє забезпечити ефективне виявлення загроз та організовувати комплексні заходи безпеки [32].

Особливого значення у французькій системі розвідки набуває аналіз інформаційного середовища. Франція активно використовує відкриті джерела інформації, цифрові платформи та соціальні мережі для моніторингу загроз, виявлення радикальних груп та оцінювання інформаційної обстановки. Саме інформаційний моніторинг став одним із головних елементів сучасної системи безпеки держави.

Сучасна французька система розвідувального забезпечення характеризується високим рівнем автоматизації (Таблиця 4.2). Значна увага приділяється використанню автоматизованих систем аналізу інформації, інтеграції великих масивів даних та застосуванню технологій штучного інтелекту. У сучасних умовах автоматизовані системи дозволяють швидко виявляти загрози, аналізувати поведінку противника та підтримувати процес прийняття рішень.

Таблиця 4.2 – Основні елементи системи розвідки Франції

Елемент	**Основне призначення**
Національна жандармерія	Військово-правоохоронна діяльність
Центри аналізу інформації	Узагальнення даних
Система відеоспостереження	Моніторинг міського середовища
Безпілотні системи	Повітряна розвідка
Інформаційний моніторинг	Аналіз цифрового середовища

Важливим напрямом розвитку французької системи є забезпечення стійкості систем управління та захисту інформації. Сучасні загрози у сфері кібербезпеки, інформаційних операцій та радіоелектронного впливу потребують створення захищених цифрових мереж, резервування каналів зв'язку та високого рівня інформаційної безпеки. Саме тому Франція активно розвиває системи кіберзахисту та захищених платформ управління інформацією.

Для Національної гвардії України досвід Франції має особливе значення у зв'язку зі схожістю окремих функцій Національної жандармерії та НГУ. Обидві структури поєднують військові та правоохоронні функції, беруть участь у забезпеченні внутрішньої безпеки держави та виконують бойові завдання у кризових умовах.

Особливий інтерес для НГУ становить французький досвід інтеграції військової та правоохоронної розвідки, створення центрів аналізу інформації, використання безпілотних систем у міському середовищі та розвитку систем ситуаційної обізнаності. Важливим є також досвід забезпечення взаємодії між військовими структурами, правоохоронними органами та службами безпеки у межах єдиного інформаційного простору.

Разом із тим французький досвід свідчить про те, що ефективна система розвідувального забезпечення потребує високого рівня цифровізації, значних фінансових ресурсів та постійного оновлення технічної бази. Важливе значення має також підготовка висококваліфікованих фахівців у сфері аналізу інформації, роботи з цифровими платформами та автоматизованими системами управління.

Таким чином досвід Французької Республіки у сфері організації системи розвідувального забезпечення військових формувань типу жандармерії демонструє ефективність інтеграції військової, правоохоронної та інформаційно-аналітичної діяльності у межах єдиної системи безпеки держави. Основними особливостями французької моделі є високий рівень взаємодії між різними структурами сектору безпеки, широке використання цифрових платформ управління, інтеграція безпілотних систем та розвиток автоматизованих систем аналізу інформації. Для Національної гвардії України використання окремих елементів французького досвіду є важливим напрямом реформування системи розвідувального забезпечення та адаптації до сучасних умов ведення війни.

4.3. Досвід Республіки Польща щодо організації системи розвідувального забезпечення та територіальної розвідки

Республіка Польща є однією з держав Європи, яка впродовж останніх десятиліть активно реформувала систему безпеки та оборони відповідно до стандартів НАТО та сучасних воєнних загроз. Особливого значення для Польщі набули питання розвитку територіальної оборони, інтеграції різних компонентів системи розвідки та формування сучасної системи ситуаційної обізнаності у зв'язку зі зростанням загроз з боку російської федерації. Саме тому польський досвід організації системи розвідувального забезпечення є надзвичайно актуальним для Національної гвардії України.

Особливістю польської системи безпеки є поєднання традиційної військової розвідки, територіальної оборони, інформаційного моніторингу та сучасних цифрових систем управління у межах єдиної системи оборони держави [44].

Польська модель базується на принципі територіальної розвідки, який передбачає активне використання місцевих ресурсів, систем спостереження, безпілотних літальних апаратів та цифрових платформ ситуаційної обізнаності для забезпечення постійного контролю за обстановкою (Таблиця 4.3).

Таблиця 4.3 – Основні елементи польської системи територіальної розвідки

Елемент	**Основне призначення**
Територіальна оборона	Моніторинг місцевості
Безпілотні системи	Повітряне спостереження
Цифрові платформи	Обмін інформацією
Місцеві системи спостереження	Контроль обстановки
Центри аналізу	Узагальнення даних

Суттєвого розвитку у Польщі набули Війська територіальної оборони, які стали важливим елементом системи національної безпеки та розвідувального забезпечення. Вони створювалися як структура, здатна забезпечити швидке реагування на загрози, підтримку регулярних військ, захист критичної інфраструктури та виконання стабілізаційних завдань. У сучасних умовах Війська територіальної оборони активно інтегруються у загальну систему розвідки та ситуаційної обізнаності держави.

Особливістю польської моделі є широке використання територіального принципу організації розвідки. Підрозділи територіальної оборони добре знають особливості місцевості, інфраструктуру, маршрути пересування та специфіку регіонів, у яких вони дислокуються. Це забезпечує значні переваги під час організації спостереження, виявлення диверсійних груп, моніторингу прикордонних районів та контролю за змінами обстановки.

У сучасній польській системі розвідки важливу роль відіграє інтеграція військової та територіальної складової. Інформація, отримана від підрозділів

територіальної оборони, поєднується із даними військової, радіоелектронної, супутникової та безпілотної розвідки. У результаті формується єдина система ситуаційної обізнаності, яка забезпечує оперативне реагування на загрози та підтримку процесу прийняття рішень.

Особливого значення у польській системі набули безпілотні літальні апарати. Польща активно розвиває систему безпілотної розвідки та інтегрує її у систему управління військами. Безпілотні системи використовуються для спостереження за прикордонними районами, контролю транспортної інфраструктури, моніторингу бойової обстановки та виявлення потенційних загроз. У сучасних умовах саме безпілотні системи забезпечують основний обсяг тактичної інформації на рівні підрозділів територіальної оборони.

Суттєву роль у польській системі розвідки відіграє цифровізація управління бойовими діями. Польща активно впроваджує автоматизовані системи управління, цифрові карти, платформи ситуаційної обізнаності та системи обміну розвідувальною інформацією. Саме інтеграція цифрових платформ забезпечує швидкий обмін даними між різними рівнями управління та дозволяє формувати єдину картину бойової обстановки.

Особливого значення у польській системі набуває взаємодія між військовими структурами, територіальною обороною, прикордонною службою та правоохоронними органами. У сучасних умовах система розвідки функціонує як єдина інтегрована мережа, яка забезпечує постійний моніторинг обстановки, обмін інформацією та координацію дій різних структур сектору безпеки.

Важливим елементом польської моделі є активне використання відкритих джерел інформації. Соціальні мережі, цифрові платформи, геоінформаційні сервіси та інші інформаційні ресурси активно використовуються для моніторингу ситуації, аналізу діяльності противника та оцінювання інформаційної обстановки. Польща приділяє значну увагу протидії інформаційним операціям та забезпеченню інформаційної безпеки держави.

Суттєвого значення у польській системі розвідки набуває аналіз гібридних загроз. Польща активно враховує досвід сучасних конфліктів та приділяє значну увагу протидії диверсійній діяльності, інформаційним операціям, кібератакам та спробам дестабілізації внутрішньої обстановки. У результаті система розвідки поєднує елементи військової, інформаційної та контрдиверсійної діяльності.

Особливу роль у польській системі безпеки відіграють прикордонні райони. Польща активно розвиває системи спостереження за державним кордоном, використовуючи безпілотні літальні апарати, автоматизовані системи моніторингу та цифрові платформи аналізу інформації. У сучасних умовах прикордонний моніторинг є важливим елементом системи територіальної розвідки та забезпечення внутрішньої безпеки держави.

Важливим напрямом розвитку польської системи розвідки є інтеграція до системи НАТО. Польща активно впроваджує стандарти Альянсу у сфері управління військами, цифрових платформ обміну інформацією та автоматизованих систем аналізу даних. Саме інтеграція до єдиного

інформаційного простору НАТО забезпечує високий рівень взаємодії із союзниками та підвищує ефективність системи оборони держави.

Особливого значення набуває автоматизація процесів аналізу інформації. Польща активно використовує автоматизовані системи аналізу даних, цифрові платформи ситуаційної обізнаності та технології штучного інтелекту для підтримки процесу прийняття рішень. У сучасних умовах саме автоматизація дозволяє швидко обробляти великі обсяги інформації та забезпечувати оперативне реагування на зміни бойової обстановки.

Для Національної гвардії України польський досвід має особливе значення у зв'язку зі схожістю загроз, необхідністю розвитку територіальної оборони та інтеграції системи розвідки у єдину систему Сил оборони України. Особливий інтерес становить польська модель територіальної розвідки, яка поєднує місцеві системи спостереження, безпілотні системи, цифрові платформи управління та інтеграцію із військовою розвідкою.

Важливим для НГУ є також досвід Польщі щодо інтеграції територіальної оборони у систему ситуаційної обізнаності держави. Саме така інтеграція дозволяє забезпечити постійний контроль за обстановкою, підвищити ефективність протидії диверсійним загрозам та забезпечити швидке реагування на зміни бойової ситуації.

Разом із тим польський досвід свідчить про те, що ефективна система територіальної розвідки потребує високого рівня цифровізації, сучасних безпілотних систем, автоматизованих платформ управління та значної кількості підготовлених фахівців. Важливого значення набуває також питання захисту інформації та стійкості цифрових систем до впливу противника.

Таким чином досвід Республіки Польща щодо організації системи розвідувального забезпечення та територіальної розвідки демонструє ефективність інтеграції територіальної оборони, цифрових систем управління, безпілотних платформ та багатоджерельної розвідки у межах єдиної системи безпеки держави. Для Національної гвардії України використання окремих елементів польського досвіду є важливим напрямом реформування системи розвідувального забезпечення та адаптації до сучасних умов ведення війни.

4.4. Досвід Фінляндської Республіки та Королівства Швеція щодо організації територіальної розвідки, всеохоплюючої оборони та системи ситуаційної обізнаності

Фінляндська Республіка та Королівство Швеція мають один із найбільш адаптованих до сучасних загроз підходів до організації національної безпеки та розвідувального забезпечення. Особливості геополітичного положення, історичний досвід протистояння із російською федерацією та постійна необхідність забезпечення готовності до широкомасштабної агресії зумовили формування у цих країнах специфічної моделі оборони, яка базується на принципах всеохоплюючої оборони, територіальної стійкості та інтеграції військових і цивільних компонентів у єдину систему безпеки держави.

Сучасна система розвідувального забезпечення Фінляндії та Швеції значною мірою орієнтована на забезпечення постійного контролю за обстановкою, раннє виявлення загроз, захист критичної інфраструктури та підтримання високого рівня ситуаційної обізнаності. У цих державах система розвідки функціонує не лише як елемент військового управління, а як складова загальної системи державної стійкості, у межах якої військові структури, правоохоронні органи, органи місцевого самоврядування та цивільне населення беруть участь у забезпеченні безпеки держави [46].

Основою фінської та шведської моделей є концепція всеохоплюючої оборони. Її сутність полягає у залученні всіх ресурсів держави до забезпечення національної безпеки в умовах воєнної або кризової ситуації. Саме тому система розвідки у цих країнах побудована таким чином, щоб забезпечувати інтеграцію військової, прикордонної, інформаційної та цивільної складових у єдину систему ситуаційної обізнаності.

Особливого значення у системах Фінляндії та Швеції набуває територіальна розвідка. Її основною метою є забезпечення постійного контролю за місцевістю, моніторинг змін обстановки, виявлення диверсійної діяльності та своєчасне реагування на загрози. Територіальна розвідка базується на широкому використанні місцевих систем спостереження, безпілотних літальних апаратів, цифрових платформ управління та взаємодії між військовими і цивільними структурами.

Фінляндська модель територіальної розвідки ґрунтується на принципі максимальної децентралізації системи спостереження. Значна увага приділяється використанню місцевих ресурсів, підготовці резервістів, розвитку добровольчих формувань та створенню розосередженої мережі спостереження. Саме така система забезпечує високу стійкість до ударів противника та дозволяє підтримувати ситуаційну обізнаність навіть в умовах порушення централізованого управління.

Особливістю фінської системи є високий рівень інтеграції військових та цивільних структур у сфері обміну інформацією. Органи місцевого самоврядування, прикордонні підрозділи, поліція, добровольчі організації та інші структури активно залучаються до моніторингу ситуації та забезпечення територіальної безпеки. У результаті формується єдина система збору та аналізу інформації, яка дозволяє оперативно реагувати на зміни обстановки.

Суттєву роль у фінській системі відіграють безпілотні літальні апарати та автоматизовані системи спостереження. Безпілотні системи використовуються для моніторингу прикордонних районів, спостереження за критичною інфраструктурою, контролю транспортних маршрутів та оцінювання бойової обстановки. Інформація, отримана від безпілотних систем, інтегрується у єдину цифрову систему ситуаційної обізнаності та використовується для підтримки процесу прийняття рішень.

Шведська модель організації розвідувального забезпечення також базується на концепції всеохоплюючої оборони та територіальної стійкості. Після початку російської агресії проти України Швеція суттєво активізувала процес реформування системи безпеки та оборони, приділяючи особливу увагу

розвитку територіальної оборони, системи ситуаційної обізнаності та цифрових платформ управління.

Важливим елементом шведської системи є добровольчі формування територіальної оборони, які забезпечують спостереження за місцевістю, контроль критичної інфраструктури та підтримку регулярних військ. Значна увага приділяється підготовці населення до дій в умовах кризових ситуацій та формуванню системи державної стійкості.

Особливого значення у Швеції набуває інтеграція системи розвідки із цифровими платформами управління та автоматизованими системами аналізу інформації. У сучасних умовах Швеція активно впроваджує цифрові системи ситуаційної обізнаності, автоматизовані системи передачі інформації та платформи аналізу даних. Саме цифровізація забезпечує швидкий обмін інформацією між різними структурами та підтримку процесу прийняття рішень.

Суттєву роль у системі розвідки Швеції відіграє аналіз інформаційного середовища та протидія інформаційним загрозам. Сучасні гібридні загрози, інформаційні операції та кібератаки розглядаються як один із головних викликів для національної безпеки держави. У зв’язку з цим значна увага приділяється моніторингу соціальних мереж, аналізу відкритих джерел інформації та захисту цифрових систем управління.

Особливістю шведської системи є високий рівень інтеграції кібербезпеки у загальну систему розвідувального забезпечення. Сучасні системи управління військами, цифрові платформи ситуаційної обізнаності та канали передачі інформації розглядаються як критично важливі елементи національної безпеки, що потребують постійного захисту від кібератак та інформаційного впливу.

Для Національної гвардії України досвід Фінляндії та Швеції має особливе значення у зв’язку зі схожістю сучасних загроз та необхідністю забезпечення стійкості держави в умовах широкомасштабної війни. Особливий інтерес становить досвід організації територіальної розвідки, інтеграції цивільного населення у систему безпеки, створення розосереджених систем спостереження та розвитку цифрових платформ ситуаційної обізнаності.

Важливим для НГУ є також досвід забезпечення взаємодії між військовими, правоохоронними та цивільними структурами у межах єдиної системи безпеки. Саме така інтеграція дозволяє забезпечити високий рівень ситуаційної обізнаності, своєчасне реагування на загрози та стійкість системи управління в умовах сучасної війни.

Суттєвого значення для України набуває і досвід Фінляндії та Швеції щодо розвитку систем територіальної стійкості. У сучасній війні стійкість системи управління, здатність швидко відновлювати функціонування цифрових платформ та підтримувати обмін інформацією навіть в умовах ударів противника є одним із головних факторів ефективності оборони держави (Таблиця 4.4).

Таблиця 4.4 – Основні особливості скандинавської моделі

Елемент	**Фінляндія**	**Швеція**
Всеохоплююча оборона	+	+
Територіальна розвідка	+	+
Інтеграція цивільного сектору	+	+
Система ситуаційної обізнаності	+	+
Безпілотні системи	+	+

Разом із тим досвід скандинавських країн свідчить про те, що ефективна система територіальної розвідки потребує високого рівня цифровізації, сучасної технічної бази, підготовлених кадрів та постійного вдосконалення системи обміну інформацією. Значна увага повинна приділятися захисту інформації, забезпеченню стійкості систем управління та розвитку автоматизованих платформ аналізу даних.

Таким чином досвід Фінляндської Республіки та Королівства Швеція щодо організації територіальної розвідки, всеохоплюючої оборони та системи ситуаційної обізнаності демонструє ефективність інтеграції військових, цивільних та інформаційних компонентів у єдину систему забезпечення національної безпеки. Основними особливостями скандинавської моделі є високий рівень територіальної стійкості, інтеграція місцевих ресурсів у систему розвідки, широке використання цифрових платформ управління та розвиток сучасних систем ситуаційної обізнаності. Для Національної гвардії України використання окремих елементів скандинавського досвіду є важливим напрямом реформування системи розвідувального забезпечення та адаптації до сучасних умов ведення війни.

4.5. Порівняльний аналіз міжнародних моделей сучасного розвідувального забезпечення та інтегрованих систем управління розвідкою

Проведений аналіз систем розвідувального забезпечення Сполучених Штатів Америки, Французької Республіки, Республіки Польща, Фінляндської Республіки та Королівства Швеція дозволяє зробити висновок про те, що сучасні моделі військової розвідки та системи інформаційного забезпечення бойових дій розвиваються у напрямі інтеграції різних джерел інформації, цифровізації управління військами та створення єдиних систем ситуаційної обізнаності. Незважаючи на певні відмінності у структурі сил безпеки та оборони, усі досліджені держави формують свої системи розвідувального забезпечення на основі спільних принципів, які визначають характер сучасної війни (Таблиця 4.5).

Таблиця 4.5 – Порівняльна характеристика міжнародних систем розвідки

Держава	**Основна особливість**	**Рівень цифровізації**
США	Інтегрована система розвідки	Високий
Франція	Військово-правоохоронна модель	Високий
Польща	Територіальна розвідка	Середній
Фінляндія	Всеохоплююча оборона	Високий
Швеція	Територіальна стійкість	Високий

Однією з головних тенденцій розвитку сучасних систем розвідки є перехід від ізольованого функціонування окремих розвідувальних органів до інтегрованої системи управління інформацією. Усі розглянуті держави активно розвивають багатоджерельну систему розвідки, яка поєднує агентурну, технічну, радіоелектронну, супутникову, безпілотну та відкриту розвідку в єдину систему аналізу даних. Саме інтеграція різних джерел інформації забезпечує формування найбільш повної картини бойової обстановки та підвищує ефективність управління військами.

Особливого значення у сучасних моделях розвідувального забезпечення набуває система ситуаційної обізнаності. Усі досліджені держави активно впроваджують цифрові платформи управління бойовими діями, які дозволяють у режимі реального часу відображати бойову обстановку, координувати дії підрозділів та забезпечувати оперативне реагування на зміни ситуації. Саме ситуаційна обізнаність стала одним із головних елементів сучасної системи управління військами.

Сполучені Штати Америки мають найбільш технологічно розвинену систему розвідувального забезпечення серед досліджених держав. Американська модель базується на принципах мережево-центричної війни, широкому використанні автоматизованих систем аналізу даних, інтеграції безпілотних систем та створенні єдиного інформаційного простору. Особливістю американської системи є високий рівень автоматизації процесів управління, активне використання технологій штучного інтелекту та тісна інтеграція розвідки із системами вогневого ураження.

Французька модель розвідувального забезпечення має іншу специфіку та значною мірою орієнтована на інтеграцію військової та правоохоронної діяльності. Національна жандармерія Франції поєднує функції військового формування та правоохоронного органу, що дозволяє забезпечити ефективну взаємодію між системою внутрішньої безпеки та військовою розвідкою. Особливого значення у Франції набуває моніторинг міського середовища, боротьба з терористичними загрозами та аналіз інформаційного простору.

Польська модель значною мірою базується на розвитку територіальної оборони та інтеграції територіальної розвідки у загальну систему безпеки держави. Польща активно використовує місцеві системи спостереження, безпілотні платформи та цифрові системи управління для забезпечення постійного контролю за обстановкою. Особливістю польської системи є

поєднання військової та територіальної складової у межах єдиної системи ситуаційної обізнаності.

Фінляндська та шведська моделі розвідувального забезпечення формувалися під впливом концепції всеохоплюючої оборони та територіальної стійкості. Саме тому особливого значення у цих країнах набуває інтеграція військових та цивільних компонентів у систему безпеки держави. У Фінляндії та Швеції активно використовуються розосереджені системи спостереження, цифрові платформи ситуаційної обізнаності та територіальна розвідка. Такі системи забезпечують високу стійкість до зовнішнього впливу та дозволяють підтримувати контроль за обстановкою навіть в умовах порушення централізованого управління (Таблиця 4.6).

Таблиця 4.6 – Основні елементи сучасних систем розвідки

Елемент	**США**	**Франція**	**Польща**	**Фінляндія**	**Швеція**
Безпілотні системи	+	+	+	+	+
Цифрові платформи	+	+	+	+	+
Територіальна розвідка	±	±	+	+	+
Інтеграція цивільного сектору	±	+	+	+	+
Автоматизований аналіз даних	+	+	±	±	±
Система ситуаційної обізнаності	+	+	+	+	+

Спільною рисою усіх розглянутих моделей є широке використання безпілотних літальних апаратів. Безпілотні системи стали одним із ключових елементів сучасної розвідки та забезпечують основний обсяг тактичної інформації про противника. Усі досліджені держави активно інтегрують безпілотні системи у цифрові платформи управління бойовими діями та забезпечують автоматизовану передачу інформації до органів управління.

Важливим елементом сучасних систем розвідки є автоматизація процесів аналізу інформації. Великі обсяги даних, що надходять від різних джерел розвідки, потребують використання автоматизованих систем обробки та аналізу інформації. Усі досліджені держави активно впроваджують технології штучного інтелекту, автоматизованого визначення цілей, аналізу великих масивів даних та підтримки процесу прийняття рішень.

Суттєвою спільною рисою сучасних моделей розвідки є інтеграція систем управління військами та засобів вогневого ураження. У сучасних умовах інформація про противника повинна оперативно передаватися від розвідувальних органів до систем управління вогнем. Саме така інтеграція дозволяє суттєво скоротити час між виявленням цілі та її ураженням.

Особливого значення у сучасних моделях набуває стійкість систем управління до зовнішнього впливу. Усі досліджені держави приділяють значну увагу захисту цифрових систем від кібератак, засобів радіоелектронної боротьби та інформаційних операцій. У результаті активно розвиваються захищені цифрові мережі, резервні системи зв'язку та механізми забезпечення живучості систем ситуаційної обізнаності (Таблиця 4.7).

Таблиця 4.7 – Основні переваги міжнародних моделей

Держава	**Основна перевага**
США	Високий рівень автоматизації
Франція	Інтеграція військової та правоохоронної діяльності
Польща	Розвинена територіальна розвідка
Фінляндія	Система всеохоплюючої оборони
Швеція	Висока територіальна стійкість

Важливим напрямом розвитку сучасних систем розвідки є інтеграція відкритих джерел інформації у загальну систему аналізу даних. Соціальні мережі, супутникові сервіси, цифрові карти та інші інформаційні ресурси активно використовуються для оцінювання бойової обстановки та моніторингу загроз. У сучасній війні відкриті джерела інформації стали повноцінним елементом системи розвідки.

Для Національної гвардії України міжнародний досвід має особливе значення у зв'язку з необхідністю реформування системи розвідувального забезпечення та адаптації до сучасних умов ведення війни (Таблиця 4.8). Аналіз зарубіжних моделей дозволяє визначити основні напрями розвитку системи розвідки НГУ та виявити найбільш ефективні механізми інтеграції військової, правоохоронної та інформаційної діяльності.

Таблиця 4.8 – Основні напрями адаптації міжнародного досвіду для НГУ

Напрям	**Основний зміст**
Інтеграція розвідки	Єдина система управління
Цифрові платформи	Автоматизоване управління
Безпілотні системи	Інтеграція БпЛА у систему управління
Територіальна розвідка	Використання місцевих ресурсів
Центри аналізу	Автоматизований аналіз інформації
Сумісність із НАТО	Інтеграція до єдиного інформаційного простору

Особливий інтерес для НГУ становить американський досвід інтеграції безпілотних систем та автоматизованих платформ управління, французька модель взаємодії військової та правоохоронної складової, польська система територіальної розвідки та скандинавський підхід до забезпечення територіальної стійкості та ситуаційної обізнаності.

Разом із тим проведений аналіз показує, що ефективне функціонування сучасної системи розвідки потребує значних фінансових, технічних та кадрових

ресурсів. Високий рівень цифровізації, автоматизації та інтеграції систем управління можливий лише за умови постійного розвитку технічної бази, створення сучасної інформаційної інфраструктури та підготовки висококваліфікованих фахівців.

Особливого значення для України набуває питання інтеграції системи розвідувального забезпечення до стандартів НАТО. Саме сумісність цифрових платформ, автоматизованих систем управління та систем обміну інформацією є необхідною умовою ефективної взаємодії між різними складовими Сил оборони України та партнерами держави.

Таким чином проведений порівняльний аналіз міжнародних моделей сучасного розвідувального забезпечення підтверджує, що розвиток системи розвідки Національної гвардії України повинен здійснюватися на основі принципів інтеграції різних джерел інформації, створення єдиної системи ситуаційної обізнаності, автоматизації аналізу даних та цифровізації управління бойовими діями. Використання міжнародного досвіду дозволить підвищити ефективність розвідувального забезпечення НГУ, забезпечити інтеграцію до сучасної системи Сил оборони України та адаптувати систему управління до вимог сучасної високоманевреної війни.

Висновки до розділу 4

Проведений аналіз міжнародного досвіду організації систем розвідувального забезпечення підтвердив, що сучасні моделі військової розвідки та управління бойовими діями у провідних державах світу розвиваються у напрямі інтеграції різних джерел інформації, цифровізації систем управління, автоматизації аналізу даних та створення єдиного інформаційного простору. Досвід Сполучених Штатів Америки, Французької Республіки, Республіки Польща, Фінляндської Республіки та Королівства Швеція свідчить про те, що сучасна система розвідки вже не функціонує як сукупність окремих розвідувальних органів, а являє собою складну багаторівневу систему ситуаційної обізнаності, інтегровану у загальну систему управління військами.

У ході дослідження встановлено, що сучасні системи розвідки держав-членів НАТО базуються на принципах інтеграції безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, супутникового моніторингу, відкритих джерел інформації та автоматизованих систем аналізу даних у єдину систему управління бойовими діями. Саме інтеграція різних джерел інформації забезпечує формування найбільш повної картини бойової обстановки та підтримку процесу прийняття рішень у режимі реального часу.

Однією з головних тенденцій розвитку сучасних систем розвідки є широке використання безпілотних літальних апаратів. Усі досліджені держави активно інтегрують безпілотні системи у систему розвідувального забезпечення та використовують їх як основний інструмент тактичної розвідки, спостереження та підтримки ситуаційної обізнаності. У сучасних умовах саме

безпілотні системи забезпечують постійний моніторинг бойової обстановки та дозволяють суттєво скоротити час між виявленням цілі та її ураженням.

Особливого значення у сучасних системах розвідки набуває цифровізація управління бойовими діями. Держави-члени НАТО активно впроваджують автоматизовані платформи ситуаційної обізнаності, цифрові системи управління військами та автоматизовані системи аналізу інформації. Саме цифрові платформи забезпечують інтеграцію різних джерел даних, оперативний обмін інформацією між органами управління та підтримку процесу прийняття рішень.

Проведений аналіз американського досвіду підтвердив ефективність створення єдиної інтегрованої системи розвідувального забезпечення, яка поєднує військову, технічну, супутникову та інформаційну розвідку у межах спільного інформаційного простору. Особливістю американської моделі є високий рівень автоматизації процесів управління, широке використання безпілотних систем та інтеграція технологій штучного інтелекту у систему аналізу інформації.

У ході дослідження встановлено, що французька модель розвідувального забезпечення характеризується високим рівнем інтеграції військової та правоохоронної складової. Національна жандармерія Франції виконує функції військового формування та правоохоронного органу одночасно, що дозволяє забезпечити ефективну взаємодію між системою внутрішньої безпеки та військовою розвідкою. Особливого значення у Франції набуває моніторинг міського середовища, протидія терористичним загрозам та аналіз інформаційного простору.

Проведений аналіз польського досвіду підтвердив ефективність інтеграції територіальної оборони у систему розвідки та ситуаційної обізнаності держави. Польща активно використовує територіальну розвідку, місцеві системи спостереження, безпілотні платформи та цифрові системи управління для забезпечення постійного контролю за обстановкою. Особливістю польської моделі є поєднання військової та територіальної складової у межах єдиної системи ситуаційної обізнаності.

Особливого значення набуває досвід Фінляндії та Швеції, які побудували систему безпеки держави на принципах всеохоплюючої оборони та територіальної стійкості. У цих державах система розвідки інтегрована із цивільною інфраструктурою, органами місцевого самоврядування, добровольчими формуваннями та цифровими платформами ситуаційної обізнаності. Саме така інтеграція забезпечує високу стійкість системи управління та можливість підтримання контролю за обстановкою навіть в умовах широкомасштабної агресії.

У ході дослідження встановлено, що спільною рисою усіх розглянутих міжнародних моделей є створення єдиного інформаційного простору та інтеграція різних джерел розвідки у систему управління бойовими діями. Саме інтеграція безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації та автоматизованих платформ аналізу даних забезпечує високий рівень ситуаційної обізнаності та ефективність управління військами.

Проведений аналіз підтвердив, що сучасна система розвідки дедалі більше базується на автоматизації аналізу інформації та використанні технологій штучного інтелекту. Усі досліджені держави активно впроваджують автоматизовані системи обробки великих масивів даних, алгоритми прогнозування бойової обстановки та цифрові платформи підтримки прийняття рішень. Саме автоматизація процесів аналізу інформації стала одним із головних напрямів розвитку сучасної системи розвідки.

Особливого значення набуває питання стійкості цифрових систем управління до впливу противника. Усі досліджені держави приділяють значну увагу захисту інформації, створенню захищених цифрових мереж, резервних систем зв'язку та забезпеченню живучості систем ситуаційної обізнаності. Сучасна війна підтвердила, що інформаційний простір та цифрові системи управління є одними з головних цілей для противника.

У результаті дослідження встановлено, що для Національної гвардії України міжнародний досвід має особливе значення у зв'язку з необхідністю реформування системи розвідувального забезпечення та адаптації до сучасних умов ведення війни. Особливий інтерес становить інтеграція безпілотних систем у систему управління бойовими діями, створення сучасних центрів аналізу інформації, розвиток систем ситуаційної обізнаності та автоматизація аналізу даних.

Проведений аналіз підтвердив, що подальший розвиток системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України повинен здійснюватися на основі принципів інтеграції різних джерел інформації, створення єдиного інформаційного простору, автоматизації управління бойовими діями та адаптації до стандартів НАТО. Саме впровадження сучасних цифрових платформ управління, інтеграція безпілотних систем та розвиток автоматизованих систем аналізу інформації є необхідною умовою підвищення ефективності службово-бойової діяльності НГУ.

Таким чином міжнародний досвід організації сучасних систем розвідувального забезпечення свідчить про необхідність комплексного реформування системи розвідки Національної гвардії України. Основними напрямами такого реформування повинні стати інтеграція різних джерел інформації у єдину систему ситуаційної обізнаності, розвиток безпілотних систем, автоматизація аналізу даних, створення сучасних центрів аналізу інформації та забезпечення сумісності цифрових платформ управління із системами держав-членів НАТО. Реалізація зазначених напрямів дозволить суттєво підвищити ефективність системи розвідувального забезпечення НГУ та адаптувати її до сучасних умов ведення війни.

5. ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВІДУВАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

5.1. Проблеми визначення правового статусу розвідувальних підрозділів Національної гвардії України

Однією з найбільш актуальних та системних проблем сучасного нормативно-правового регулювання розвідувального забезпечення Національної гвардії України є невизначеність правового статусу розвідувальних підрозділів НГУ, їх місця у системі Сил оборони України та відсутність комплексного правового врегулювання діяльності у сфері сучасного розвідувального забезпечення. Повномасштабна російсько-українська війна суттєво змінила роль Національної гвардії України у системі національної безпеки та оборони держави, однак нормативно-правова база значною мірою залишилася орієнтованою на умови мирного часу та не повною мірою враховує сучасний характер бойових дій.

У сучасних умовах підрозділи Національної гвардії України фактично виконують широкий спектр завдань, пов’язаних із веденням бойових дій, стабілізаційними заходами, обороною населених пунктів, боротьбою з диверсійно-розвідувальними групами, охороною критичної інфраструктури та забезпеченням внутрішньої безпеки держави. У процесі виконання зазначених завдань НГУ активно використовує безпілотні системи, цифрові платформи ситуаційної обізнаності, засоби радіоелектронної розвідки та інші елементи сучасної системи розвідувального забезпечення. Водночас чинне законодавство не містить достатньо чіткого визначення статусу таких підрозділів та особливостей їх діяльності.

Основною проблемою є те, що чинна нормативно-правова база не визначає Національну гвардію України як окремий розвідувальний орган держави, однак фактично підрозділи НГУ здійснюють значний обсяг розвідувальної діяльності у межах виконання службово-бойових завдань (Таблиця 5.1).

Таблиця 5.1 – Основні проблеми правового статусу підрозділів розвідки Національної гвардії України

Проблема	**Основний зміст**
Невизначеність статусу	Відсутність чіткого визначення
Відсутність повноважень	Нечітке нормативне регулювання
Недостатня інтеграція	Обмежена взаємодія із СОУ
Проблеми цифровізації	Відсутність регулювання цифрових систем
Нестача стандартів	Відсутність єдиних процедур

У результаті виникає правова невизначеність щодо обсягу повноважень, порядку застосування технічних засобів розвідки, використання безпілотних

систем, збору та обробки інформації, а також інтеграції до системи розвідки Сил оборони України.

Війна характеризується широким використанням багатоджерельної розвідки, інтеграцією різних джерел інформації та цифровізацією управління бойовими діями. У таких умовах система розвідки вже не може функціонувати ізольовано, а повинна бути інтегрованою у єдиний інформаційний простір. Саме тому особливого значення набуває правове визначення місця підрозділів розвідки НГУ у системі обміну інформацією та ситуаційної обізнаності Сил оборони України.

Суттєвою проблемою є відсутність чітко визначеної структури підрозділів розвідки Національної гвардії України. У сучасних умовах у системі НГУ функціонують підрозділи безпілотних систем, групи спостереження, елементи радіоелектронної розвідки, аналітичні підрозділи та інші структури, які фактично виконують розвідувальні функції. Проте їх статус, структура, повноваження та місце у системі управління не завжди мають належне нормативне закріплення.

Особливого значення набуває проблема правового регулювання використання безпілотних літальних апаратів у системі розвідки НГУ. Сучасна війна підтвердила, що безпілотні системи стали одним із головних елементів тактичної розвідки та ситуаційної обізнаності. Однак чинне законодавство не визначає повною мірою порядок застосування безпілотних систем у діяльності Національної гвардії України, механізми інтеграції інформації у систему управління військами та особливості використання автоматизованих платформ аналізу даних.

Важливою проблемою є також недостатнє нормативне врегулювання системи обміну розвідувальною інформацією між НГУ та іншими складовими сектору безпеки і оборони. У сучасних умовах ефективне ведення бойових дій неможливе без постійної взаємодії між Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою безпеки України, Державною прикордонною службою України та Національною гвардією України. Водночас механізми обміну інформацією, інтеграції цифрових платформ та забезпечення сумісності систем управління потребують подальшого нормативного врегулювання.

Суттєвого значення набуває проблема інтеграції Національної гвардії України до сучасної системи ситуаційної обізнаності Сил оборони України. Сучасні бойові дії потребують функціонування єдиного інформаційного простору, у межах якого всі складові сектору безпеки і оборони мають можливість отримувати актуальну інформацію про бойову обстановку. Однак відсутність єдиних стандартів обміну даними, різний рівень цифровізації систем управління та недостатня інтеграція платформ ситуаційної обізнаності створюють суттєві труднощі для функціонування такої системи.

Особливої актуальності набуває проблема нормативного визначення порядку використання відкритих джерел інформації та цифрових платформ у системі розвідувального забезпечення НГУ. У сучасних умовах аналіз соціальних мереж, цифрових карт, супутникових сервісів та інших відкритих

ресурсів став одним із важливих елементів розвідки. Проте правове регулювання такої діяльності залишається недостатньо визначеним.

Суттєвою проблемою є також недостатнє нормативне врегулювання використання автоматизованих систем аналізу інформації та технологій штучного інтелекту. Системи розвідки дедалі більше базуються на автоматизованому аналізі великих масивів даних, прогнозуванні дій противника та автоматичному визначенні цілей. У результаті виникає необхідність визначення правових механізмів використання таких технологій у діяльності підрозділів НГУ.

Важливим питанням є співвідношення військової та правоохоронної складової діяльності Національної гвардії України. На відміну від класичних військових формувань, НГУ виконує також функції забезпечення внутрішньої безпеки держави, охорони громадського порядку та боротьби з диверсійними загрозами. У сучасних умовах це призводить до необхідності поєднання елементів військової, інформаційної та контрдиверсійної розвідки у межах єдиної системи управління.

Особливого значення набуває питання підготовки фахівців у сфері сучасного розвідувального забезпечення. Чинна нормативно-правова база не повною мірою враховує потребу у підготовці операторів безпілотних систем, аналітиків цифрових платформ, фахівців із відкритих джерел інформації та спеціалістів у сфері автоматизованого аналізу даних. У результаті виникає необхідність створення сучасної системи професійної підготовки персоналу розвідувальних підрозділів НГУ.

Суттєвою проблемою є також необхідність адаптації системи розвідки Національної гвардії України до стандартів НАТО. Сучасні системи розвідувального забезпечення держав-членів Альянсу базуються на принципах інтеграції різних джерел інформації, цифровізації управління та автоматизації аналізу даних. Для ефективної інтеграції НГУ до системи Сил оборони України та забезпечення сумісності із партнерами необхідним є впровадження сучасних стандартів організації розвідувального забезпечення.

Важливим аспектом є забезпечення стійкості системи розвідки до впливу противника. Війна характеризується активним застосуванням засобів радіоелектронної боротьби, кібератак та інформаційних операцій. У зв’язку з цим сучасна система розвідки повинна мати захищені цифрові мережі, резервні канали зв’язку та механізми забезпечення живучості систем управління.

Таким чином сучасна система нормативно-правового регулювання діяльності розвідувальних підрозділів Національної гвардії України не повною мірою відповідає сучасному характеру бойових дій та потребує комплексного реформування. Основними напрямами удосконалення повинні стати чітке визначення правового статусу розвідувальних підрозділів НГУ, інтеграція до єдиної системи Сил оборони України, розвиток цифрових систем управління, нормативне врегулювання використання безпілотних систем та автоматизованих платформ аналізу інформації, а також адаптація системи розвідки до стандартів НАТО та сучасних умов ведення війни.

5.2. Проблеми нормативного регулювання використання безпілотних літальних апаратів у системі розвідувального забезпечення Національної гвардії України

Однією з найбільш актуальних проблем сучасного розвідувального забезпечення Національної гвардії України є недостатній рівень нормативно-правового регулювання використання безпілотних літальних апаратів у службово-бойовій діяльності. Повномасштабна російсько-українська війна продемонструвала, що безпілотні системи стали одним із ключових елементів сучасної війни та фактично змінили підходи до ведення розвідки, організації вогневого ураження, забезпечення ситуаційної обізнаності та управління військами. Безпілотні системи стали основним джерелом тактичної розвідувальної інформації та важливим елементом системи управління бойовими діями.

Для Національної гвардії України використання безпілотних літальних апаратів має особливе значення у зв'язку зі специфікою виконуваних завдань. Підрозділи НГУ беруть участь у бойових діях у міській забудові, стабілізаційних операціях, боротьбі з диверсійно-розвідувальними групами, охороні критичної інфраструктури та забезпеченні внутрішньої безпеки держави. Саме безпілотні системи дозволяють забезпечити постійний контроль за обстановкою, своєчасне виявлення загроз та оперативне реагування на дії противника.

Разом із тим чинна нормативно-правова база України не повною мірою відповідає сучасному характеру використання безпілотних систем у бойових діях. Значна частина нормативних актів формувалася в умовах мирного часу та не враховує сучасних способів застосування безпілотних літальних апаратів, інтеграції їх у систему розвідувального забезпечення та використання у межах єдиної системи ситуаційної обізнаності (Таблиця 5.2).

Таблиця 5.2 – Основні проблеми використання безпілотних систем

Проблема	**Основний зміст**
Відсутність єдиних стандартів	Різні системи управління
Недостатнє нормативне регулювання	Обмеження у застосуванні
Проблеми інтеграції	Відсутність єдиної мережі
Захист каналів зв'язку	Вразливість до РЕБ
Нестача операторів	Кадрові проблеми

Однією з головних проблем є відсутність комплексного нормативного визначення місця безпілотних систем у системі розвідувального забезпечення Національної гвардії України. У сучасних умовах безпілотні апарати фактично виконують функції повітряної розвідки, спостереження, коригування вогню та контролю бойової обстановки, однак їх правовий статус, порядок застосування та інтеграції у систему управління військами залишаються недостатньо визначеними.

Особливої актуальності проблема набуває у сфері застосування ударних безпілотних систем та дронів-камікадзе. Сучасна війна підтвердила високу ефективність використання таких систем для ураження техніки, вогневих позицій та особового складу противника. Разом із тим нормативно-правова база України не містить достатньо чітких механізмів регулювання використання таких засобів у системі розвідувального забезпечення та бойового управління.

Суттєвою проблемою є також відсутність єдиних стандартів організації підрозділів безпілотних систем у структурі Національної гвардії України. У сучасних умовах безпілотні літальні апарати активно використовуються різними підрозділами НГУ, однак структура, порядок підпорядкування, система управління та механізми взаємодії таких підрозділів залишаються недостатньо уніфікованими.

Важливою проблемою є інтеграція безпілотних систем у єдину систему ситуаційної обізнаності Сил оборони України. У сучасних бойових діях інформація від безпілотних літальних апаратів повинна оперативно передаватися до органів управління, артилерійських підрозділів та інших складових системи бойового управління. Проте недостатня сумісність цифрових платформ, відсутність єдиних стандартів передачі даних та фрагментованість систем управління суттєво ускладнюють інтеграцію безпілотних систем у загальну систему розвідувального забезпечення.

Особливого значення набуває проблема захисту безпілотних систем від засобів радіоелектронного впливу противника. Сучасна війна характеризується активним застосуванням засобів придушення сигналів управління, порушення супутникової навігації та перехоплення каналів зв’язку. У результаті безпілотні системи потребують використання захищених каналів передачі даних, резервних систем навігації та механізмів забезпечення стійкості до радіоелектронного впливу.

Суттєвою проблемою залишається також недостатнє нормативне врегулювання використання автоматизованих систем управління безпілотними апаратами. Сучасні безпілотні системи дедалі більше інтегруються із цифровими платформами ситуаційної обізнаності, автоматизованими системами передачі координат та алгоритмами аналізу інформації. У результаті виникає необхідність визначення порядку використання таких систем, механізмів обміну даними та забезпечення інформаційної безпеки.

Особливого значення набуває проблема інтеграції технологій штучного інтелекту у систему управління безпілотними системами. Сучасні алгоритми дозволяють автоматично розпізнавати цілі, аналізувати відеоінформацію, прогнозувати маршрути пересування противника та підтримувати процес прийняття рішень. Разом із тим чинна нормативно-правова база практично не регулює використання автоматизованих алгоритмів аналізу інформації та технологій штучного інтелекту у діяльності розвідувальних підрозділів.

Важливою проблемою є також кадрове забезпечення системи безпілотної розвідки. Війна потребує значної кількості операторів безпілотних систем, аналітиків відеоінформації, спеціалістів із цифрових платформ управління та фахівців у сфері радіоелектронної боротьби. У результаті виникає необхідність

створення сучасної системи підготовки персоналу, адаптованої до умов сучасної війни.

Суттєвого значення набуває питання стандартизації безпілотних систем та сумісності цифрових платформ управління. У сучасних умовах різні підрозділи можуть використовувати безпілотні апарати різних типів та різні системи передачі інформації, що ускладнює інтеграцію у єдину систему ситуаційної обізнаності. Саме тому необхідним є створення єдиних стандартів використання безпілотних систем у системі розвідувального забезпечення.

Важливою проблемою залишається забезпечення стійкості цифрової інфраструктури, яка використовується для управління безпілотними системами. Сучасний противник активно застосовує кібератаки, інформаційні операції та засоби радіоелектронного впливу для порушення функціонування систем управління. У результаті системи безпілотної розвідки потребують створення захищених цифрових мереж та резервних механізмів передачі інформації.

Особливого значення набуває інтеграція безпілотних систем у сучасну систему багатоджерельної розвідки. Інформація, отримана від безпілотних апаратів, повинна поєднуватися із результатами радіоелектронної, агентурної, супутникової та відкритої розвідки. Саме така інтеграція забезпечує формування найбільш повної картини бойової обстановки та підвищує ефективність управління військами.

Для Національної гвардії України подальший розвиток системи безпілотної розвідки має стратегічне значення. Необхідним є створення сучасної нормативно-правової бази, яка визначатиме правовий статус безпілотних систем, порядок їх використання, механізми інтеграції у систему розвідувального забезпечення та взаємодії із іншими складовими Сил оборони України.

Таким чином сучасна система нормативного регулювання використання безпілотних літальних апаратів у Національній гвардії України не повною мірою відповідає сучасному характеру бойових дій та потребує комплексного реформування. Основними напрямами удосконалення повинні стати створення єдиної системи управління безпілотними системами, інтеграція їх у систему ситуаційної обізнаності, нормативне врегулювання використання автоматизованих систем аналізу інформації та забезпечення сумісності цифрових платформ із системами Сил оборони України та стандартами НАТО.

5.3. Проблеми обміну розвідувальною інформацією та інтеграції систем передачі даних у системі розвідувального забезпечення Національної гвардії України

Однією з найбільш важливих умов ефективного функціонування сучасної системи розвідувального забезпечення є своєчасний, безперервний та захищений обмін розвідувальною інформацією між усіма складовими сектору безпеки і оборони держави. Досвід російсько-української війни підтвердив, що

швидкість передачі інформації та рівень інтеграції систем управління безпосередньо впливають на ефективність бойових дій, організацію вогневого ураження та здатність військ оперативно реагувати на зміни бойової обстановки.

Війна характеризується надзвичайно високою динамікою бойових дій, широким застосуванням безпілотних систем, цифрових платформ управління та автоматизованих засобів аналізу інформації. У таких умовах інформація про противника, маршрути переміщення військ, результати ударів та зміни бойової обстановки повинна передаватися між різними органами управління практично миттєво. Саме тому система обміну розвідувальною інформацією стала одним із ключових елементів сучасного розвідувального забезпечення.

Для Національної гвардії України питання організації обміну розвідувальною інформацією має особливе значення у зв'язку з інтеграцією підрозділів НГУ у систему Сил оборони України. Підрозділи НГУ постійно взаємодіють із Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою безпеки України, Державною прикордонною службою України та іншими складовими сектору безпеки і оборони. Усі зазначені структури використовують різні джерела інформації та цифрові системи управління, що потребує створення єдиної системи обміну даними.

Основною проблемою сучасної системи обміну інформацією є відсутність повністю інтегрованого інформаційного простору між різними складовими сектору безпеки і оборони. Незважаючи на значний розвиток цифрових платформ управління та систем ситуаційної обізнаності, на практиці продовжують існувати проблеми сумісності різних систем передачі даних, обмежені можливості автоматизованого обміну інформацією та фрагментованість цифрових платформ (Таблиця 5.3).

Таблиця 5.3 – Основні проблеми системи обміну інформацією

Проблема	**Основний зміст**
Фрагментованість систем	Відсутність єдиної платформи
Різні стандарти	Несумісність цифрових систем
Повільна передача даних	Втрата актуальності інформації
Обмежена інтеграція	Відсутність єдиного інформаційного простору
Недостатній захист	Вразливість каналів зв'язку

Система обміну розвідувальною інформацією повинна функціонувати як єдина цифрова мережа, яка забезпечує інтеграцію даних від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації, спостережних постів та інших засобів розвідки. Саме така інтеграція дозволяє формувати єдину картину бойової обстановки та забезпечувати підтримку процесу прийняття рішень у режимі реального часу.

Важливою проблемою є недостатня уніфікація цифрових платформ управління бойовими діями. У сучасних умовах різні структури сектору безпеки і оборони можуть використовувати різні системи передачі даних,

формати інформації та механізми обміну повідомленнями. У результаті виникають труднощі із сумісністю платформ, затримки у передачі інформації та ризики втрати актуальних розвідувальних даних.

Особливої актуальності проблема набуває під час інтеграції безпілотних систем у загальну систему ситуаційної обізнаності. Безпілотні літальні апарати забезпечують основний обсяг тактичної розвідувальної інформації, однак ефективне використання цих даних можливе лише за умови їх оперативної передачі до органів управління та інтеграції із результатами інших видів розвідки. На практиці різні підрозділи можуть використовувати різні програмні комплекси та системи передачі даних, що ускладнює інтеграцію інформації у єдину систему управління.

Суттєвою проблемою залишається відсутність єдиних стандартів передачі розвідувальної інформації між різними складовими Сил оборони України. У сучасній війні інформація повинна бути доступною для командирів усіх рівнів незалежно від належності до певного військового формування або структури сектору безпеки. Однак різний рівень цифровізації, обмежені можливості інтеграції платформ та відсутність єдиних протоколів обміну даними ускладнюють формування єдиного інформаційного простору.

Особливого значення набуває проблема захисту інформації та стійкості систем обміну даними до зовнішнього впливу. Сучасний противник активно використовує засоби радіоелектронної боротьби, кібератаки, перехоплення каналів зв’язку та інформаційні операції для порушення функціонування систем управління військами. У результаті система передачі розвідувальної інформації повинна мати захищені канали зв’язку, резервні механізми передачі даних та високу стійкість до зовнішнього впливу.

Важливою проблемою є також забезпечення швидкості передачі інформації. У сучасній війні час між виявленням цілі та її ураженням постійно скорочується. Будь-яке запізнення з передачею інформації може призвести до втрати актуальності даних та неможливості ефективного ураження противника. Саме тому сучасна система обміну інформацією повинна забезпечувати автоматизовану передачу координат, оперативне доведення даних до засобів вогневого ураження та інтеграцію із цифровими платформами управління бойовими діями.

Суттєвою проблемою є недостатній рівень автоматизації обробки розвідувальної інформації. У сучасних умовах великі обсяги даних, що надходять від різних джерел розвідки, потребують використання автоматизованих систем аналізу та інтеграції інформації. Без таких систем ефективне функціонування сучасної системи ситуаційної обізнаності стає практично неможливим.

Особливого значення набуває використання технологій штучного інтелекту для автоматизації процесів обробки інформації. Сучасні алгоритми дозволяють автоматично аналізувати великі масиви даних, інтегрувати інформацію з різних джерел, визначати пріоритетні цілі та прогнозувати дії противника. Разом із тим нормативно-правова база України не повною мірою

визначає порядок використання таких технологій у системі розвідувального забезпечення.

Важливою проблемою є кадрове забезпечення системи обміну інформацією. Сучасна система цифрового управління бойовими діями потребує висококваліфікованих фахівців у сфері цифрових платформ, автоматизованих систем аналізу даних, кібербезпеки та управління інформаційними мережами. У результаті виникає необхідність створення сучасної системи підготовки персоналу, здатного забезпечувати функціонування складних цифрових систем управління.

Суттєвого значення набуває також проблема інтеграції систем обміну інформацією Національної гвардії України до стандартів НАТО. Сучасні системи управління Альянсу базуються на принципах сумісності цифрових платформ, автоматизованого обміну даними та інтеграції різних джерел інформації у єдину систему ситуаційної обізнаності. Для ефективної взаємодії із партнерами України необхідним є впровадження сучасних стандартів обміну розвідувальною інформацією.

Важливим напрямом розвитку системи передачі даних є створення сучасних центрів аналізу інформації. Саме такі центри забезпечують інтеграцію інформації від різних джерел розвідки, формування єдиної картини бойової обстановки та підтримку процесу прийняття рішень. У сучасних умовах центри аналізу інформації фактично стають центральним елементом системи ситуаційної обізнаності.

Для Національної гвардії України подальший розвиток системи обміну розвідувальною інформацією має стратегічне значення. Необхідним є створення єдиної цифрової системи передачі даних, інтеграція безпілотних систем у загальну мережу управління, автоматизація аналізу інформації та забезпечення сумісності платформ із системами Сил оборони України та стандартами НАТО.

Таким чином сучасна система обміну розвідувальною інформацією є одним із ключових елементів ефективного управління військами у сучасній війні. Її розвиток безпосередньо пов’язаний із цифровізацією бойових дій, автоматизацією аналізу інформації, інтеграцією різних джерел розвідки та створенням єдиного інформаційного простору Сил оборони України. Для Національної гвардії України удосконалення системи передачі розвідувальної інформації є необхідною умовою підвищення ефективності службово-бойової діяльності та адаптації до сучасних умов ведення війни.

5.4. Проблеми інтеграції багатоджерельної розвідки, центрів аналізу інформації та системи ситуаційної обізнаності у системі розвідувального забезпечення Національної гвардії України

Однією з ключових тенденцій розвитку сучасної військової розвідки є перехід від ізольованого функціонування окремих розвідувальних органів до інтегрованої системи багатоджерельної розвідки та єдиного інформаційного

простору. Досвід російсько-української війни підтвердив, що ефективність бойових дій безпосередньо залежить від здатності системи розвідки швидко інтегрувати інформацію з різних джерел, формувати єдину картину бойової обстановки та забезпечувати оперативне доведення даних до органів управління та засобів вогневого ураження.

У сучасній війні інформація надходить одночасно від великої кількості джерел. Безпілотні літальні апарати, радіоелектронна розвідка, супутникові системи, спостережні пости, цифрові платформи, відкриті джерела інформації та інші засоби спостереження формують величезний обсяг даних, які потребують постійного аналізу та інтеграції. Саме тому сучасна система розвідки дедалі більше базується на принципах багатоджерельного аналізу інформації та функціонуванні центрів аналізу даних.

Для Національної гвардії України проблема інтеграції різних джерел розвідки має особливе значення у зв'язку з характером виконуваних завдань та необхідністю взаємодії із різними складовими сектору безпеки і оборони.

Основною проблемою сучасної системи багатоджерельної розвідки є недостатня інтеграція різних джерел інформації у єдину систему управління. У сучасних умовах безпілотні системи, радіоелектронна розвідка, відкриті джерела інформації та інші елементи розвідувального забезпечення нерідко функціонують ізольовано або використовують різні цифрові платформи та формати передачі даних. У результаті виникають труднощі із формуванням єдиної картини бойової обстановки та забезпеченням оперативного обміну інформацією (Таблиця 5.4).

Таблиця 5.4 –Основні проблеми багатоджерельної розвідки

Проблема	**Основний зміст**
Відсутність інтеграції	Різні джерела інформації
Нестача автоматизації	Повільний аналіз
Недостатня сумісність	Різні цифрові системи
Обмежені можливості аналізу	Нестача аналітичних центрів
Вразливість інформації	Кіберзагрози

Суттєвою проблемою є відсутність повноцінної системи інтеграції інформації у режимі реального часу. У сучасній війні інформація швидко втрачає актуальність, тому будь-які затримки під час передачі та аналізу даних можуть призводити до втрати переваги над противником. Саме тому система багатоджерельної розвідки повинна забезпечувати автоматизовану інтеграцію інформації та швидке доведення даних до органів управління.

Особливого значення набуває проблема функціонування центрів аналізу інформації. У сучасних умовах саме такі центри повинні забезпечувати збір, обробку, узагальнення та аналіз великих масивів інформації, що надходять від різних джерел розвідки. Проте у системі Національної гвардії України функціонування центрів аналізу інформації залишається недостатньо врегульованим та не повною мірою інтегрованим у загальну систему управління бойовими діями.

Важливою проблемою є недостатній рівень автоматизації процесів аналізу інформації. Сучасні бойові дії супроводжуються надзвичайно великими обсягами даних, які надходять від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації та цифрових платформ. Без використання автоматизованих систем аналізу ефективне функціонування сучасної системи розвідки стає практично неможливим. Разом із тим існуючі системи автоматизованого аналізу даних у НГУ залишаються недостатньо розвиненими.

Особливої актуальності набуває проблема формування єдиної системи ситуаційної обізнаності. Сучасна система управління бойовими діями повинна забезпечувати командирам усіх рівнів доступ до актуальної інформації про бойову обстановку у режимі реального часу. Однак відсутність єдиних цифрових платформ, різний рівень автоматизації та недостатня сумісність систем управління суттєво ускладнюють створення єдиної системи ситуаційної обізнаності.

Суттєвою проблемою є інтеграція безпілотних систем у загальну систему багатоджерельної розвідки. Безпілотні літальні апарати забезпечують основний обсяг тактичної інформації про противника, однак інформація від них не завжди інтегрується із результатами інших видів розвідки. У результаті командири можуть отримувати фрагментарну або неповну інформацію про бойову обстановку.

Важливою проблемою є також недостатній рівень інтеграції відкритих джерел інформації у систему розвідувального забезпечення. У сучасній війні соціальні мережі, цифрові карти, супутникові сервіси та інші відкриті ресурси стали важливими джерелами інформації про противника. Проте механізми інтеграції такої інформації у систему аналізу даних залишаються недостатньо врегульованими та потребують подальшого розвитку.

Особливого значення набуває проблема сумісності цифрових платформ ситуаційної обізнаності. У сучасних умовах різні підрозділи можуть використовувати різні програмні комплекси та системи управління, що створює труднощі для інтеграції інформації та забезпечення оперативного обміну даними. Саме тому необхідним є створення єдиної архітектури цифрового управління бойовими діями.

Суттєвою проблемою залишається також захист інформації та стійкість систем аналізу даних до впливу противника. Сучасна війна характеризується активним застосуванням засобів радіоелектронної боротьби, кібератак та інформаційних операцій. У результаті системи ситуаційної обізнаності та центри аналізу інформації потребують захищених каналів передачі даних, резервних систем управління та механізмів забезпечення живучості.

Особливого значення набуває використання технологій штучного інтелекту для аналізу інформації. Сучасні алгоритми дозволяють автоматично обробляти великі масиви даних, розпізнавати цілі, прогнозувати дії противника та підтримувати процес прийняття рішень. Разом із тим інтеграція таких технологій у систему розвідки НГУ залишається недостатньо врегульованою та потребує подальшого нормативного забезпечення.

Важливою проблемою є кадрове забезпечення системи аналізу інформації. Сучасна багатоджерельна розвідка потребує фахівців у сфері цифрових платформ управління, безпілотних систем, аналізу великих масивів даних, геопросторового аналізу та автоматизованих систем обробки інформації. У результаті виникає необхідність створення сучасної системи підготовки персоналу для роботи у системі ситуаційної обізнаності (Таблиця 5.5).

Таблиця 5.5 – Основні проблеми цифровізації системи розвідки

Проблема	**Основний зміст**
Відсутність єдиної платформи	Різні цифрові системи
Недостатня автоматизація	Повільний аналіз інформації
Кіберзагрози	Вразливість цифрових мереж
Недостатня інтеграція	Обмежений обмін даними
Нестача фахівців	Кадрові проблеми

Суттєвого значення набуває проблема інтеграції системи розвідки НГУ до стандартів НАТО. Сучасні системи розвідки Альянсу базуються на принципах інтеграції різних джерел інформації, автоматизації аналізу даних та створення єдиного інформаційного простору. Для забезпечення сумісності із партнерами України необхідним є впровадження сучасних стандартів організації багатоджерельної розвідки та систем ситуаційної обізнаності.

Для Національної гвардії України подальший розвиток системи багатоджерельної розвідки та ситуаційної обізнаності має стратегічне значення. Необхідним є створення сучасних центрів аналізу інформації, інтеграція безпілотних систем у єдину цифрову мережу, автоматизація процесів аналізу даних та забезпечення сумісності систем управління із платформами Сил оборони України та стандартами НАТО.

Таким чином сучасна система багатоджерельної розвідки, центрів аналізу інформації та ситуаційної обізнаності є одним із ключових елементів сучасного розвідувального забезпечення та визначає ефективність управління військами у сучасній війні. Її розвиток безпосередньо пов’язаний із цифровізацією бойових дій, інтеграцією різних джерел інформації, автоматизацією аналізу даних та створенням єдиного інформаційного простору Сил оборони України. Для Національної гвардії України удосконалення системи інтегрованого аналізу інформації є необхідною умовою підвищення ефективності службово-бойової діяльності та адаптації до сучасних умов ведення війни.

5.5. Проблеми нормативного регулювання використання відкритих джерел інформації, автоматизованих систем аналізу даних та цифровізації системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України

Сучасна російсько-українська війна продемонструвала безпрецедентне зростання ролі цифрових технологій у системі розвідувального забезпечення військ. Розвиток безпілотних систем, цифрових платформ управління,

автоматизованих засобів аналізу інформації, відкритих джерел даних та технологій штучного інтелекту суттєво змінив характер сучасної розвідки та систему управління бойовими діями. У сучасних умовах інформація стала одним із головних ресурсів війни, а швидкість її обробки та інтеграції безпосередньо впливає на ефективність бойових дій.

Сучасна система розвідки дедалі більше базується на використанні відкритих джерел інформації, цифрових платформ ситуаційної обізнаності та автоматизованих алгоритмів аналізу даних.

Для Національної гвардії України використання цифрових технологій та відкритих джерел інформації має особливе значення у зв'язку зі специфікою виконуваних завдань. Підрозділи НГУ беруть участь у бойових діях у міській забудові, стабілізаційних операціях, боротьбі з диверсійно-розвідувальними групами, охороні громадського порядку та забезпеченні внутрішньої безпеки держави. Усі зазначені завдання потребують постійного моніторингу інформаційного середовища, аналізу цифрових даних та інтеграції різних джерел інформації у систему ситуаційної обізнаності.

Разом із тим чинна нормативно-правова база України не повною мірою враховує сучасний характер використання цифрових технологій у системі розвідувального забезпечення. Значна частина нормативних актів формувалася в умовах, коли основними засобами розвідки були традиційні методи збору інформації. У сучасних умовах використання цифрових платформ, відкритих джерел інформації та автоматизованих систем аналізу даних потребує принципово нового підходу до нормативного регулювання.

Однією з головних проблем є відсутність чіткого нормативного визначення місця відкритих джерел інформації у системі розвідувального забезпечення. У сучасній війні відкриті джерела активно використовуються для виявлення пересування військ, аналізу логістики, геолокації об'єктів та оцінювання результатів бойових дій. Проте чинне законодавство не визначає повною мірою порядок використання таких джерел, механізми інтеграції інформації у систему управління та особливості обробки цифрових даних.

Суттєвою проблемою є відсутність єдиної системи цифрової інтеграції інформації. У сучасних умовах різні підрозділи можуть використовувати різні цифрові платформи, автоматизовані системи управління та програмні комплекси, що ускладнює обмін інформацією та створення єдиної системи ситуаційної обізнаності. У результаті виникають труднощі із сумісністю систем та оперативністю передачі даних.

Особливого значення набуває проблема автоматизації аналізу інформації. Сучасна війна супроводжується надзвичайно великими обсягами даних, що надходять від безпілотних систем, відкритих джерел, радіоелектронної розвідки та інших елементів системи розвідки. Без використання автоматизованих систем аналізу ефективне функціонування сучасної системи управління стає практично неможливим.

У сучасних умовах дедалі більшого значення набувають технології штучного інтелекту. Сучасні алгоритми дозволяють автоматично аналізувати великі масиви даних, розпізнавати техніку та живу силу противника, визначати

маршрути переміщення військ, прогнозувати розвиток бойової обстановки та підтримувати процес прийняття рішень. Разом із тим нормативно-правова база України практично не регулює використання таких технологій у системі розвідувального забезпечення.

Важливою проблемою є відсутність нормативного визначення порядку використання автоматизованих систем аналізу інформації у діяльності підрозділів НГУ. У сучасних умовах такі системи дедалі більше інтегруються у систему ситуаційної обізнаності та використовуються для автоматичного визначення цілей, оцінювання бойової обстановки та підтримки процесу управління військами. Проте механізми використання таких систем залишаються недостатньо врегульованими.

Особливого значення набуває проблема захисту цифрових систем управління та інформаційної безпеки. Сучасний противник активно використовує кібератаки, інформаційні операції, засоби радіоелектронного придушення та інші механізми впливу на цифрову інфраструктуру. У результаті сучасна система розвідувального забезпечення потребує створення захищених цифрових мереж, резервних механізмів передачі даних та систем кіберзахисту.

Суттєвою проблемою є використання відкритих джерел інформації противником для здійснення інформаційних операцій та дезінформації. У сучасній війні цифрове середовище стало одним із головних напрямків протиборства, а соціальні мережі, цифрові платформи та інформаційні ресурси активно використовуються для формування необхідної інформаційної обстановки. Саме тому система розвідки повинна не лише використовувати відкриті джерела інформації, але й забезпечувати протидію інформаційним загрозам.

Особливого значення набуває проблема достовірності інформації. У сучасних умовах відкриті джерела можуть містити неправдиву інформацію, навмисні інформаційні вкиди або сфальсифіковані матеріали. У результаті виникає необхідність створення систем автоматизованої перевірки інформації, інтеграції різних джерел даних та використання алгоритмів аналізу достовірності інформації.

Важливою проблемою є також недостатній рівень підготовки персоналу у сфері використання цифрових платформ та автоматизованих систем аналізу інформації. Сучасна система розвідки потребує фахівців у сфері аналізу цифрових даних, геопросторового аналізу, автоматизованих систем управління та кібербезпеки. У результаті виникає необхідність створення сучасної системи підготовки персоналу, адаптованої до умов цифровізації бойових дій.

Суттєвого значення набуває проблема сумісності цифрових систем Національної гвардії України із платформами Сил оборони України та стандартами НАТО. Сучасні системи управління Альянсу базуються на принципах інтеграції різних джерел інформації, автоматизованого обміну даними та створення єдиного інформаційного простору. Для ефективної взаємодії із партнерами України необхідним є впровадження сучасних стандартів цифрового управління та автоматизованого аналізу інформації.

Особливого значення набуває проблема інтеграції автоматизованих систем аналізу інформації у систему управління бойовими діями. У сучасних умовах автоматизовані алгоритми повинні забезпечувати підтримку процесу прийняття рішень, інтеграцію різних джерел інформації та формування єдиної системи ситуаційної обізнаності. Саме така інтеграція є основою сучасного цифрового управління військами.

Для Національної гвардії України подальший розвиток цифрових систем розвідки та автоматизованого аналізу інформації має стратегічне значення. Необхідним є створення сучасної нормативно-правової бази, яка визначатиме порядок використання відкритих джерел інформації, цифрових платформ, автоматизованих систем аналізу даних та технологій штучного інтелекту у системі розвідувального забезпечення.

Таким чином сучасна система нормативного регулювання використання відкритих джерел інформації, автоматизованих систем аналізу даних та цифрових платформ управління не повною мірою відповідає сучасному характеру бойових дій та потребує комплексного реформування. Основними напрямами удосконалення повинні стати інтеграція цифрових систем у єдиний інформаційний простір, створення сучасної системи автоматизованого аналізу інформації, розвиток захищених цифрових платформ управління та забезпечення сумісності систем НГУ із платформами Сил оборони України та стандартами НАТО.

5.6. Проблеми кадрового, організаційного та технічного забезпечення системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України

Ефективність сучасної системи розвідувального забезпечення безпосередньо залежить не лише від наявності нормативно-правової бази та сучасних технічних засобів, а й від рівня кадрового, організаційного та технічного забезпечення органів розвідки. Досвід російсько-української війни підтвердив, що сучасна система розвідки є надзвичайно складною багаторівневою структурою, яка потребує висококваліфікованого персоналу, сучасної технічної бази, автоматизованих систем аналізу інформації та ефективної організації управління.

Сучасний характер бойових дій суттєво змінив вимоги до системи розвідувального забезпечення. Масове застосування безпілотних літальних апаратів, цифрових платформ ситуаційної обізнаності, автоматизованих систем аналізу даних, засобів радіоелектронної боротьби та відкритих джерел інформації призвело до необхідності створення нової моделі організації розвідки, яка базується на інтеграції різних джерел інформації та автоматизації процесів управління.

Для Національної гвардії України проблема кадрового, організаційного та технічного забезпечення системи розвідки має особливе значення у зв’язку зі значним розширенням спектра завдань, які виконують підрозділи НГУ в умовах сучасної війни. Підрозділи Національної гвардії України беруть участь

у бойових діях, стабілізаційних операціях, боротьбі з диверсійно-розвідувальними групами, охороні критичної інфраструктури та забезпеченні внутрішньої безпеки держави. Усі зазначені завдання потребують сучасної системи розвідки, здатної забезпечити постійний моніторинг обстановки та оперативне реагування на зміни бойової ситуації.

Однією з найбільш суттєвих проблем є недостатнє кадрове забезпечення сучасної системи розвідки. Сучасна війна потребує значної кількості фахівців у сфері безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, цифрових платформ управління, геопросторового аналізу, аналізу відкритих джерел інформації та автоматизованих систем обробки даних. Водночас існуюча система підготовки кадрів значною мірою формувалася в умовах мирного часу та не повною мірою відповідає сучасним вимогам (Таблиця 5.6).

Таблиця 5.6 – Основні проблеми забезпечення системи розвідки

Напрям	**Основний зміст проблеми**
Кадровий	Нестача підготовлених фахівців
Організаційний	Недостатня інтеграція підрозділів
Технічний	Нестача сучасних засобів
Цифровий	Обмежені можливості автоматизації

Особливої актуальності проблема кадрового забезпечення набуває у сфері використання безпілотних систем. Сучасні бойові дії показали, що безпілотні літальні апарати стали одним із ключових елементів розвідки та управління бойовими діями. У результаті виникла потреба у великій кількості операторів безпілотних систем, фахівців із обробки відеоінформації, аналітиків цифрових платформ та спеціалістів із технічного обслуговування безпілотних комплексів.

Суттєвою проблемою є також недостатня підготовка фахівців у сфері автоматизованого аналізу інформації та цифрового управління бойовими діями. Сучасні системи ситуаційної обізнаності та автоматизовані платформи управління потребують персоналу, здатного працювати із великими масивами даних, інтегрувати інформацію з різних джерел та підтримувати процес прийняття рішень у режимі реального часу.

Особливого значення набуває проблема підготовки фахівців у сфері радіоелектронної боротьби та захисту інформації. Сучасна війна характеризується активним застосуванням засобів радіоелектронного впливу, кібератак та інформаційних операцій. У результаті система розвідки повинна мати фахівців, здатних забезпечити стійкість цифрових платформ управління та захист інформації від зовнішнього впливу.

Важливою проблемою є також організаційна структура системи розвідки Національної гвардії України. У сучасних умовах розвідка повинна функціонувати як єдина інтегрована система, яка поєднує тактичний, оперативний та стратегічний рівні управління. Проте існуюча структура підрозділів розвідки не завжди забезпечує необхідний рівень інтеграції та координації дій між різними елементами системи.

Суттєвого значення набуває проблема створення сучасних центрів аналізу інформації. У сучасній війні саме такі центри повинні забезпечувати інтеграцію даних від різних джерел розвідки, формування єдиної картини бойової обстановки та підтримку процесу прийняття рішень. Однак у системі НГУ центри аналізу інформації залишаються недостатньо розвиненими та не повною мірою інтегрованими у систему управління бойовими діями.

Важливою організаційною проблемою є недостатній рівень інтеграції системи розвідки НГУ до єдиної системи Сил оборони України. У сучасних умовах підрозділи Національної гвардії України повинні діяти у межах єдиного інформаційного простору разом із Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки, Службою безпеки України та іншими складовими сектору безпеки і оборони. Разом із тим різний рівень цифровізації та відсутність єдиних стандартів обміну інформацією ускладнюють таку інтеграцію.

Суттєвою проблемою є технічне забезпечення системи розвідки. Сучасна війна потребує використання великої кількості безпілотних систем, засобів спостереження, цифрових платформ управління, автоматизованих систем аналізу інформації та захищених каналів зв’язку. Водночас на практиці існує нестача сучасних технічних засобів, обмежені можливості технічного обслуговування та значна залежність від волонтерської підтримки.

Особливої актуальності проблема технічного забезпечення набуває у сфері безпілотних систем. Сучасні бойові дії потребують великої кількості розвідувальних та ударних безпілотних апаратів, а також сучасних засобів зв’язку та передачі даних. Разом із тим забезпечення безпілотними системами нерідко залишається нерівномірним, а значна кількість техніки потребує постійного оновлення та модернізації.

Суттєвою проблемою є також недостатня сумісність різних технічних засобів та цифрових платформ. У сучасних умовах різні підрозділи можуть використовувати різні типи безпілотних систем, програмні комплекси та засоби зв’язку, що ускладнює інтеграцію інформації та створення єдиної системи ситуаційної обізнаності.

Особливого значення набуває проблема забезпечення стійкості систем розвідки до впливу противника. Сучасна війна характеризується активним застосуванням засобів радіоелектронної боротьби, кібератак та інформаційних операцій. У результаті система розвідки повинна мати захищені цифрові мережі, резервні канали зв’язку та механізми забезпечення живучості систем управління.

Важливою проблемою є також недостатній рівень автоматизації процесів аналізу інформації. Великі обсяги даних, що надходять від різних джерел розвідки, потребують використання автоматизованих систем аналізу, інтеграції та прогнозування. У сучасних умовах без таких систем ефективне функціонування сучасної розвідки стає практично неможливим.

Суттєвого значення набуває інтеграція технологій штучного інтелекту у систему розвідки. Сучасні алгоритми дозволяють автоматично аналізувати великі масиви даних, визначати пріоритетні цілі, прогнозувати дії противника

та підтримувати процес прийняття рішень. Разом із тим впровадження таких технологій у системі НГУ залишається недостатнім та потребує подальшого розвитку.

Важливою проблемою є фінансове забезпечення системи розвідки. Сучасна система розвідувального забезпечення потребує значних фінансових ресурсів для придбання безпілотних систем, створення цифрових платформ управління, розвитку автоматизованих систем аналізу даних та забезпечення підготовки персоналу.

Для Національної гвардії України подальший розвиток кадрового, організаційного та технічного забезпечення системи розвідки має стратегічне значення. Необхідним є створення сучасної системи підготовки персоналу, розвиток центрів аналізу інформації, інтеграція цифрових платформ управління, забезпечення сучасними технічними засобами та адаптація системи розвідки до стандартів НАТО.

Таким чином проблеми кадрового, організаційного та технічного забезпечення суттєво впливають на ефективність сучасної системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України. Їх вирішення безпосередньо пов’язане із цифровізацією бойових дій, розвитком автоматизованих систем управління, інтеграцією різних джерел інформації та створенням сучасної системи ситуаційної обізнаності. Для НГУ реформування системи кадрового, організаційного та технічного забезпечення є необхідною умовою підвищення ефективності службово-бойової діяльності та адаптації до сучасних умов ведення війни.

5.7. Проблеми сумісності систем розвідувального забезпечення та інтеграції Національної гвардії України до стандартів НАТО

Одним із ключових напрямів реформування сектору безпеки і оборони України є інтеграція до систем колективної безпеки НАТО та впровадження стандартів Альянсу у сфері управління військами, розвідувального забезпечення та цифрових систем управління бойовими діями. Повномасштабна російсько-українська війна значно прискорила процес адаптації Сил оборони України до сучасних підходів організації військової розвідки, однак водночас виявила низку системних проблем, пов’язаних із сумісністю цифрових платформ, організаційних структур та систем обміну інформацією.

У країнах НАТО система розвідувального забезпечення функціонує як єдина цифрова мережа, яка забезпечує автоматизований обмін інформацією, інтеграцію різних джерел розвідки та підтримку процесу прийняття рішень у режимі реального часу. Основою такої системи є сумісність цифрових платформ, єдині стандарти передачі інформації та інтеграція різних рівнів управління у межах спільного інформаційного простору.

Для Національної гвардії України питання сумісності систем розвідки та інтеграції до стандартів НАТО має особливе значення у зв’язку з участю

підрозділів НГУ у спільних бойових діях із Збройними Силами України та іншими складовими сектору безпеки і оборони. У сучасних умовах підрозділи НГУ повинні функціонувати як частина єдиної системи управління бойовими діями, що потребує інтеграції цифрових платформ, систем ситуаційної обізнаності та засобів передачі інформації.

Однією з головних проблем є відсутність повної сумісності між різними цифровими платформами управління бойовими діями. У сучасних умовах різні підрозділи можуть використовувати різні програмні комплекси, системи передачі даних та засоби автоматизованого аналізу інформації. У результаті виникають труднощі із обміном інформацією, інтеграцією розвідувальних даних та формуванням єдиної картини бойової обстановки (Таблиця 5.7).

Таблиця 5.7 – Основні проблеми інтеграції до стандартів НАТО

Проблема	**Основний зміст**
Несумісність платформ	Різні цифрові системи
Відсутність стандартів	Обмежений обмін даними
Недостатня інтеграція	Відсутність єдиного інформаційного простору
Обмежена автоматизація	Повільне управління
Недостатня підготовка персоналу	Низький рівень адаптації

Суттєвою проблемою залишається відсутність єдиних стандартів передачі розвідувальної інформації. У країнах НАТО цифрові системи управління базуються на уніфікованих протоколах передачі даних та інтеграції різних джерел інформації. Саме це забезпечує можливість взаємодії між різними військовими формуваннями та швидкий обмін інформацією між органами управління різних рівнів. У системі Національної гвардії України процес переходу до таких стандартів лише триває, що створює труднощі для повноцінної інтеграції до сучасної системи управління Сил оборони України.

Особливого значення набуває проблема сумісності систем ситуаційної обізнаності. Сучасна система управління бойовими діями повинна забезпечувати відображення єдиної картини бойової обстановки для всіх підрозділів незалежно від їх підпорядкування. Проте на практиці різні структури сектору безпеки і оборони можуть використовувати різні цифрові платформи, що ускладнює інтеграцію інформації та створення єдиного інформаційного простору.

Важливою проблемою є також недостатня інтеграція систем безпілотної розвідки. У сучасних умовах безпілотні літальні апарати стали одним із головних джерел тактичної інформації, однак ефективне використання отриманих даних можливе лише за умови їх інтеграції у єдину систему управління. Водночас різні типи безпілотних систем можуть використовувати різні канали зв’язку, програмні комплекси та формати передачі інформації, що ускладнює створення інтегрованої системи розвідки.

Ключовою проблемою є також інтеграція автоматизованих систем аналізу інформації та технологій штучного інтелекту. У країнах НАТО активно

використовуються автоматизовані системи аналізу великих масивів даних, цифрові платформи ситуаційної обізнаності та технології прогнозування бойової обстановки. Для повноцінної інтеграції до сучасних систем управління Національна гвардія України потребує створення сучасної цифрової інфраструктури та адаптації існуючих систем до стандартів Альянсу.

Особливого значення набуває проблема інтеграції системи розвідки НГУ до багатоджерельної системи аналізу інформації. Сучасні системи НАТО забезпечують інтеграцію даних від безпілотних систем, супутникової розвідки, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації та інших елементів системи розвідки у межах єдиного інформаційного простору. У результаті формується єдина система ситуаційної обізнаності, яка дозволяє оперативно реагувати на зміни бойової обстановки.

У сучасних умовах інформація повинна передаватися між підрозділами у режимі реального часу та бути доступною для командирів усіх рівнів. Проте існуючі системи обміну інформацією не завжди забезпечують необхідну швидкість передачі даних та інтеграцію різних джерел розвідки.

Особливого значення набуває проблема захисту цифрових систем та стійкості систем управління до впливу противника. Сучасна війна характеризується активним застосуванням засобів радіоелектронної боротьби, кібератак та інформаційних операцій. У зв’язку з цим цифрові системи управління повинні мати захищені канали передачі даних, резервні механізми зв’язку та високу стійкість до зовнішнього впливу.

Важливою проблемою є також різний рівень цифровізації підрозділів. У сучасних умовах окремі підрозділи можуть мати сучасні цифрові системи управління та автоматизовані платформи ситуаційної обізнаності, тоді як інші підрозділи використовують застарілі системи передачі інформації. У результаті виникає нерівномірність у можливостях підрозділів щодо інтеграції до сучасної системи управління бойовими діями.

Суттєвого значення набуває питання кадрового забезпечення процесу інтеграції до стандартів НАТО. Сучасна система розвідувального забезпечення потребує фахівців у сфері цифрових платформ управління, автоматизованих систем аналізу даних, кібербезпеки та інтеграції систем зв’язку. У результаті виникає необхідність створення сучасної системи підготовки персоналу відповідно до стандартів Альянсу.

Особливого значення набуває адаптація організаційної структури розвідувальних підрозділів НГУ до сучасних стандартів НАТО. У країнах Альянсу система розвідки базується на інтеграції тактичного, оперативного та стратегічного рівнів управління, автоматизації процесів аналізу інформації та функціонуванні центрів аналізу даних. Для ефективної інтеграції до сучасної системи управління Національна гвардія України потребує подальшого реформування організаційної структури розвідувальних органів.

Важливим напрямом розвитку є створення єдиного інформаційного простору Сил оборони України. Саме інтеграція цифрових платформ управління, систем ситуаційної обізнаності та засобів передачі даних

забезпечить повноцінне функціонування сучасної системи розвідувального забезпечення та підвищить ефективність управління військами.

Для Національної гвардії України подальший розвиток систем сумісності та інтеграції до стандартів НАТО має стратегічне значення. Необхідним є створення сучасної цифрової інфраструктури, впровадження єдиних стандартів передачі інформації, інтеграція безпілотних систем у загальну систему управління та забезпечення повної сумісності платформ ситуаційної обізнаності із системами Сил оборони України та НАТО.

Таким чином проблеми сумісності систем розвідувального забезпечення та інтеграції до стандартів НАТО є одним із ключових викликів сучасного реформування системи розвідки Національної гвардії України. Їх вирішення безпосередньо пов'язане із цифровізацією бойових дій, інтеграцією різних джерел інформації, автоматизацією управління та створенням єдиного інформаційного простору Сил оборони України. Для НГУ адаптація до стандартів НАТО є необхідною умовою підвищення ефективності службово-бойової діяльності та забезпечення повноцінної інтеграції до сучасної системи управління військами.

5.8. Перспективні напрями реформування системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України

Досвід російсько-української війни підтвердив, що сучасна система розвідувального забезпечення є одним із ключових елементів ефективного ведення бойових дій та функціонування системи управління військами. Водночас результати проведеного дослідження свідчать про наявність значної кількості нормативно-правових, організаційних, кадрових та технічних проблем, які суттєво впливають на ефективність системи розвідки Національної гвардії України. У зв'язку з цим особливого значення набуває комплексне реформування системи розвідувального забезпечення НГУ з урахуванням сучасного характеру війни, досвіду держав-членів НАТО та потреб інтеграції до єдиної системи Сил оборони України.

Традиційна модель організації розвідки вже не забезпечує необхідної швидкості реагування на зміни бойової обстановки. Саме тому реформування системи розвідувального забезпечення повинно бути спрямоване на створення сучасної інтегрованої системи ситуаційної обізнаності, яка забезпечуватиме безперервний збір, аналіз та передачу інформації у режимі реального часу.

Одним із головних напрямів реформування є удосконалення нормативно-правової бази у сфері розвідувального забезпечення. Чинне законодавство значною мірою формувалося в умовах мирного часу та не повною мірою враховує сучасний характер бойових дій, масове застосування безпілотних систем, автоматизованих платформ управління та багатоджерельної розвідки. У результаті виникає необхідність створення сучасної нормативно-правової бази, яка визначатиме правовий статус підрозділів розвідки НГУ, порядок

використання технічних засобів розвідки, механізми інтеграції цифрових платформ та особливості обміну розвідувальною інформацією.

Особливого значення набуває створення єдиної системи управління розвідувальним забезпеченням Національної гвардії України. Розвідка повинна функціонувати як багаторівнева інтегрована система, яка поєднує тактичний, оперативний та стратегічний рівні управління. Саме інтеграція різних джерел інформації, безпілотних систем, аналітичних центрів та цифрових платформ дозволить забезпечити формування єдиної системи ситуаційної обізнаності.

Важливим напрямом реформування є розвиток системи безпілотної розвідки. Досвід сучасної війни підтвердив, що безпілотні літальні апарати стали одним із головних елементів тактичної розвідки та системи управління бойовими діями. У результаті необхідним є створення єдиної системи інтеграції безпілотних систем у структуру розвідувального забезпечення НГУ, забезпечення сумісності цифрових платформ управління та автоматизація передачі інформації до органів управління і засобів вогневого ураження.

Особливого значення набуває розвиток автоматизованих систем аналізу інформації та інтеграція технологій штучного інтелекту у систему розвідувального забезпечення. Бойові дії супроводжуються великими обсягами інформації, які надходять від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації та цифрових платформ управління. Без автоматизованих систем аналізу даних ефективне функціонування сучасної системи розвідки стає практично неможливим. Саме тому одним із головних напрямів реформування повинно стати створення сучасних автоматизованих центрів аналізу інформації та інтеграція алгоритмів автоматизованого аналізу даних у систему управління бойовими діями (Таблиця 5.8).

Таблиця 5.8 – Основні напрями реформування системи розвідки НГУ

Напрям	**Основний зміст**
Цифровізація	Створення єдиної цифрової системи
Безпілотні системи	Інтеграція БпЛА
Автоматизація	Аналіз даних та підтримка рішень
Сумісність із НАТО	Впровадження стандартів
Центри аналізу	Інтеграція різних джерел інформації
Кадрове забезпечення	Підготовка сучасних фахівців

Важливим напрямом розвитку є створення єдиної системи ситуаційної обізнаності Національної гвардії України. У сучасній війні командири усіх рівнів повинні мати доступ до актуальної інформації про бойову обстановку у режимі реального часу. Саме система ситуаційної обізнаності дозволяє інтегрувати інформацію від різних джерел розвідки, відображати розташування своїх військ та противника, контролювати результати бойових дій та підтримувати процес прийняття рішень.

Особливого значення набуває інтеграція системи розвідки НГУ до єдиного інформаційного простору Сил оборони України. У сучасних умовах ефективне ведення бойових дій можливе лише за умови постійної взаємодії між

Національною гвардією України, Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою безпеки України та іншими складовими сектору безпеки і оборони. Саме інтеграція цифрових платформ управління, систем обміну інформацією та аналітичних центрів дозволить забезпечити формування єдиної картини бойової обстановки та підвищити ефективність управління військами.

Важливим напрямом реформування є розвиток системи багатоджерельної розвідки. У сучасних умовах ефективне функціонування системи розвідки можливе лише за умови інтеграції даних від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації, супутникового моніторингу та інших засобів спостереження. Саме багатоджерельний аналіз інформації забезпечує формування найбільш достовірної картини бойової обстановки.

Особливого значення набуває розвиток центрів аналізу інформації. Такі центри повинні забезпечувати інтеграцію різних джерел розвідки, автоматизований аналіз даних та підтримку процесу прийняття рішень. У сучасних умовах саме центри аналізу інформації стають ядром системи ситуаційної обізнаності та забезпечують координацію дій різних елементів системи розвідки.

Суттєвого значення набуває питання захисту інформації та забезпечення стійкості систем управління до впливу противника. Сучасна війна характеризується активним застосуванням кібератак, засобів радіоелектронної боротьби та інформаційних операцій. У результаті необхідним є створення захищених цифрових мереж, резервних систем зв’язку та механізмів забезпечення живучості систем ситуаційної обізнаності.

Важливим напрямом реформування є удосконалення кадрового забезпечення системи розвідки. Сучасна система розвідувального забезпечення потребує висококваліфікованих фахівців у сфері безпілотних систем, цифрових платформ управління, аналізу великих масивів даних, геопросторового аналізу, радіоелектронної боротьби та кібербезпеки. У зв’язку з цим необхідним є створення сучасної системи професійної підготовки персоналу, адаптованої до умов сучасної війни.

Особливого значення набуває інтеграція системи розвідки НГУ до стандартів НАТО. Сучасні системи управління Альянсу базуються на принципах сумісності цифрових платформ, автоматизованого обміну інформацією та інтеграції різних джерел даних у єдиний інформаційний простір. Для ефективної взаємодії із партнерами України необхідним є впровадження сучасних стандартів управління бойовими діями, систем ситуаційної обізнаності та багатоджерельного аналізу інформації.

Важливим напрямом реформування є розвиток систем територіальної розвідки та інтеграція місцевих систем спостереження у загальну систему ситуаційної обізнаності. Досвід Польщі, Фінляндії та Швеції підтвердив ефективність використання територіальної оборони, місцевих ресурсів та цифрових систем моніторингу для забезпечення стійкості системи безпеки держави.

Суттєвого значення набуває розвиток системи протидії інформаційним загрозам та забезпечення інформаційної безпеки. Сучасна війна супроводжується активним використанням інформаційних операцій, дезінформації та цифрових платформ для впливу на суспільство та систему управління військами. У результаті система розвідки повинна забезпечувати не лише збір інформації, а й протидію інформаційним загрозам.

Для Національної гвардії України реформування системи розвідувального забезпечення має стратегічне значення та безпосередньо впливає на ефективність службово-бойової діяльності. Створення сучасної інтегрованої системи ситуаційної обізнаності, автоматизація аналізу інформації, розвиток безпілотних систем та інтеграція до єдиного інформаційного простору Сил оборони України є необхідною умовою адаптації НГУ до сучасних умов ведення війни.

Таким чином перспективні напрями реформування системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України повинні бути спрямовані на створення сучасної цифрової системи управління бойовими діями, інтеграцію різних джерел розвідки, автоматизацію аналізу інформації, розвиток безпілотних систем та забезпечення сумісності із системами Сил оборони України та стандартами НАТО. Реалізація зазначених напрямів дозволить суттєво підвищити ефективність розвідувального забезпечення НГУ та забезпечити адаптацію системи управління до сучасних умов ведення війни.

Висновки до розділу 5

Проведений аналіз сучасного стану нормативно-правового, організаційного та технічного забезпечення системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України підтвердив наявність значної кількості системних проблем, які суттєво впливають на ефективність функціонування розвідувальних підрозділів НГУ в умовах сучасної війни. Повномасштабна російсько-українська війна продемонструвала, що сучасна система розвідки потребує комплексного реформування та адаптації до нових умов ведення бойових дій, які характеризуються високою динамікою обстановки, широким застосуванням безпілотних систем, автоматизованих платформ управління та інтегрованих цифрових систем ситуаційної обізнаності.

У результаті дослідження встановлено, що чинна нормативно-правова база значною мірою формувалася в умовах мирного часу та не повною мірою враховує сучасний характер бойових дій. Однією з головних проблем є невизначеність правового статусу підрозділів розвідки Національної гвардії України, відсутність чіткого нормативного закріплення їх функцій, повноважень та місця у системі Сил оборони України. У сучасних умовах підрозділи НГУ фактично виконують широкий спектр розвідувальних завдань, однак нормативно-правове забезпечення такої діяльності залишається недостатньо врегульованим.

Суттєвою проблемою є недостатній рівень нормативного регулювання використання безпілотних літальних апаратів у системі розвідувального забезпечення. Безпілотні системи стали одним із ключових елементів сучасної війни та забезпечують основний обсяг тактичної розвідувальної інформації. Разом із тим чинне законодавство не містить достатньо чітких механізмів використання безпілотних систем, інтеграції їх у систему управління бойовими діями та автоматизованої передачі інформації до органів управління.

У ході дослідження встановлено, що особливого значення набуває проблема обміну розвідувальною інформацією між різними складовими сектору безпеки і оборони. Сучасна війна підтвердила, що ефективне ведення бойових дій можливе лише за умови функціонування єдиного інформаційного простору, у межах якого забезпечується постійний обмін інформацією між Національною гвардією України, Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою безпеки України та іншими структурами сектору безпеки і оборони. Водночас існуючі системи обміну інформацією залишаються недостатньо інтегрованими, а цифрові платформи управління нерідко є несумісними між собою.

Сучасна система розвідувального забезпечення потребує інтеграції різних джерел інформації у межах єдиної системи багатоджерельної розвідки та ситуаційної обізнаності. Однак на практиці існує проблема фрагментованості цифрових платформ, відсутності єдиної системи аналізу інформації та недостатньої інтеграції безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації та інших елементів системи розвідки.

Особливого значення набуває проблема автоматизації процесів аналізу інформації та використання цифрових технологій у системі розвідки. Сучасна війна супроводжується надзвичайно великими обсягами інформації, які потребують автоматизованого аналізу та прогнозування бойової обстановки. Разом із тим чинна нормативно-правова база не повною мірою враховує використання автоматизованих платформ управління, технологій штучного інтелекту та систем автоматизованого аналізу даних у діяльності розвідувальних підрозділів.

У результаті дослідження встановлено, що важливою проблемою залишається кадрове забезпечення системи сучасного розвідувального забезпечення. Сучасна система розвідки потребує висококваліфікованих фахівців у сфері безпілотних систем, автоматизованих платформ управління, аналізу великих масивів даних, радіоелектронної боротьби та кібербезпеки. Водночас існуюча система підготовки кадрів не повною мірою адаптована до сучасних умов ведення війни та потребує суттєвого оновлення.

Значною проблемою є недостатній рівень сумісності цифрових платформ управління та систем передачі інформації із сучасними стандартами НАТО. Сучасні системи управління Альянсу базуються на принципах інтеграції різних джерел інформації, автоматизованого обміну даними та створення єдиного інформаційного простору. У результаті Національна гвардія України потребує подальшої інтеграції до сучасних стандартів цифрового управління бойовими діями.

Особливого значення набуває проблема захисту інформації та стійкості цифрових систем управління до впливу противника. Сучасна війна характеризується активним застосуванням кібератак, засобів радіоелектронного придушення та інформаційних операцій. У зв'язку з цим сучасна система розвідки повинна мати захищені цифрові мережі, резервні системи зв'язку та механізми забезпечення живучості систем ситуаційної обізнаності.

Проведене дослідження дозволило встановити, що подальший розвиток системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України повинен здійснюватися на основі принципів інтеграції різних джерел інформації, автоматизації управління бойовими діями, створення єдиної системи ситуаційної обізнаності та адаптації до стандартів НАТО. Саме цифровізація бойових дій, інтеграція безпілотних систем, розвиток автоматизованих центрів аналізу інформації та створення єдиного інформаційного простору повинні стати основними напрямами реформування системи розвідки НГУ.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що реформування системи розвідувального забезпечення повинно мати комплексний характер та охоплювати нормативно-правову, організаційну, кадрову та технічну складові. Саме створення сучасної інтегрованої системи управління інформацією, розвиток безпілотних систем, автоматизація аналізу даних та забезпечення сумісності цифрових платформ дозволять підвищити ефективність службово-бойової діяльності Національної гвардії України та забезпечити її адаптацію до сучасних умов ведення війни.

Таким чином, сучасна система розвідувального забезпечення Національної гвардії України потребує суттєвого реформування відповідно до сучасних викликів та стандартів держав-членів НАТО. Основними напрямами такого реформування повинні стати удосконалення нормативно-правової бази, інтеграція різних джерел розвідки у єдину систему ситуаційної обізнаності, розвиток безпілотних систем, автоматизація аналізу інформації, забезпечення сумісності цифрових платформ та створення сучасної системи захисту інформації. Реалізація зазначених напрямів дозволить суттєво підвищити ефективність системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України та забезпечити її інтеграцію до сучасної системи управління Сил оборони України.

6. ПРОПОЗИЦІЇ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЩО РЕГЛАМЕНТУЄ РОЗВІДУВАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

6.1. Пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про Національну гвардію України»

Проведений аналіз сучасного стану нормативно-правового регулювання системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України свідчить про необхідність комплексного вдосконалення чинного законодавства з урахуванням сучасного характеру бойових дій, досвіду російсько-української війни та тенденцій розвитку військової розвідки у державах-членах НАТО. Повномасштабна війна продемонструвала, що Національна гвардія України фактично виконує широкий спектр бойових завдань у складі Сил оборони України та активно використовує сучасні засоби розвідки, безпілотні системи, цифрові платформи управління та автоматизовані системи аналізу інформації. Водночас чинна редакція Закону України «Про Національну гвардію України» не повною мірою враховує сучасні реалії ведення війни та потребує суттєвого оновлення.

Однією з головних проблем чинного законодавства є недостатнє визначення місця Національної гвардії України у системі розвідувального забезпечення держави. Закон визначає НГУ як військове формування з правоохоронними функціями, однак не містить чіткого нормативного визначення повноважень підрозділів розвідки, порядку організації розвідувального забезпечення та механізмів інтеграції до єдиної системи Сил оборони України. У сучасних умовах підрозділи НГУ фактично здійснюють широкий спектр розвідувальних заходів, пов’язаних із веденням бойових дій, моніторингом обстановки, застосуванням безпілотних систем та забезпеченням ситуаційної обізнаності.

У зв’язку з цим доцільним є внесення змін до Закону України «Про Національну гвардію України» шляхом нормативного закріплення права НГУ здійснювати розвідувальне забезпечення виконання службово-бойових завдань. Таке положення повинно визначати, що Національна гвардія України у межах своїх повноважень здійснює заходи щодо збору, обробки, аналізу та передачі розвідувальної інформації в інтересах виконання завдань за призначенням та забезпечення взаємодії із іншими складовими Сил оборони України (Таблиця 6.1).

Таблиця 6.1 – Основні напрями змін до Закону України «Про Національну гвардію України»

Напрям змін	**Основний зміст**
Правовий статус розвідки	Визначення повноважень підрозділів
Безпілотні системи	Право застосування БпЛА
Обмін інформацією	Інтеграція із СОУ
Цифрові системи	Використання платформ ситуаційної обізнаності
Захист інформації	Інформаційна безпека

Особливого значення набуває нормативне визначення статусу підрозділів розвідки Національної гвардії України. У сучасних умовах у системі НГУ функціонують підрозділи безпілотних систем, групи спостереження, аналітичні центри, елементи радіоелектронної розвідки та інші структури, які фактично виконують функції сучасної військової розвідки. Водночас чинне законодавство не містить чіткого визначення їх місця у структурі НГУ, порядку функціонування та механізмів взаємодії із іншими складовими сектору безпеки і оборони (Додаток А).

Важливим напрямом удосконалення законодавства є нормативне закріплення права Національної гвардії України використовувати сучасні технічні засоби розвідки. Сучасна війна підтвердила, що безпілотні літальні апарати, цифрові платформи ситуаційної обізнаності, автоматизовані системи аналізу інформації та засоби радіоелектронної розвідки стали невід'ємними елементами сучасного розвідувального забезпечення. Саме тому доцільним є внесення до закону положень, які визначатимуть право НГУ застосовувати безпілотні системи, автоматизовані комплекси збору інформації, цифрові системи управління та інші технічні засоби в інтересах виконання службово-бойових завдань.

Особливого значення набуває питання нормативного врегулювання використання безпілотних літальних апаратів. Доцільним є визначення у законі права Національної гвардії України використовувати безпілотні системи для ведення повітряної розвідки, спостереження за районом бойових дій, коригування вогню, моніторингу обстановки та забезпечення ситуаційної обізнаності. Водночас необхідно визначити загальні принципи використання таких систем, порядок їх інтеграції у систему управління військами та забезпечення взаємодії із іншими складовими Сил оборони України.

Важливим напрямом удосконалення законодавства є нормативне закріплення механізмів обміну розвідувальною інформацією між Національною гвардією України та іншими складовими сектору безпеки і оборони. У сучасних умовах ефективне ведення бойових дій можливе лише за умови функціонування єдиного інформаційного простору, у межах якого забезпечується постійний обмін інформацією між Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою безпеки України, Державною прикордонною службою України та іншими структурами.

У зв’язку з цим доцільним є внесення до Закону України «Про Національну гвардію України» положень, які визначатимуть право НГУ здійснювати обмін розвідувальною інформацією із іншими складовими Сил оборони України, використовувати спільні цифрові платформи управління та інтегруватися до систем ситуаційної обізнаності.

Особливого значення набуває нормативне врегулювання функціонування центрів аналізу інформації. У сучасних умовах саме такі центри забезпечують інтеграцію даних від різних джерел розвідки, формування єдиної картини бойової обстановки та підтримку процесу прийняття рішень. Доцільним є визначення у законі можливості створення в системі НГУ аналітичних центрів та структур обробки інформації, які здійснюватимуть автоматизований аналіз даних та підтримку системи ситуаційної обізнаності.

Важливим напрямом удосконалення законодавства є інтеграція технологій автоматизованого аналізу інформації та цифрових платформ управління. Сучасні бойові дії супроводжуються великими обсягами даних, що потребують використання автоматизованих систем аналізу та інтеграції інформації. Саме тому доцільним є закріплення у законі права НГУ використовувати автоматизовані системи обробки даних, цифрові платформи управління та технології підтримки прийняття рішень.

Особливого значення набуває питання інформаційної безпеки та захисту цифрових систем управління. Сучасна війна характеризується активним застосуванням кібератак, засобів радіоелектронного впливу та інформаційних операцій. У зв’язку з цим доцільним є закріплення у законі положень щодо забезпечення захисту інформації, функціонування захищених цифрових мереж та забезпечення стійкості систем управління до зовнішнього впливу.

Важливим напрямом реформування є адаптація законодавства до стандартів НАТО. Сучасні системи управління Альянсу базуються на принципах інтеграції різних джерел інформації, автоматизованого обміну даними та функціонування єдиного інформаційного простору. Саме тому законодавство України повинно забезпечувати можливість інтеграції Національної гвардії України до сучасної системи управління Сил оборони України та сумісність із платформами держав-членів НАТО.

Суттєвого значення набуває питання підготовки персоналу для системи сучасного розвідувального забезпечення. Доцільним є закріплення у законі положень щодо підготовки фахівців у сфері безпілотних систем, автоматизованого аналізу інформації, цифрових платформ управління та систем ситуаційної обізнаності. Саме підготовка сучасних фахівців є необхідною умовою ефективного функціонування системи розвідки.

Важливим напрямом удосконалення законодавства є створення правових механізмів розвитку територіальної розвідки та інтеграції місцевих систем спостереження у загальну систему безпеки держави. Досвід Польщі, Фінляндії та Швеції підтверджує ефективність використання місцевих ресурсів, добровольчих формувань та цифрових систем моніторингу для забезпечення стійкості держави в умовах сучасної війни.

Для Національної гвардії України реформування законодавства у сфері розвідувального забезпечення має стратегічне значення та безпосередньо впливає на ефективність виконання службово-бойових завдань. Саме створення сучасної нормативно-правової бази дозволить забезпечити інтеграцію НГУ до єдиної системи Сил оборони України, розвиток цифрових платформ управління та адаптацію системи розвідки до сучасних умов ведення війни.

Таким чином внесення змін до Закону України «Про Національну гвардію України» є необхідною умовою подальшого розвитку системи розвідувального забезпечення НГУ. Основними напрямами реформування повинні стати нормативне визначення статусу підрозділів розвідки, інтеграція сучасних технічних засобів у систему управління, розвиток цифрових платформ ситуаційної обізнаності, забезпечення обміну інформацією із іншими складовими Сил оборони України та адаптація системи розвідки до стандартів НАТО та сучасного характеру війни.

6.2. Пропозиції щодо нормативного врегулювання інтегрованого розвідувального забезпечення та системи спільного управління розвідкою

Очевидна необхідність комплексного нормативного врегулювання інтегрованої системи розвідки та спільного управління інформаційними потоками у межах Сил оборони України. Ефективне ведення бойових дій неможливе без створення сучасної системи інтегрованого розвідувального забезпечення.

Система розвідки повинна функціонувати як єдина багаторівнева структура, яка забезпечує постійний збір, обробку, аналіз та передачу інформації між усіма складовими сектору безпеки і оборони. Саме тому одним із головних напрямів удосконалення законодавства є нормативне закріплення принципів інтегрованого розвідувального забезпечення та визначення місця Національної гвардії України у системі спільного управління розвідкою Сил оборони України.

У сучасних умовах інтегроване розвідувальне забезпечення являє собою систему взаємодії між підрозділами розвідки, безпілотними системами, аналітичними центрами, цифровими платформами управління та засобами вогневого ураження. Саме така інтеграція забезпечує формування єдиної системи ситуаційної обізнаності та дозволяє скоротити час між виявленням противника та прийняттям рішення щодо його ураження.

У зв’язку з цим доцільним є внесення до нормативно-правових актів положень, які визначатимуть інтегроване розвідувальне забезпечення як складову системи бойового управління Сил оборони України. Таке визначення повинно передбачати, що система розвідки функціонує як єдиний інформаційний простір, у межах якого забезпечується інтеграція даних від різних джерел інформації та автоматизований обмін розвідувальною інформацією між усіма складовими сектору безпеки і оборони.

Особливого значення набуває нормативне врегулювання механізмів взаємодії між Національною гвардією України, Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою безпеки України та іншими структурами сектору безпеки і оборони. У сучасній війні система розвідки повинна функціонувати як інтегрована мережа, яка забезпечує постійний обмін інформацією та підтримку процесу прийняття рішень у режимі реального часу.

Доцільним є створення нормативної основи для функціонування єдиної системи ситуаційної обізнаності Сил оборони України. Саме така система повинна забезпечувати інтеграцію інформації від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації, спостережних постів та інших елементів розвідки. У результаті командування повинно мати можливість отримувати повну картину бойової обстановки незалежно від джерела походження інформації.

Важливим напрямом удосконалення законодавства є нормативне визначення порядку функціонування центрів аналізу інформації. У сучасних умовах саме такі центри забезпечують інтеграцію різних джерел даних, формування єдиної картини бойових дій та підтримку процесу прийняття рішень. Необхідним є визначення їх місця у системі управління військами, механізмів взаємодії між різними рівнями управління та порядку інтеграції автоматизованих систем аналізу інформації.

Особливого значення набуває нормативне врегулювання використання цифрових платформ управління бойовими діями. Сучасна система інтегрованого розвідувального забезпечення неможлива без функціонування автоматизованих систем ситуаційної обізнаності, цифрових карт, систем передачі координат та платформ обміну розвідувальною інформацією. У результаті виникає необхідність визначення єдиних стандартів функціонування таких систем та забезпечення їх сумісності.

Суттєвого значення набуває проблема нормативного визначення механізмів автоматизованого обміну інформацією між різними складовими сектору безпеки і оборони. У сучасних умовах інформація повинна передаватися між підрозділами у режимі реального часу та бути доступною для командирів усіх рівнів. Саме тому необхідним є створення нормативної бази, яка визначатиме порядок автоматизованого обміну даними та інтеграції різних джерел інформації у єдину систему управління.

Важливим напрямом реформування є забезпечення сумісності систем управління Національної гвардії України із цифровими платформами Сил оборони України та стандартами НАТО. У сучасних умовах різні підрозділи можуть використовувати різні системи передачі інформації та програмні комплекси, що ускладнює інтеграцію розвідувальних даних. Саме тому необхідним є нормативне закріплення вимог щодо сумісності цифрових платформ та використання єдиних стандартів обміну інформацією.

Особливого значення набуває нормативне врегулювання використання автоматизованих систем аналізу інформації та технологій штучного інтелекту. Сучасні бойові дії супроводжуються великими обсягами даних, що потребують

автоматизованого аналізу та прогнозування. У результаті виникає необхідність визначення порядку використання автоматизованих алгоритмів аналізу даних, підтримки процесу прийняття рішень та інтеграції систем штучного інтелекту у систему управління військами.

Важливим напрямом удосконалення законодавства є забезпечення стійкості систем управління до впливу противника. Сучасна війна характеризується активним застосуванням кібератак, засобів радіоелектронної боротьби та інформаційних операцій. Саме тому необхідним є нормативне визначення вимог щодо захисту цифрових платформ, резервування каналів зв'язку та забезпечення живучості систем ситуаційної обізнаності.

Суттєвого значення набуває інтеграція територіальної розвідки у загальну систему управління бойовими діями. Досвід Польщі, Фінляндії та Швеції підтверджує ефективність використання місцевих систем спостереження, добровольчих формувань та цифрових платформ моніторингу у системі забезпечення ситуаційної обізнаності. У зв'язку з цим доцільним є нормативне визначення механізмів взаємодії між підрозділами територіальної оборони, Національною гвардією України та іншими складовими сектору безпеки і оборони.

Особливого значення набуває питання кадрового забезпечення інтегрованої системи розвідки. Сучасна система управління бойовими діями потребує фахівців у сфері цифрових платформ, автоматизованих систем аналізу інформації, безпілотних систем та інформаційної безпеки. У результаті необхідним є нормативне закріплення вимог щодо підготовки персоналу для роботи у системі інтегрованого розвідувального забезпечення.

Важливим напрямом реформування є створення єдиної концепції розвитку системи розвідки Національної гвардії України. Така концепція повинна визначати основні напрями розвитку інтегрованого розвідувального забезпечення, механізми цифровізації управління, принципи взаємодії із іншими складовими Сил оборони України та порядок впровадження сучасних технологій у систему управління бойовими діями.

Для Національної гвардії України нормативне врегулювання інтегрованого розвідувального забезпечення має стратегічне значення та безпосередньо впливає на ефективність службово-бойової діяльності. Саме створення сучасної нормативно-правової бази дозволить забезпечити функціонування єдиної системи ситуаційної обізнаності, інтеграцію цифрових платформ управління та підвищити ефективність управління військами в умовах сучасної війни.

Таким чином удосконалення нормативного регулювання інтегрованого розвідувального забезпечення та системи спільного управління розвідкою є одним із ключових напрямів реформування системи безпеки і оборони України. Основними напрямами такого реформування повинні стати інтеграція різних джерел інформації у єдиний інформаційний простір, розвиток автоматизованих систем аналізу даних, створення сучасних центрів аналізу інформації, забезпечення сумісності цифрових платформ та адаптація системи управління до сучасних умов ведення війни і стандартів НАТО.

6.3. Пропозиції щодо нормативного регулювання безпілотних систем та системи ситуаційної обізнаності у діяльності Національної гвардії України

Для Національної гвардії України питання нормативного врегулювання використання безпілотних систем має особливе значення у зв'язку зі значним розширенням спектра бойових завдань, які виконують підрозділи НГУ у складі Сил оборони України. Сучасні підрозділи Національної гвардії України активно застосовують безпілотні літальні апарати для ведення розвідки, моніторингу міського середовища, виявлення диверсійно-розвідувальних груп, забезпечення ситуаційної обізнаності та підтримки штурмових дій. Водночас чинне законодавство не повною мірою враховує сучасні масштаби та особливості застосування безпілотних систем у бойових діях.

У зв'язку з цим необхідним є комплексне нормативне врегулювання використання безпілотних літальних апаратів у системі розвідувального забезпечення Національної гвардії України. Насамперед доцільним є закріплення у законодавстві визначення безпілотних систем як невід'ємної складової сучасної системи розвідки та управління бойовими діями. Таке визначення повинно враховувати, що безпілотні апарати використовуються не лише як засіб спостереження, а як елемент інтегрованої системи ситуаційної обізнаності та автоматизованого управління військами.

Особливого значення набуває необхідність нормативного визначення порядку застосування безпілотних систем у системі бойового управління. У сучасних умовах безпілотні літальні апарати забезпечують автоматизовану передачу координат цілей, інтегруються із системами артилерійського вогню та цифровими платформами управління бойовими діями. Саме тому законодавство повинно визначати механізми інтеграції безпілотних систем у систему ситуаційної обізнаності та взаємодії із іншими елементами розвідувального забезпечення.

Важливим напрямом удосконалення законодавства є створення єдиної системи управління безпілотними комплексами у структурі Національної гвардії України. У сучасних умовах різні підрозділи можуть використовувати безпілотні системи різних типів та призначення, що створює труднощі для інтеграції інформації та координації дій. Саме тому необхідним є нормативне визначення єдиних принципів організації підрозділів безпілотної розвідки, їх підпорядкування, механізмів взаємодії та інтеграції у систему управління військами.

Особливого значення набуває питання створення єдиної системи ситуаційної обізнаності Національної гвардії України. У сучасній війні командири усіх рівнів повинні мати можливість отримувати актуальну інформацію про бойову обстановку у режимі реального часу. Саме система ситуаційної обізнаності забезпечує інтеграцію інформації від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації, спостережних постів та інших джерел даних.

У зв’язку з цим, необхідним є нормативне закріплення принципів функціонування системи ситуаційної обізнаності у структурі Національної гвардії України. Законодавство повинно визначати порядок створення та використання цифрових платформ управління бойовими діями, механізми інтеграції інформації та порядок взаємодії із системами Сил оборони України.

Суттєвого значення набуває питання сумісності цифрових платформ управління. У сучасних умовах різні підрозділи можуть використовувати різні програмні комплекси та системи передачі інформації, що ускладнює створення єдиного інформаційного простору. Саме тому необхідним є нормативне визначення єдиних стандартів функціонування цифрових платформ ситуаційної обізнаності та забезпечення їх сумісності із системами Збройних Сил України та стандартами НАТО.

Важливим напрямом удосконалення законодавства є нормативне регулювання автоматизованої передачі розвідувальної інформації. У сучасній війні інформація повинна передаватися від безпілотних систем до органів управління та засобів вогневого ураження без затримок. Саме автоматизація передачі даних дозволяє скоротити час між виявленням цілі та її ураженням.

Особливого значення набуває інтеграція безпілотних систем із артилерійськими засобами та системами вогневого ураження. Бойові дії потребують створення єдиного циклу управління, у межах якого безпілотні системи забезпечують виявлення цілей, автоматичну передачу координат та оцінювання результатів ураження. У результаті необхідним є нормативне визначення порядку інтеграції безпілотних систем у систему управління вогнем.

Важливим напрямом реформування є нормативне врегулювання використання автоматизованих систем аналізу інформації та технологій штучного інтелекту у системі ситуаційної обізнаності. Сучасні цифрові платформи дедалі більше використовують автоматизований аналіз даних, алгоритми прогнозування та системи підтримки прийняття рішень. Саме тому необхідним є створення правових механізмів використання таких технологій у системі розвідувального забезпечення НГУ.

Особливого значення набуває питання захисту цифрових систем управління та безпеки інформації. Сучасний противник активно застосовує кібератаки, засоби радіоелектронної боротьби та інформаційні операції для порушення функціонування систем управління військами. У зв’язку з цим законодавство повинно визначати вимоги щодо захисту цифрових платформ, використання захищених каналів зв’язку та забезпечення стійкості систем ситуаційної обізнаності.

Суттєвого значення набуває питання нормативного регулювання використання відкритих джерел інформації у системі ситуаційної обізнаності. Соціальні мережі, цифрові карти, супутникові сервіси та інші інформаційні ресурси активно використовуються для моніторингу обстановки та аналізу дій противника. Саме тому доцільним є нормативне визначення механізмів використання відкритих джерел інформації та інтеграції таких даних у систему управління бойовими діями.

Важливим напрямом реформування є створення сучасної системи підготовки персоналу для роботи із безпілотними системами та цифровими платформами ситуаційної обізнаності. Сучасна система управління бойовими діями потребує висококваліфікованих операторів безпілотних систем, фахівців із цифрових платформ управління, аналітиків даних та спеціалістів у сфері інформаційної безпеки.

Особливого значення набуває інтеграція системи ситуаційної обізнаності Національної гвардії України до єдиного інформаційного простору Сил оборони України. Саме інтеграція цифрових платформ управління, систем обміну інформацією та безпілотних комплексів дозволить забезпечити формування єдиної картини бойових дій та підвищити ефективність управління військами.

Для Національної гвардії України розвиток системи безпілотної розвідки та ситуаційної обізнаності має стратегічне значення та безпосередньо впливає на ефективність службово-бойової діяльності. Створення сучасної нормативно-правової бази дозволить забезпечити інтеграцію безпілотних систем у систему управління бойовими діями, автоматизацію передачі інформації та адаптацію системи розвідки до сучасних умов ведення війни.

Таким чином нормативне врегулювання використання безпілотних систем та систем ситуаційної обізнаності є одним із ключових напрямів реформування системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України. Основними напрямами такого реформування повинні стати інтеграція безпілотних систем у систему управління військами, створення єдиної системи ситуаційної обізнаності, автоматизація передачі та аналізу інформації, забезпечення захисту цифрових платформ та адаптація системи управління до стандартів НАТО та сучасних умов ведення війни.

6.4. Пропозиції щодо створення сучасної системи центрів аналізу інформації та інтегрованої багатоджерельної розвідки у структурі Національної гвардії України

Сучасна російсько-українська війна підтвердила, що ефективність розвідувального забезпечення безпосередньо залежить від здатності системи управління інтегрувати інформацію з різних джерел, здійснювати її швидкий аналіз та забезпечувати оперативне доведення даних до командирів усіх рівнів. У сучасних умовах саме швидкість обробки інформації та формування єдиної картини бойової обстановки визначають ефективність управління військами, організацію вогневого ураження та здатність військ реагувати на зміни бойової ситуації.

Проведений аналіз сучасного стану розвідувального забезпечення Національної гвардії України свідчить про необхідність створення сучасної системи центрів аналізу інформації та інтегрованої багатоджерельної розвідки, яка забезпечуватиме функціонування єдиного інформаційного простору у межах НГУ та інтеграцію до системи Сил оборони України. У сучасних умовах

система розвідки вже не може функціонувати як сукупність окремих джерел інформації, а повинна являти собою єдину багаторівневу структуру, у межах якої різні види розвідки, цифрові платформи та системи управління об'єднані у спільну систему ситуаційної обізнаності.

Характер бойових дій характеризується надзвичайно великими обсягами інформації, що надходять від безпілотних літальних апаратів, засобів радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації, цифрових платформ управління та інших систем спостереження. У результаті виникає необхідність створення спеціалізованих центрів аналізу інформації, здатних забезпечити збір, систематизацію, узагальнення та автоматизований аналіз даних у режимі реального часу.

Особливого значення набуває створення багаторівневої системи центрів аналізу інформації у структурі Національної гвардії України. Такі центри повинні функціонувати на тактичному, оперативному та оперативно-стратегічному рівнях управління та забезпечувати інтеграцію інформації від різних джерел розвідки. Саме багаторівнева структура дозволить забезпечити безперервний рух інформації від тактичних підрозділів до органів управління та створити єдину систему ситуаційної обізнаності.

У сучасних умовах центри аналізу інформації повинні виконувати функції інтеграції різних видів розвідки у єдину систему аналізу даних. Безпілотна, радіоелектронна, агентурна, супутникова та відкрита розвідка повинні функціонувати як взаємопов'язані елементи єдиної системи управління інформацією. Саме така інтеграція забезпечить підвищення достовірності даних, скорочення часу їх обробки та підтримку процесу прийняття рішень.

Важливим напрямом реформування є створення єдиної цифрової платформи ситуаційної обізнаності Національної гвардії України. У сучасній війні командири усіх рівнів повинні мати доступ до актуальної інформації про бойову обстановку у режимі реального часу. Саме цифрова система ситуаційної обізнаності дозволить інтегрувати інформацію від різних джерел розвідки, відображати розташування своїх військ та противника, результати вогневого ураження та зміни бойової обстановки.

Особливого значення набуває інтеграція безпілотних систем у систему центрів аналізу інформації. Безпілотні літальні апарати забезпечують основний обсяг тактичної інформації про противника, а тому повинні бути інтегровані у єдину цифрову мережу управління бойовими діями. У результаті інформація від безпілотних систем повинна автоматично надходити до центрів аналізу інформації, де інтегруватиметься із даними інших джерел розвідки.

Суттєвого значення набуває автоматизація процесів аналізу інформації. Сучасні бойові дії супроводжуються надзвичайно великими обсягами даних, які неможливо ефективно обробляти виключно у ручному режимі. Саме тому центри аналізу інформації повинні використовувати автоматизовані системи обробки даних, алгоритми інтеграції інформації та технології підтримки прийняття рішень.

Важливим напрямом розвитку є інтеграція технологій штучного інтелекту у систему аналізу інформації. Сучасні алгоритми дозволяють

автоматично визначати цілі, аналізувати відеоінформацію, прогнозувати дії противника та підтримувати процес управління військами. У результаті виникає необхідність створення нормативної та технічної основи для використання таких систем у діяльності Національної гвардії України.

Особливого значення набуває питання створення єдиної системи багатоджерельної розвідки. У сучасних умовах інформація про противника повинна надходити від різних джерел та інтегруватися у межах єдиної системи аналізу. Саме поєднання даних безпілотної, радіоелектронної, супутникової, агентурної та відкритої розвідки забезпечує формування найбільш достовірної картини бойової обстановки.

Суттєвого значення набуває необхідність інтеграції системи центрів аналізу інформації НГУ до єдиного інформаційного простору Сил оборони України. У сучасних умовах ефективне ведення бойових дій можливе лише за умови постійної взаємодії між Національною гвардією України, Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки, Службою безпеки України та іншими структурами сектору безпеки і оборони. Саме інтеграція центрів аналізу інформації дозволить забезпечити оперативний обмін даними та підтримку процесу прийняття рішень.

Важливим напрямом реформування є забезпечення сумісності цифрових платформ та систем передачі інформації. У сучасних умовах різні структури можуть використовувати різні програмні комплекси та системи управління, що ускладнює інтеграцію даних та створення єдиної системи ситуаційної обізнаності. Саме тому необхідним є впровадження єдиних стандартів функціонування цифрових платформ та автоматизованого обміну інформацією.

Особливого значення набуває створення захищеної цифрової інфраструктури для функціонування центрів аналізу інформації. Противник активно використовує кібератаки, засоби радіоелектронної боротьби та інформаційні операції для порушення функціонування систем управління військами. У результаті необхідним є створення захищених цифрових мереж, резервних систем зв’язку та механізмів забезпечення стійкості систем ситуаційної обізнаності.

Важливим напрямом розвитку є створення системи автоматизованого прогнозування бойової обстановки. Сучасні алгоритми аналізу даних дозволяють визначати закономірності дій противника, прогнозувати розвиток ситуації та підтримувати процес планування бойових дій. Саме автоматизоване прогнозування повинно стати одним із ключових елементів сучасної системи управління військами.

Суттєвого значення набуває також кадрове забезпечення системи центрів аналізу інформації. Сучасна система багатоджерельної розвідки потребує фахівців у сфері цифрових платформ управління, автоматизованого аналізу даних, геопросторового аналізу, безпілотних систем та інформаційної безпеки. У зв’язку з цим необхідним є створення сучасної системи підготовки персоналу для роботи у центрах аналізу інформації.

Для Національної гвардії України створення сучасної системи центрів аналізу інформації та багатоджерельної розвідки має стратегічне значення та

безпосередньо впливає на ефективність службово-бойової діяльності. Саме така система дозволить забезпечити інтеграцію різних джерел інформації, формування єдиної картини бойової обстановки та підтримку процесу прийняття рішень у сучасних умовах ведення війни.

Таким чином, створення сучасної системи центрів аналізу інформації та інтегрованої багатоджерельної розвідки є одним із ключових напрямів реформування системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України. Основними напрямами такого реформування повинні стати інтеграція різних джерел інформації у єдину систему аналізу даних, створення сучасної цифрової платформи ситуаційної обізнаності, автоматизація аналізу інформації, розвиток захищеної цифрової інфраструктури та інтеграція системи розвідки НГУ до єдиного інформаційного простору Сил оборони України та стандартів НАТО.

6.5. Пропозиції щодо інтеграції системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України до стандартів НАТО

Держави-члени НАТО розглядають розвідувальне забезпечення як єдину інтегровану систему, яка поєднує безпілотні системи, супутникове спостереження, радіоелектронну розвідку, автоматизовані системи аналізу інформації та цифрові платформи управління бойовими діями. Саме така система забезпечує формування єдиної картини бойової обстановки та підтримку процесу прийняття рішень у режимі реального часу.

Для Національної гвардії України інтеграція до стандартів НАТО має особливе значення у зв’язку з участю НГУ у спільних операціях із іншими складовими Сил оборони України та необхідністю забезпечення сумісності із сучасними системами управління військами. У сучасній війні ефективне функціонування системи розвідки неможливе без інтеграції до єдиного інформаційного простору та використання сучасних цифрових платформ управління (Додаток Б).

Одним із головних напрямів інтеграції до стандартів НАТО є створення єдиної системи ситуаційної обізнаності. У країнах Альянсу система управління бойовими діями базується на принципах автоматизованого обміну інформацією, інтеграції різних джерел розвідки та формування єдиної цифрової картини бойової обстановки. Саме тому для Національної гвардії України необхідним є створення сучасної цифрової платформи ситуаційної обізнаності, сумісної із системами Сил оборони України та стандартами НАТО.

Особливого значення набуває питання сумісності цифрових платформ управління бойовими діями. У сучасних умовах різні підрозділи можуть використовувати різні системи передачі інформації, що ускладнює інтеграцію розвідувальних даних та обмін інформацією. У результаті необхідним є впровадження єдиних стандартів цифрового управління та автоматизованого обміну інформацією відповідно до вимог НАТО.

Важливим напрямом реформування є інтеграція безпілотних систем у сучасну систему управління військами. Досвід держав-членів НАТО підтверджує, що безпілотні літальні апарати є одним із головних елементів сучасної системи розвідки та ситуаційної обізнаності. Саме тому необхідним є створення єдиної системи інтеграції безпілотних платформ у структуру розвідувального забезпечення Національної гвардії України.

Особливого значення набуває впровадження сучасних принципів багатоджерельної розвідки. У країнах НАТО інформація від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, супутникових платформ, відкритих джерел та інших систем спостереження інтегрується у єдину систему аналізу інформації. Саме такий підхід забезпечує формування найбільш достовірної картини бойової обстановки та підвищує ефективність управління військами.

Суттєвого значення набуває створення сучасної системи центрів аналізу інформації. У державах НАТО саме центри аналізу є ядром системи ситуаційної обізнаності та забезпечують інтеграцію даних від різних джерел розвідки. У зв'язку з цим для Національної гвардії України необхідним є створення багаторівневої системи центрів аналізу інформації, здатних забезпечити автоматизований аналіз великих масивів даних та підтримку процесу прийняття рішень.

Важливим напрямом інтеграції до стандартів НАТО є впровадження автоматизованих систем аналізу інформації та технологій штучного інтелекту. Сучасні системи управління Альянсу активно використовують автоматизований аналіз даних, прогнозування бойової обстановки та алгоритми підтримки прийняття рішень. У результаті виникає необхідність адаптації системи розвідки НГУ до сучасних цифрових технологій та інтеграції автоматизованих платформ аналізу інформації у систему управління бойовими діями.

Особливого значення набуває забезпечення інформаційної безпеки та стійкості систем управління до зовнішнього впливу. Сучасна війна характеризується активним застосуванням кібератак, засобів радіоелектронної боротьби та інформаційних операцій. У країнах НАТО значна увага приділяється створенню захищених цифрових мереж, резервних систем зв'язку та механізмів забезпечення живучості систем ситуаційної обізнаності. Саме тому для Національної гвардії України необхідним є впровадження сучасних стандартів кібербезпеки та захисту інформації.

Суттєвого значення набуває інтеграція системи розвідки Національної гвардії України до єдиної системи Сил оборони України. У сучасних умовах ефективне ведення бойових дій можливе лише за умови постійної взаємодії між усіма складовими сектору безпеки і оборони. Саме тому необхідним є впровадження єдиних стандартів обміну інформацією, сумісності цифрових платформ та автоматизованих систем управління відповідно до принципів НАТО.

Важливим напрямом реформування є удосконалення системи підготовки персоналу. Сучасна система розвідки потребує фахівців у сфері цифрових платформ управління, автоматизованих систем аналізу даних, безпілотних

систем, кібербезпеки та геопросторового аналізу. У результаті необхідним є створення сучасної системи професійної підготовки персоналу відповідно до стандартів НАТО та сучасних умов ведення війни.

Особливого значення набуває інтеграція територіальної складової у систему розвідувального забезпечення. Досвід Польщі, Фінляндії та Швеції підтверджує ефективність використання територіальної оборони, місцевих систем спостереження та добровольчих формувань у системі забезпечення ситуаційної обізнаності. Саме тому доцільним є впровадження елементів територіальної розвідки у систему Національної гвардії України.

Суттєвого значення набуває розвиток системи взаємодії між військовими та правоохоронними структурами. Досвід Франції підтверджує ефективність інтеграції військової та правоохоронної складової у межах єдиної системи безпеки. Для Національної гвардії України це особливо актуально у зв'язку зі специфікою виконуваних завдань, які поєднують елементи бойових дій та забезпечення внутрішньої безпеки держави.

Важливим напрямом реформування є створення єдиної концепції розвитку системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України відповідно до стандартів НАТО. Така концепція повинна визначати основні принципи функціонування системи розвідки, механізми інтеграції цифрових платформ управління, порядок взаємодії між різними складовими сектору безпеки і оборони та напрями розвитку сучасних технологій у системі управління військами.

Для Національної гвардії України інтеграція до стандартів НАТО має стратегічне значення та безпосередньо впливає на ефективність службово-бойової діяльності. Саме впровадження сучасних стандартів управління бойовими діями, автоматизованих систем аналізу інформації та цифрових платформ ситуаційної обізнаності дозволить забезпечити інтеграцію НГУ до сучасної системи Сил оборони України та підвищити ефективність управління військами.

Таким чином, інтеграція системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України до стандартів НАТО є одним із ключових напрямів реформування системи безпеки і оборони держави. Основними напрямами такого реформування повинні стати створення єдиної системи ситуаційної обізнаності, інтеграція безпілотних систем у структуру управління бойовими діями, автоматизація аналізу інформації, впровадження сучасних стандартів цифрового управління та забезпечення сумісності систем управління із платформами держав-членів НАТО. Реалізація зазначених заходів дозволить суттєво підвищити ефективність системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України та забезпечити її адаптацію до сучасних умов ведення війни.

Висновки до розділу 6

Проведене дослідження підтвердило, що подальший розвиток системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України неможливий без

комплексного вдосконалення нормативно-правової бази та адаптації системи управління до сучасних умов ведення війни. Повномасштабна російсько-українська війна продемонструвала, що сучасна система розвідки повинна функціонувати як інтегрована цифрова структура, яка забезпечує постійний збір, аналіз та передачу інформації між усіма складовими сектору безпеки і оборони держави. У сучасних умовах інформація стала одним із ключових ресурсів війни, а ефективність бойових дій безпосередньо залежить від швидкості її обробки та використання.

У результаті проведеного аналізу встановлено, що чинне законодавство України не повною мірою враховує сучасний характер бойових дій та не забезпечує належного нормативного регулювання діяльності підрозділів розвідки Національної гвардії України. Умови війни потребують законодавчого закріплення права НГУ здійснювати розвідувальне забезпечення виконання службово-бойових завдань, використовувати сучасні технічні засоби розвідки, інтегруватися у систему ситуаційної обізнаності Сил оборони України та брати участь у функціонуванні єдиного інформаційного простору держави.

Проведене дослідження підтвердило необхідність внесення змін до Закону України «Про Національну гвардію України» з метою нормативного визначення правового статусу підрозділів розвідки НГУ, порядку використання безпілотних систем, механізмів обміну інформацією та функціонування цифрових платформ управління бойовими діями. Саме чітке нормативне закріплення зазначених положень дозволить забезпечити ефективне функціонування системи розвідувального забезпечення в умовах сучасної війни.

Особливого значення набуває створення нормативної бази для функціонування інтегрованої системи розвідки та спільного управління інформацією. У сучасних умовах ефективне ведення бойових дій можливе лише за умови функціонування єдиного інформаційного простору, який забезпечує інтеграцію даних від різних джерел розвідки, автоматизований обмін інформацією та підтримку процесу прийняття рішень. Саме тому необхідним є нормативне врегулювання механізмів взаємодії між Національною гвардією України, Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою безпеки України та іншими складовими сектору безпеки і оборони.

Проведений аналіз підтвердив, що безпілотні літальні апарати стали одним із ключових елементів сучасної системи розвідки та потребують окремого нормативного врегулювання. У сучасній війні безпілотні системи забезпечують основний обсяг тактичної інформації про противника, інтегруються у систему управління бойовими діями та використовуються для підтримки процесу вогневого ураження. У результаті необхідним є створення єдиної нормативної бази, яка визначатиме порядок використання безпілотних систем, інтеграції їх у систему ситуаційної обізнаності та автоматизованого обміну інформацією.

У ході дослідження встановлено, що особливого значення набуває створення сучасної системи центрів аналізу інформації та багатоджерельної

розвідки. Саме інтеграція інформації від безпілотних систем, радіоелектронної розвідки, відкритих джерел інформації та інших елементів системи розвідки забезпечує формування єдиної картини бойової обстановки та підтримку процесу прийняття рішень. У сучасних умовах центри аналізу інформації повинні стати одним із головних елементів системи управління бойовими діями Національної гвардії України.

Проведений аналіз підтвердив, що важливим напрямом реформування є цифровізація системи розвідувального забезпечення та впровадження автоматизованих платформ ситуаційної обізнаності. Сучасні бойові дії супроводжуються надзвичайно великими обсягами інформації, що потребують автоматизованої обробки та інтеграції у єдину систему управління. Саме автоматизація процесів аналізу інформації та використання цифрових платформ управління дозволять суттєво скоротити час прийняття рішень та підвищити ефективність бойових дій.

Особливого значення набуває впровадження технологій штучного інтелекту у систему розвідувального забезпечення. Сучасні автоматизовані системи дозволяють аналізувати великі масиви даних, розпізнавати цілі, прогнозувати дії противника та підтримувати процес прийняття рішень. У результаті виникає необхідність нормативного визначення порядку використання автоматизованих алгоритмів аналізу даних та інтеграції таких технологій у систему управління військами.

Суттєвого значення набуває проблема захисту цифрових систем управління та забезпечення стійкості систем розвідки до впливу противника. Сучасна війна характеризується активним застосуванням кібератак, засобів радіоелектронного придушення та інформаційних операцій. У зв’язку з цим сучасна система розвідувального забезпечення повинна мати захищені цифрові мережі, резервні системи зв’язку та механізми забезпечення живучості систем ситуаційної обізнаності.

Проведений аналіз підтвердив, що інтеграція до стандартів НАТО є одним із ключових напрямів реформування системи розвідки Національної гвардії України. Сучасні системи управління Альянсу базуються на принципах сумісності цифрових платформ, автоматизованого обміну інформацією та функціонування єдиного інформаційного простору. Саме впровадження сучасних стандартів управління бойовими діями, цифрових платформ ситуаційної обізнаності та інтегрованих систем розвідки дозволить забезпечити повноцінну інтеграцію НГУ до сучасної системи Сил оборони України.

Особливого значення набуває розвиток кадрового потенціалу системи розвідувального забезпечення. Сучасна система розвідки потребує фахівців у сфері безпілотних систем, автоматизованих платформ управління, аналізу великих масивів даних, геопросторового аналізу, кібербезпеки та інформаційної безпеки. У результаті необхідним є створення сучасної системи підготовки персоналу, адаптованої до сучасних умов ведення війни та стандартів НАТО.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що реформування системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України повинно

мати комплексний характер та охоплювати нормативно-правову, організаційну, кадрову та технічну складові. Саме інтеграція різних джерел інформації, автоматизація управління бойовими діями, розвиток безпілотних систем та створення сучасної цифрової інфраструктури повинні стати основою подальшого розвитку системи розвідки НГУ.

Таким чином проведене дослідження підтвердило, що сучасна система розвідувального забезпечення Національної гвардії України потребує комплексного реформування відповідно до сучасного характеру війни та стандартів держав-членів НАТО. Основними напрямами такого реформування повинні стати нормативне закріплення сучасної системи розвідки, інтеграція різних джерел інформації у єдиний інформаційний простір, розвиток систем ситуаційної обізнаності, автоматизація аналізу даних, створення сучасних центрів аналізу інформації та забезпечення сумісності цифрових платформ управління із системами Сил оборони України та Альянсу.

Реалізація запропонованих напрямів реформування дозволить суттєво підвищити ефективність системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України, забезпечити її інтеграцію до сучасної системи Сил оборони України та адаптувати систему управління до сучасних умов ведення війни. Саме створення сучасної інтегрованої системи розвідки та ситуаційної обізнаності стане однією з головних умов підвищення ефективності службово-бойової діяльності НГУ та забезпечення національної безпеки держави в умовах сучасних воєнних загроз.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного наукового дослідження здійснено комплексний аналіз сучасного стану системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України, особливостей її функціонування в умовах сучасної війни, нормативно-правових засад діяльності підрозділів розвідки, міжнародного досвіду організації системи розвідки та перспективних напрямів реформування відповідно до сучасних умов ведення бойових дій та стандартів держав-членів НАТО. Встановлено, що існуюче правове регулювання не повною мірою відповідає сучасним умовам застосування сил оборони.

Проведене дослідження підтвердило, що сучасна російсько-українська війна суттєво змінила характер ведення бойових дій та визначила нові вимоги до системи розвідувального забезпечення. У сучасних умовах розвідка перестала бути лише допоміжним елементом бойового забезпечення та фактично перетворилася на основу системи управління військами. Саме своєчасне отримання, аналіз та використання розвідувальної інформації визначають ефективність управління бойовими діями, організацію вогневого ураження, швидкість реагування на зміни бойової обстановки та здатність військ досягати переваги над противником.

У ході дослідження встановлено, що сучасна система розвідки функціонує як складна інтегрована структура, яка поєднує безпілотні системи, радіоелектронну розвідку, відкриті джерела інформації, автоматизовані системи аналізу даних, цифрові платформи ситуаційної обізнаності та системи управління бойовими діями. У сучасній війні саме інтеграція різних джерел інформації та створення єдиного інформаційного простору стали одним із головних факторів ефективного ведення бойових дій.

Досвід бойових дій підтвердив критичне значення безпілотних літальних апаратів у системі розвідувального забезпечення. Безпілотні системи фактично стали основним джерелом тактичної розвідувальної інформації та забезпечують постійний моніторинг району бойових дій, виявлення противника, коригування артилерійського вогню та оцінювання результатів ураження. У результаті сучасна система управління бойовими діями дедалі більше базується на інтеграції безпілотних систем у єдину цифрову мережу управління.

Проведене дослідження підтвердило, що сучасна система розвідувального забезпечення повинна базуватися на принципах багатоджерельної розвідки. Саме інтеграція агентурної, радіоелектронної, супутникової, безпілотної та відкритої розвідки забезпечує формування найбільш повної картини бойової обстановки та підвищує ефективність управління військами. У сучасних умовах жоден окремий вид розвідки не здатний забезпечити необхідний рівень ситуаційної обізнаності без інтеграції із іншими джерелами інформації.

Особливого значення у сучасній системі розвідки набуває система ситуаційної обізнаності. Саме цифрові платформи управління бойовими діями забезпечують інтеграцію інформації від різних джерел розвідки, відображення бойової обстановки у режимі реального часу та підтримку процесу прийняття

рішень. У сучасній війні система ситуаційної обізнаності стала одним із ключових елементів управління військами та забезпечення взаємодії між підрозділами.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що сучасна система розвідки Національної гвардії України потребує подальшого реформування та адаптації до сучасних умов ведення війни. Чинна нормативно-правова база значною мірою формувалася в умовах мирного часу та не повною мірою враховує сучасний характер бойових дій, широке застосування безпілотних систем, автоматизованих платформ управління та інтегрованих цифрових систем ситуаційної обізнаності.

Однією з головних проблем є невизначеність правового статусу підрозділів розвідки Національної гвардії України та відсутність комплексного нормативного врегулювання їх діяльності. У сучасних умовах підрозділи НГУ фактично виконують широкий спектр розвідувальних завдань, однак чинне законодавство не містить повною мірою визначених механізмів організації такої діяльності, використання сучасних технічних засобів розвідки та інтеграції до системи Сил оборони України.

Суттєвою проблемою залишається недостатній рівень інтеграції Національної гвардії України до єдиної системи розвідувального забезпечення держави. У сучасній війні ефективне ведення бойових дій можливе лише за умови постійної взаємодії між Збройними Силами України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, Службою безпеки України, Державною прикордонною службою України та іншими складовими сектору безпеки і оборони. Саме інтеграція цифрових платформ управління, систем обміну інформацією та центрів аналізу даних забезпечує формування єдиного інформаційного простору.

У ході дослідження встановлено, що важливим напрямом реформування системи розвідки НГУ є створення сучасної системи центрів аналізу інформації. Такі центри повинні забезпечувати інтеграцію даних від різних джерел розвідки, автоматизований аналіз інформації та підтримку процесу прийняття рішень. Саме центри аналізу інформації повинні стати ядром системи ситуаційної обізнаності Національної гвардії України.

Особливого значення набуває розвиток автоматизованих систем аналізу інформації та інтеграція технологій штучного інтелекту у систему розвідувального забезпечення. Сучасні бойові дії супроводжуються надзвичайно великими обсягами даних, що потребують автоматизованого аналізу, прогнозування бойової обстановки та підтримки процесу прийняття рішень. У перспективі саме автоматизація аналізу інформації та використання цифрових платформ управління стануть одним із головних напрямів розвитку сучасної військової розвідки.

Проведений аналіз міжнародного досвіду підтвердив, що сучасні системи розвідки держав-членів НАТО базуються на принципах інтеграції різних джерел інформації, автоматизації управління бойовими діями та створення єдиного інформаційного простору. Особливого значення набуває досвід Сполучених Штатів Америки у сфері інтеграції безпілотних систем та

цифрових платформ управління, французька модель поєднання військової та правоохоронної складової, польська система територіальної розвідки та скандинавська модель територіальної стійкості та всеохоплюючої оборони.

У результаті дослідження встановлено, що для Національної гвардії України особливого значення набуває інтеграція до стандартів НАТО у сфері цифрових систем управління, автоматизованого обміну інформацією, багатоджерельної розвідки та систем ситуаційної обізнаності. Саме впровадження сучасних стандартів управління бойовими діями дозволить забезпечити сумісність систем НГУ із платформами Сил оборони України та держав-членів НАТО.

Особливого значення набуває питання підготовки персоналу для системи сучасного розвідувального забезпечення. Сучасна система розвідки потребує висококваліфікованих фахівців у сфері безпілотних систем, цифрових платформ управління, аналізу великих масивів даних, радіоелектронної боротьби та кібербезпеки. У зв'язку з цим необхідним є створення сучасної системи професійної підготовки кадрів, адаптованої до умов сучасної війни.

Важливим напрямом реформування є також забезпечення стійкості цифрових систем управління до впливу противника. Сучасна війна характеризується активним застосуванням засобів радіоелектронного придушення, кібератак та інформаційних операцій. У результаті система розвідки повинна мати захищені цифрові мережі, резервні системи зв'язку та механізми забезпечення живучості систем ситуаційної обізнаності.

Таким чином, проведене дослідження підтвердило, що сучасна система розвідувального забезпечення Національної гвардії України потребує комплексного реформування відповідно до сучасного характеру бойових дій та стандартів НАТО. Основними напрямами такого реформування повинні стати інтеграція різних джерел інформації у єдиний інформаційний простір, розвиток систем ситуаційної обізнаності, автоматизація аналізу інформації, створення сучасних центрів аналізу даних, розвиток безпілотних систем та забезпечення сумісності цифрових платформ управління із системами Сил оборони України та держав-членів НАТО.

Одержані результати відповідають сучасному рівню наукових і технічних знань та мають практичне спрямування. Виявлено основні проблеми, зокрема недостатню визначеність правового статусу розвідувальних підрозділів НГУ, недосконаліть механізмів обміну розвідувальною інформацією та правового забезпечення застосування технічних засобів розвідки.

Основними документами, які регламентують виконання бойових завдань підрозділами НГУ (у тому числі щодо розвідувального забезпечення), які діють у складі Сил оборони України, є бойові статути ЗСУ та інші нормативно-правові акти ЗСУ, якщо відсутні накази, розпорядження чи інші керівні документи НГУ, що визначають специфіку такої діяльності. Такий стан обумовлений тим, що підрозділи НГУ діють у складі Сил оборони України, мають спільні цілі та завдання, і повинні діяти в єдиному правовому полі.

За результатами дослідження сформульовано пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання у зазначеній сфері.

Результати можуть бути використані у службово-бойовій діяльності підрозділів НГУ, науковій діяльності та освітньому процесі.

На підставі проведеного аналізу розроблений проект Закону України про можливе внесення змін до чинного законодавства щодо покращення стану розвідувального забезпечення підрозділів НГУ та проект Концепції запровадження в діяльності підрозділів Національної гвардії України скандинавської моделі охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки під час проведення масових заходів.

Реалізація запропонованих напрямів реформування дозволить суттєво підвищити ефективність системи розвідувального забезпечення Національної гвардії України, забезпечити її інтеграцію до сучасної системи Сил оборони України та адаптацію до сучасних умов ведення війни. Саме створення сучасної інтегрованої системи розвідки стане однією з головних умов підвищення ефективності службово-бойової діяльності НГУ та забезпечення національної безпеки держави в умовах сучасних воєнних загроз.

Наукова значущість роботи полягає у розвитку теоретичних підходів до правового регулювання розвідувального забезпечення, практична — у можливості підвищення ефективності діяльності підрозділів НГУ. Подальші дослідження доцільно спрямувати на удосконалення міжвідомчої взаємодії та адаптацію законодавства до стандартів НАТО.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ТА ПОСИЛАНЬ

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. Ст. 241.
2. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 24. Ст. 728.
3. Про розвідку: Закон України від 17 вересня 2020 року № 912-IX. Офіційний вісник України. 2020. № 86. Ст. 2761.
4. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 № 1932-XII.
5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII.
6. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20.03.2003 № 638-IV.
7. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII.
8. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII.
9. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР.
10. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020.
11. Стратегія воєнної безпеки України : Указ Президента України від 25.03.2021 № 121/2021.
12. Воєнна доктрина України : Указ Президента України від 24.09.2015 № 555/2015.
13. NATO Intelligence Doctrine AJP-2. Brussels : NATO Standardization Office, 2023.
14. NATO Joint Intelligence, Surveillance and Reconnaissance Doctrine. Brussels : NATO Standardization Office, 2022.
15. Allied Joint Doctrine for Intelligence Procedures AJP-2.1. Brussels : NATO, 2021.
16. Intelligence Preparation of the Battlefield : FM 34-130. Washington : Department of the Army США.
17. Military Intelligence Review. Fort Leavenworth : U.S. Army Intelligence Center, 2022–2025.
18. Військова розвідка : навчальний посібник / упорядники : Д. В. Зайцев, А. П. Наконечний, С. О. Пахарєв, І. О. Луценко ; за ред. В. Б. Добровольського. К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2016. 335 с.
19. Підрозділи у розвідці : навчальний посібник / О. А. Сціборовський, В. М. Іваненко, В. М. Денісов [та ін.]. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2014. 144 с.
20. Методичні рекомендації роботи штабного офіцера тактичної ланки. ВП 7-(01,02,04)11.01. 2019. 196 с.
21. Досвід організації та здійснення розвідувального забезпечення ЗС України під час широкомасштабного вторгнення зс рф в Україні (інформаційний бюлетень, 2023).
22. Доктрина «Застосування безпілотних систем у силах оборони України». ОП 3-0(46). 2023. 60 с.

23. Пащук Ю. М., Сальник Ю. П. Місце і роль ІСТАР у системах розвідки провідних країн світу. Військово-технічний збірник. 2012. № 2. С. 94-102.

24. Іващенко О. І., Курдюк В. Ф., Огарок А. П. Концептуальні засади адаптації розвідки Збройних Сил України відповідно до стандартів НАТО. Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України. 2019. № 2. С. 33–38.

25. Прозапас І. М. Імплементація єдиних розвідувальних процедур на оперативно-тактичному рівні – шлях до переваги на полі бою. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняховського. 2018. № 2. С. 114-123.

26. Гончар Р. О. Концептуальні підходи до розроблення методики формування перспективної системи розвідки Національної гвардії України. Честь і закон. 2019. № 3. С. 14-20.

27. Кривенко О. В., Клібанський Ш. П., Ігнатенко В. Л., Гриняк В. П. Нормативно-правове регулювання розвідувального забезпечення Національної гвардії України. Честь і закон. 2020. № 2. С. 129-134.

28. Пічкуренко С. І. Розвідувальна діяльність як складова забезпечення внутрішньої безпеки. Бюлетень з обміну досвідом роботи МВС України. 2010. № 184. С. 94–101.

29. Албул С. В. Організаційно-правові засади функціонування розвідки в Україні: теоретичні аспекти. Південноукраїнський правничий часопис. 2022. № 1-2. С. 5-9.

30. Фірсов В. Д. Поняття, ознаки та принципи здійснення розвідувальної діяльності в Україні. Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія «Правознавство». 2018. Т. 23. Вип. 2. С. 106-116.

31. Гаценко С. С., Металіді О. Г., Дудник В. П., Мороз М. В. Підвищення ефективності розвідувального забезпечення угруповання військ: методичний підхід. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України. 2024. № 2. С. 117-123.

32. Максименко Ю., Рудинський В., Попов С., Маміч В., Литвиновський С. Методологічний підхід до побудови типології напрямів досліджень воєнної розвідки. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки. 2023. № 2. С. 57-68.

33. Датчук Д. А., Бондаренко О. Г., Луговський І. С. Аналіз, визначення проблем і обґрунтування необхідності проведення дослідження розвідувального забезпечення формувань Національної гвардії України під час виконання завдань за призначенням. Честь і закон. 2025. № 1. С. 44-51.

34. Open Source Intelligence Techniques / Michael Bazzell. 11th ed. New York, 2024.

35. Уфімцева О. С. Використання OSINT в умовах збройної агресії рф проти України. Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Одеса, 2022. Т. 1. С. 761-763.

36. Finland Security Strategy for Society. Helsinki : Government of Finland, 2023.

37. Власенко І. В. Основні особливості «скандинавської моделі» забезпечення публічної безпеки. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави. Харків, 2019. С. 33-34.

38. Бисага Ю. М., Бєлова М. В., Фрідманський Р. М. Функції поліції: міжнародний досвід налагодження взаємодії з громадянами та шляхи його адаптації в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2024. Вип. 85. Ч. 2. С. 223-229.

39. Блистів Т. І. Внутрішня (кримінальна, правоохоронна) розвідка в системі національної безпеки: зарубіжний досвід. Наука і правоохоронна. 2017. № 4. С. 165-171.

40. Вєдєнєєв Д., Семенюк О. Місце й функції кримінальної розвідки у системі забезпечення національної безпеки України. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Юридичні науки. 2024. Вип. 2. С. 23-27.

41. Данилевський А. О. Розвідувальне забезпечення підрозділів Національної гвардії України: проблеми нормативно-правового регулювання. Честь і закон. 2024. Том 2. № 89. С. 44-49.

42. Данилевський А. О., Карнаш Є. І. Розвідувальне забезпечення Національної гвардії України: правові засади. Актуальні проблеми діяльності складових сектору безпеки і оборони України (до 10-ої річниці створення Національної гвардії України) : тези Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 жовтня 2024 року). Харків: Вид-во НАНГУ, 2024. С. 588-589.

43. Данилевський А. О., Данилівський Л. Й. Аналіз законодавчих ініціатив у сфері правового регулювання розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України. Актуальні проблеми діяльності складових сектору безпеки і оборони України в умовах особливих правових режимів: поточний стан та шляхи вирішення: тези ІІ Міжнародної науково-практичної конференції (20 березня 2025 року). Харків: Видавництво НАНГУ, 2025. С. 1049-1050.

44. Чайка Є. С. Нормативно-правове регулювання контррозвідувального забезпечення Національної гвардії України. Академічні візії. 2024. Вип. 29. С. 1-14.

45. Найдтон Ю., Фролов Р. Актуальні питання формування стратегії контррозвідувальної діяльності України. Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріорітети розвитку. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020. С. 76-78.

46. Павленко В. П. Поняття та особливості контррозвідувального захисту державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності держави України. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 7. С. 34–37.

47. Зозуля І. В. Правове забезпечення діяльності органів системи МВС України під час воєнного стану. Проблеми сучасної поліцеїстики : тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 квіт. 2022 р.). Харків : ХНУВС, 2022. С. 85-90.

48. Бугайчук К. Л. Удосконалення правового регулювання діяльності Національної гвардії України щодо забезпечення публічного порядку та

безпеки. Eurasian scientific discussions: The 1st International scientific and practical conference (Barcelona, Spain, 13-15 February 2022). Barcelona: Barca Academy Publishing, 2022. P. 563-569.

49. Данилевський А. Основні напрями підготовки фахівців з розвідувального забезпечення для МВС України. Актуальні питання підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони в умовах війни : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 17 квітня 2025 року). Кропивницький : ДонДУВС, 2025. С. 182-185.

50. Born, Hans; Leigh, Ian. Making Intelligence Accountable: Legal Standards and Best Practice for Oversight of Intelligence Agencies. Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces – DCAF, 2025. 143 p.

ДОДАТОК А

Пропозиції до проекту закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правової регламентації розвідувального забезпечення підрозділів Національної гвардії України»

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

І. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Законі України «Про розвідку» від 17 вересня 2020 року № 912-IX (Офіційний вісник України, 2020 р., № 86, ст. 2761 із наступними змінами):

1) Частину 2 статті 9 доповнити пунктом 4 такого змісту:

4) Національна гвардія України, яка в межах визначених законодавством повноважень здійснює діяльність з метою розвідувального забезпечення застосування підрозділів Національної гвардії України.

2) Пункт 1 частини 2 статті 9 викласти у наступній редакції:

1) розвідувальний орган Міністерства оборони України, який є головним органом управління в системі воєнної розвідки і в межах повноважень та в порядку, визначених цим Законом та актами Президента України, координує діяльність суб'єктів воєнної розвідки та залучає визначені пунктами 2 і 3 цієї частини суб'єкти, а в особливий період – суб'єкт, визначений пунктом 4 цієї частини, та інші складові сил оборони до виконання покладених на такий розвідувальний орган завдань та здійснення визначених цим Законом функцій;

3) У частині 4 статті 9, частині 1 статті 27, частині 1 статті 39 слова «пунктами 2 і 3» замінити на «пунктами 2-4».

2. У Законі України «Про Національну гвардію України» (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 17, ст. 594 із наступними змінами) частину третю статті 5 доповнити абзацом такого змісту: «Для організації розвідувального забезпечення застосування підрозділів Національної гвардії України в органах військового управління та військових частинах Національної гвардії України можуть створюватися розвідувальні підрозділи».

ІІ. Цей закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

ДОДАТОК Б

Концепція запровадження в діяльності підрозділів Національної гвардії України скандинавської моделі охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки під час проведення масових заходів

І. Загальні положення

Відповідно до статті 39 Конституції України громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування. Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку - з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Відповідно до статті 1 Закону України "Про Національну гвардію України" (далі – Закон) Національна гвардія є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки.

До основних функцій Національної гвардії України, передбачених статтею 2 Закону, відносяться охорона громадської безпеки і порядку, забезпечення захисту та охорони життя, здоров’я, прав, свобод і законних інтересів громадян; участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадської безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров’я громадян.

Пріоритетом діяльності Національної гвардії України під час реалізації зазначених функцій є захист та охорона життя, здоров’я, прав, свобод та законних інтересів громадян.

ІІ. Проблеми, які потребують розв'язання.

Виконання функцій Національної гвардії під час проведення масових заходів ускладнює відсутність належного правового регулювання відносин з організації та проведення таких заходів, а також широкий спектр їх видів: збори, мітинги, походи, демонстрації, пікети, публічні релігійні заходи, публічні загальнодержавні святкові та пам'ятні заходи, масові спортивні або інші культурно-видовищні заходи тощо (далі - масові заходи).

Інформація про масовий захід надходить не завжди своєчасно, інколи безпосередньо перед його початком у день проведення або безпосередньо після початку його проведення, що не дозволяє зібрати необхідну інформацію та здійснити оцінку ризиків масового заходу для належної підготовки до забезпечення громадської безпеки.

У свою чергу відсутність належної оцінки ризиків впливає на якість планування відповідних дій підрозділів Національної гвардії України і, як

наслідок, зумовлює іноді непропорційне залучення їх сил до проведення масових заходів. Низький рівень мобільності підрозділів Національної гвардії України також призводить до їх надмірного залучення.

Відсутність чіткого алгоритму забезпечення громадської безпеки та порядку у зв'язку з проведенням масових заходів унеможливлює прийняття керівниками різних рівнів (операційного та тактичного) обґрунтованих та ефективних рішень у конкретній ситуації. При цьому будь-які дії підрозділів Національної гвардії України мають узгоджуватися з оперативним штабом. Це потребує додаткового часу для розв'язання конфліктної ситуації, яка може виникнути, та провокує її подальшу ескалацію.

ІІІ. Мета і завдання реалізації Концепції

Основною метою цієї Концепції є запровадження проактивно орієнтованої моделі забезпечення громадської безпеки та порядку. Така модель має охоплювати всі можливі види масових заходів.

Досягти мети цієї Концепції можливо з урахуванням таких керівних принципів:

верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищою цінністю та визначається зміст і спрямованість діяльності держави з урахуванням практики Європейського суду з прав людини;

дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяння їх реалізації;

взаємодії Національної гвардії України з населенням на засадах партнерства та діалогу, спрямованої на задоволення законних потреб населення.

Проактивний підхід усебічно втілюється саме в скандинавській моделі забезпечення громадської безпеки та порядку під час проведення масових заходів, а його запровадження в діяльності підрозділів Національної гвардії України буде дієвим засобом реалізації демократичних принципів, забезпечення основних прав і свобод громадян, особливо в реалізації їх права на свободу зібрань.

Запровадження скандинавської моделі дозволить побудувати ефективну систему управління та координації підрозділів Національної гвардії України, а також дасть змогу розв'язувати конфліктні (кризові) ситуації на стадії їх виникнення та не вдаватися до застосування сили, адже останнє допускається тоді, коли застосування інших заходів не забезпечує виконання повноважень підрозділів Національної гвардії України, покладених на неї законом.

Усі інші проактивні методи будуть використовуватися для того, щоб мінімізувати фізичний контакт між підрозділами Національної гвардії України та учасниками заходу, що дозволить безконфліктно забезпечити правопорядок під час проведення масових заходів, що є одним із ключових пріоритетів у реформуванні сил правопорядку, а також зменшити напругу серед учасників масових заходів та суспільства в цілому.

IV. Шляхи і способи реалізації Концепції

1. Здійснення взаємодії підрозділів Національної гвардії України з організаторами, учасниками масових заходів та органами та підрозділами поліції на всіх стадіях підготовки та проведення заходів, що полягає в налагодженні ефективної комунікації між Національною гвардією, поліцією, організаторами масових заходів та їх учасниками для мінімізації виникнення ризиків і конфліктних ситуацій під час масових заходів, яка ґрунтується на принципах:

взаємної поваги та довіри;

забезпечення реалізації та дотримання законних прав і свобод громадян;

захисту прав людини і поваги до її гідності під час масових заходів.

2. Збільшення мобільності сил і засобів підрозділів Національної гвардії України під час забезпечення громадського порядку і безпеки при проведенні громадянами масових заходів шляхом більш активного використання транспортних засобів.

Це надасть можливість ефективніше реагувати на будь-які порушення громадського порядку під час масових заходів, оскільки дозволить розміщувати сили і засоби підрозділів Національної гвардії України з урахуванням заздалегідь визначеної потреби, а не концентрувати їх у певному місці.

Використання службового транспорту під час забезпечення громадської безпеки і порядку під час масових заходів для управління людськими потоками при великій кількості громадян шляхом розділення на різні групи та подальше їх супроводження з метою уникнення можливих правопорушень.

3. Мінімізація фізичного контакту військовослужбовців Національної гвардії України та учасників масових заходів для уникнення їх протистояння, унеможливлення провокаційних дій окремих осіб. Такий підхід передбачає зменшення кількості військовослужбовців, залучених до забезпечення громадської безпеки і порядку під час масових заходів, а також більш зручне розміщення військовослужбовців у службовому транспорті поряд із місцями проведення заходів.

Залучення значно меншої кількості військовослужбовців дозволить уникнути можливого їх травмування в разі вчинення правопорушень учасниками масових заходів.

Зменшення кількості залучених військовослужбовців повинно компенсуватися широким залученням засобів спостереження (відеокамер, безпілотних літальних апаратів, наземних роботизованих комплексів тощо).

Залучення військовослужбовців зі спеціальними засобами та озброєних військовослужбовців до забезпечення громадської безпеки та порядку під час масових заходів здійснюватимуться тільки в установленому законодавством порядку та після використання всіх можливих методів забезпечення правопорядку та припинення правопорушень.

4. Створення чіткої системи командування (управління) під час організації (підготовки) та безпосередньо під час забезпеченні публічної безпеки та порядку у зв'язку з проведенням масових заходів.

Філософія командування має включати здатність до ініціативи, незалежність та децентралізацію в прийнятті рішень, що досягається шляхом делегування повноважень. Завдяки цьому підрозділи Національної гвардії України можуть бути проактивними та керувати ситуацією для досягнення бажаного результату. Командна структура має бути динамічною, оскільки вона змінюється згідно з розвитком поточної ситуації. При цьому всі рішення завжди мають узгоджуватися з принципами пропорційності та необхідності залучення мінімальної кількості сил та засобів для досягнення цілей.

Відповідальним за забезпечення громадської безпеки та порядку у зв'язку з проведенням масових заходів має бути лише один стратегічний керівник ("золотий" рівень керівництва). Водночас залежно від обсягу операції із забезпечення громадської безпеки та її територіальності може бути залучено більше ніж один операційний командир ("срібний" рівень керівництва), а також декілька тактичних керівників ("бронзовий" рівень керівництва) у підпорядкування конкретного операційного керівника.

Стратегічне командування ("золотий" рівень керівництва) визначає цілі та межі повноважень для конкретної операції, призначає ресурси для їх досягнення ефективним та законним шляхом; здійснює стратегічне командування шляхом делегування повноважень і має команду підтримки, що допомагає йому в прийнятті рішень.

Операційне командування ("срібний" рівень керівництва) виконує стратегічний план та здійснює операційне командування шляхом делегування повноважень. Срібний керівник має необхідну кількість тактичних керівників у своєму підпорядкуванні. За необхідності операційне командування може мати команду підтримки.

Тактичне командування ("бронзовий" рівень керівництва) виконує операційний план та здійснює тактичне командування шляхом делегування повноважень на визначеній території чи здійснення певних функцій;

5. Поєднання заходів із сприяння організаторам та учасникам масового заходу в його правомірному проведенні з урахуванням засад політичної нейтральності Національної гвардії України, заборони будь-яких привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками з одночасним ужиттям заходів із запобігання протиправним діям.

Права людини можуть бути обмежені лише у випадках, визначених законом, із дотриманням принципів пропорційності та необхідності.

6. Постійний моніторинг оперативної обстановки на місці проведення масового заходу як до початку проведення такого заходу, так і під час проведення таких заходів з метою своєчасної оцінки ризиків, пропорційного залучення особового складу підрозділів Національної гвардії України, розрахунку необхідних сил і засобів.

Для впровадження скандинавської моделі забезпечення громадської безпеки та порядку під час проведення масових заходів, яка ґрунтується на

найкращих європейських принципах забезпечення публічної безпеки та порядку, потрібні:

знання - володіння перевіреною інформацією про різні групи учасників зібрання, їх наміри, мету, цінності та засоби досягнення мети, а також відомостями про осіб, що можуть розглядатися як джерело ризику;

сприяння - стратегія, спрямована, насамперед, на сприяння організаторам та учасникам мирного зібрання в досягненні їх правової мети в законний спосіб;

комунікація - спілкування з організаторами та учасниками мирного зібрання на всіх стадіях його підготовки та проведення з метою запобігання конфліктам, а також виникненню можливих правопорушень;

диференціація - розгляд учасників мирного зібрання не як натовпу, а як сукупності індивідуумів, які можуть мати різні погляди, завдання, цілі та способи їх досягнення.

Основними шляхами запровадження скандинавської моделі забезпечення правопорядку під час масових заходів є:

1) вивчення передового досвіду скандинавських країн, зокрема забезпечення безпеки і порядку під час проведення масових заходів;

2) поступове впровадження набутих знань та навичок у діяльність підрозділів з охорони безпеки та порядку із переорієнтацією на новітні підходи наявного кадрового складу Національної гвардії України шляхом підготовки (перепідготовки) військовослужбовців (навчання, тренінги, практичні заняття тощо) для забезпечення отримання ними необхідних знань та досвіду, а також удосконалення професійних умінь і навичок забезпечення громадської безпеки і порядку під час масових заходів відповідно до найкращих європейських практик.

3) укомплектування вакантних посад в підрозділах Національної гвардії України, які беруть участь у забезпеченні громадської безпеки і порядку, з урахуванням відповідних вимог до знань, умінь, навичок кандидатів.

Реалізація цієї Концепції дасть змогу залучити на вакантні посади військовослужбовців, які зможуть на високому рівні та ефективно виконувати завдання з підготовки та впровадження ключових національних реформ, впливати на тенденції і розвиток діяльності Національної гвардії України у сфері забезпечення громадського порядку і безпеки, у тому числі під час масових заходів;

4) розроблення чітких уніфікованих стандартних операційних процедур діяльності підрозділів Національної гвардії України за визначених стандартних обставин проведення масового заходу з урегулюванням їх нормативно-правовими актами або організаційно-розпорядчими документами. При цьому враховуються сучасні європейські тенденції, положення міжнародних документів та досвід у цій сфері правоохоронної діяльності.

Для належної підготовки та перепідготовки військовослужбовців Національної гвардії України до роботи за скандинавською моделлю залучаються фахівці (експерти, викладачі) іноземних держав. До складання науково-методичних матеріалів залучаються працівники науково-дослідних установ, вищих військових навчальних закладів, військових частин

Національної гвардії України, наукові консультанти науково-дослідних та освітніх закладів.

V. Очікувані результати

Запровадження скандинавської моделі забезпечення громадської безпеки та порядку під час проведення масових заходів дозволить підвищити спроможність Національної гвардії України у реалізації покладених на неї функцій і адекватно реагувати на виклики сьогодення з урахуванням глобальних тенденцій та найкращого міжнародного досвіду в цій сфері.

Скандинавська модель забезпечення безпеки і порядку під час масових заходів дозволить підвищити рівень довіри громадян до підрозділів Національної гвардії України та поліпшити ефективність їх роботи в напрямі підготовки та реалізації ключових реформ, спрямованих на якісне забезпечення рівня безпеки громадян України.

VI. Джерела фінансування та обсяг фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів

Фінансування заходів з реалізації Концепції здійснюватиметься за рахунок коштів державного бюджету, обсяг яких не перевищуватиме запланований за напрямком забезпечення безпеки та порядку, міжнародної матеріально-технічної допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством України.